

Aalborg Stiftsbog 2017

Aalborg Stiftsbog 2017

Udgivet af Aalborg Stifts landemode

Aalborg Stiftsbog 2017
60. årgang
Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Redaktionsudvalg:
Biskop Henning Toft Bro
Domprovst Niels Christian Kobbelaar
Sognepræst Christian Roar Pedersen
Sognepræst Niels Christian Scheel Lassen (redaktør)
Journalist Kamilla Bøgelund Hansen

Layout og tryk:
Vestergaards Bogtrykkeri

ISSN: 0107-5055
ISSN: 2246-6258

Ved henvendelse til redaktionen vil alle copyrightspørgsmål
blive behandlet efter gældende regler.

Forside:
Børghum Kloster. Reformationsgudstjeneste 2016. Foto: Lars Horn, Baghuset.

Bagside:
Bibelfortælling og salmesang i Skagen kirke ved
”Sommerkirkens Børnefestival” i skolernes første ferieuge.
Foto: SkagensAvis.dk

Indholdsfortegnelse

Forord.....	7
Landemodeprædiken: <i>Af provst Christian Bjørn Krüger</i>	8
Landemodeberetning: <i>Af biskop Henning Toft Bro</i>	12
Martin Luther og katekismen: <i>Af provst Thomas Reinholdt Rasmussen</i>	22
Luthers Brev til Romerne – og Paulus': <i>Af lektor Kasper Bro Larsen</i>	30
Reformationen, 500 års jubilæum: <i>Af sognepræst Niels Christian Scheel Lassen</i>	34
Alle skal have et sted at høre til: <i>Af mediekonsulent Kamilla Bøgelund Hansen</i>	46
Clement Kjersgaard: Vil I ånd eller bygninger?	50
<i>Af mediekonsulent Kamilla Bøgelund Hansen</i>	
Aalborg Budolfi Provsti	52
Aalborg Vestre Provsti.....	56
Aalborg Østre Provsti	60
Aalborg Nordre Provsti	64
Brønderslev Provsti	68
Frederikshavn Provsti.....	72
Hjørring Nordre	76
Hjørring Sønder.....	80
Hadsund Provsti.....	84
Jammerbugt Provsti	88
Rebild Provsti.....	92
Sydthy Provsti	96
Thisted Provsti	100
Morsø Provsti.....	104

Forord

Diakoni bliver med rette vægtet højt i Aalborg Stift på mange fronter. Der er lokalt etableret menighedspleje og på stiftsplan har vi Folkekirken Familiestøtte som stor ny satsning, som ud over støtte til familier der trænger til det, nu også tilbyder ægteskabsrådgivning. Under dette arbejde hører også alt det, som bliver gjort for nydanskere. I Sankt Catharinæ sogn bliver der undervist i kristendom for flygtninge. I Aalborg åbner folk deres hjem for flygtninge. Det kan du læse om i artiklen *Alle skal have et sted at høre til*. Kamilla Bøgelund Hansen beretter om Hanna Pedersen, som bl.a. er koordinator bag Elsk Aalborg. I landemodeberetningen skriver biskop Henning Toft Bro: Der er mange udfordringer i asylarbejdet: *"Hvordan tager vi imod de fremmede i blandt os, hvordan agerer vi, når asylansøgere anmoder om dåb, hvad med dåbsoplæringen, hvad med sprogsvækelighederne og ikke mindst: hvordan få vi integreret dem der har fået opholdstilladelse i vore menigheder?"* Det kan være svært at opstarte et nyt tiltag. Det har de i Hadsund en god idé for: før man overhovedet inviterer til et nyt arrangement, så har man allerede forinden aftalt med ca. 10 deltagere, at de kommer til arrangementet og dermed er de med til at bære det nye. Det er fælles for flere provstiers indlæg, at de fremkommer med visioner og praktiske ideer til bedre at kunne være kirke. Nøjes derfor ikke med at læse om det provsti, som du selv hører til, læs om alle de andre.

1517 og 2017. Ingen kan næppe være i tvivl om, at det i år er 500-års jubilæum for reformationen. Provst Thomas Reinholdt Rasmussen gør i sin artikel om Luthers lille katekismus opmærksom på en vigtig oplysning: *"Det er reformationen, som vi fejrer i 2017 og ikke personen Luther. Det afgørende er, at vi ikke bliver stående ved Martin Luther. Vi fejrer ikke ham, men det klare lys, der blev tændt ved reformationen. Det er afgørende, at vi forvalter denne arv ikke med fortiden for øje, men med nutiden for øje. Spørgsmålet må hele tiden være, hvad det betyder for os i dag?"*

Den retfærdige skal leve af tro, står der i Romerbrevet. Da Luther fik øje på de ords betydning, forstod han, at han ikke skulle tilkæmpe sig Guds nåde ved at præstere noget. Det bliver afgørende for hele den lutherske reformation, men, men Lektor Kasper Bro Larsen gør opmærksom, at det ikke var anliggendet for Paulus. Det var spørgsmålet om Guds nåde gælder for alle folkeslag og ikke kun for jøder? Reformationen er også, hvad man kan læse om i flere af provstiernes artikler og endelig i undertegnede artikel, som er et alment rids af reformationens betydning for opfattelsen af den kristne tro.

*Niels Christian Scheel Lassen,
sognepræst og redaktør af Aalborg Stiftsbog*

Landemodeprædiken

Af Provst Christian Bjørn Krüger, Aalborg Østre Provsti

*Prædiken ved landemode i Aalborg Domkirke,
fredag den 29. september 2017 kl. 10.15
Provst Christian Bjørn Krüger,
Aalborg Østre Provsti
Salmer: 321 – 551 – 486 – 292 – 336
Tekster: 16. Søndag efter Trinitatis,
2. Tekstrække: Ef.3,13-21, Luk. 7,11-17.*

Juleaften synger mange af hjertens lyst og med tindrende øjne med på Grundtvigs ”Et barn er født i Bethlehem”. Når den stopfyldte kirke kommer til det femte vers, synger i hvert fald over 50% gladeligt og med lige så stor sikkerhed som amen i kirken: ”Forsvunden er nu al vor nød / os er i dag en frelser født”. Men sådan står der ikke. Forsvundet er vor nød aldeles ikke, og det ville være løgn, om Grundtvig havde skrevet sådan, hvad han da heller ikke har. Han skrev: ”Forsvunden er nu al vor nød”.

Hvad forskel gør det, om man siger forsvunden eller forvunden er nu al vor nød? Spørgsmålet kan også stilles sådan: Hvad skal der forstås ved kristendommens påstand om, at i og med Jesus Kristus, hans ord og handling, hans død og opstandelse, sejrer livet over døden?

Et eksempel: En sygdom kan være en tilfældig infektion, en influenza eller et mavetilfælde, som er væk i løbet af nogle dage, så man kan møde op på arbejde igen, ganske vist lidt bleg om næbbet, men rask. Sygdommen er en parentes, og ingen ville vel finde på at sige, at Per og Poul har besejret sit maveonde. Sygdommen kom, og den gik.

Men en sygdom kan også være noget andet, den kan være et livsvilkår eller et menneskes skæbne.

En mand led af en sjælden arvelig sygdom, som langsomt invaliderede ham, så han til sidst ville komme til at sidde blind og forkrøblet i en kørestol. På et tidspunkt, som ung, underkaster han sig, trods adskillige advarsler, en øjenoperation, som medfører glasøje på det ene øje, men også et væsentligt forbedret syn på det andet øje. ”Jeg havde sat alt på ét bræt og har aldrig siden fortrudt den beslutning” – fortæller han. Han bliver uddannet lærer og arbejder en del år med kriminelle, utilpassede unge, men må til sidst opgive at arbejde. For han kunne ikke længere overkomme at give disse havarerede og ensomme unge mennesker, hvad de havde brug for, nemlig kærlighed – kærlighed uden betingelser og uden ende. Samtidig forværres sygdommen og han reagerer med en strengt regelmæssig livsførelse og fast fysisk træning.

”Det har bragt mig lige så store glæder, som da jeg lod mig operere i øjnene”, fortæller han og slår så fast: ”Jeg er gået fra at være genert og sky over for min krop til at være glad for den. Daglig træning sikrer et balancepunkt til den følelse, som kan beherske én, når kroppen konstant gør ondt. Smerte, der overskyller sind og krop er på lang sigt destruktiv og invaliderende. Men en smerte, som man selv vælger, er afgrænset og under personlig kontrol. Der er en kvalitativ forskel mellem de to former for smerte, fordi den valgte smerte er en dør til oplevelse af, at man selv kan sætte det

*Landemodetgudstjenesten
2017. View ud over koret.
Foto: Christian Roar
Pedersen.*

fysiske og psykiske rum for det liv, der skal leves. Den daglige træning sikrer en løbende udvidelse af disse to rum, som ellers ved konstante smerter fører til stagnation og stivhed. Selvforydelse blev fundamentet for en ny fase i mit liv, der førte mig ind i et dybere møde med, hvem jeg er – på godt og ondt. Jeg følte mig rummet af livet og oplever nu altings orden. Jeg lever i inderlig bevidsthed om, at det ikke er synd for mig længere. Jeg ser, at der konstant tilflyder mig muligheder for belæring, vækst og udvikling”.

Sådan taler et menneske, som har forvundet sin nød! Hans nød er så afgjort ikke forsvundet, han må leve med daglige smerter og udsigt til en tidlig død; han må jævnlige indlægges til kon-

trol og fornyet medicinering, alligevel kan han konkludere skildringen af sit liv og sygdomsforløb med disse ord: ”At leve et liv med at anderledes udgangspunkt indeholder muligheden for, at den syge kan udvikle en mere nærværende, vågen måde at leve på. Det gælder både for det udadvendte liv og for sindets hjørner og afkroge”.

I det udviklingsforløb, som her er antydnet, sker der en fundamental forandring: Til en begyndelse har sygdommen manden, til slut har manden sygdommen. Den er ikke forsvundet, det gør den aldrig, han må leve med den og langsomt nedbrydes af den, men den er forvunden – i den betydning at den hverken hæmmer og blokerer ham.

Den sætter grænser for hans livsudfoldelse, men den ødelægger ikke hans liv. Den er hans skæbne, ja – men han tager sin skæbne i sin egen hånd og vender dens begrænsninger og lidelser, så at hans liv får mening, indhold og retning. Inden for de givne rammer bliver han herre over sit liv og dermed over sygdommen.

Dette er forskellen på, om nøden er forvunden eller forsvunden. Når vi da i den kristne menighed siger, at Jesus Kristus i sit liv og i sin død og opstandelse har sejret over døden, så påstår jo ingen – i strid med den soleklare virkelighed – at døden er forsvunden. Men den er forvunden – i den forstand, at den ikke behøver beslaglægge vores liv og daglige tilværelse.

”Livet er absurd, det er blottet for mening og indhold” erklærede den franske forfatter Albert Camus, der døde hurtigt og brutalt i en trafikulykke i 1960, kun 47 år gammel. Hvorfor er livet absurd? – og Camus svarer: ”Fordi vi skal dø”. ”Der er kun én frihed”, skriver han: ”At gøre op med døden. Jeg kan ikke tvinge dig til at tro på Gud; at tro på Gud er at acceptere døden. Når du har accepteret døden, vil problemet med Gud løses, ikke omvendt”. Camus insisterede på livets meningsløshed og formålsløshed og var igennem hele sit liv på det nærmeste manisk optaget af døden.

I dag har vi hørt den korte beretning fra Lukasevangeliet om Jesus, der opvækker en enkes søn. Det overses ofte, men er dog altafgørende, at Jesu undere altid har et kærligt formål; de tjener livet – det daglige liv vel at mærke. Han mætter sultne, som ellers ville lide nød, han helbreder spedalske, som var sat udenfor det daglige fællesskab; han uddriver onde ånder, som isolerer den besatte fra andre mennesker og et liv i almindelighed. Han opvækker en lille pige, fordi hendes fars fortvivlelse er bundløs, da hun dør; han opvækker en enkes eneste søn, da han er

død og derved har efterladt moren til en håbløs skæbne, eftersom en kvinde dengang var afhængig af en forsørger af en mand eller en søn. Havde hun ingen af delene var hun fortabt, reduceret til tigger og udskud. Derfor er det også en vigtig bemærkning, da Lukas skriver, at Jesus gav den genopvakte til hans mor. Da forstod alle i følget, at Gud havde besøgt sit folk.

Hvorfor? Fordi Jesus lærte sin samtids mennesker, at der findes et liv før døden, og dette liv er Guds liv i os og iblandt os. Det liv, som vi har at leve, det har et eneste formål, nemlig at leves – og leve livet kan et menneske kun i kærlighed, i den blotte glæde over at være til, i den blotte glæde over, at andre, dine nærmeste, dem du elsker, er til. Fra denne kærlighed, fra denne glæde vil han forvise døden, så at den ikke – som for Camus – kaster sine lange mørke skygger ind over hvert øjeblik af dit liv.

Nå det forkyndes, at Jesus Kristus har besejret døden, da siges det, at han har sat enhver af os fri til at leve vores liv i tro og i håb, fordi der er et liv før døden, som han vil give os, et liv i taknemmelighed og i glæde; et liv i ansvar, omsorg og daglige gøremål, et liv i frimodighed, fordi døden ikke er dets meningsløshed og forbandelse, som den var det for Camus og er det for mange andre. Da får det daglige liv fylde og mening her og nu, og mennesker bliver opmærksomme på dets gave, dets dybde, dets glæde, som de blev, da de udbød: ”Herren har besøgt sit folk”!

Digterpræsten Kaj Munk siger, efter sin kamp med så mange slags tvivl: ”Hvad gør det, om jeg skal sove en dag mere eller mindre? Om der så bliver uden for Nains byport i dag eller først foran verdensdommerens stol i overmorgen? Det er mig nok, at han vil kalde på os – alle Moder Jords sunkne sønner og døtre ... og vi skal takke ham med de førstes lovsang: ”Herren har besøgt sit folk”! – Så vidt Kaj Munk.

En dag døde han jo igen, den unge mand fra Nain. Da så ingen, da hørte ingen, at nogen kom og sagde: Stå op! For det blev først sagt på den anden side de sidste porte, om man så må sige. Også for de to, både enken og hendes eneste, lå det hele til allersidst samlet deri: Krist stod op af døde.

Og ligesom døden er mange steder, sådan rejser han mennesker mange steder. Ved døbefonten giver han et menneskebarn evigt liv. I tilgivelsens ord giver han et menneske, der måtte have dræbt så mange muligheder, nyt liv. Selv er han Guds ja til alle os dødelige. Han er det i dag og han er det på den yderste dag.

Hans omsorg ligner regnen, der søger ned under træernes rødder, ned i sprækker og spalter – ned i angstens og fortvivlelsens og dødens dyb søger den. Og du må suge dét til dig: Gud har besøgt sit folk, og ikke på en kort og uforpligtende visit. Han blev her, til han herfra gik gennem en død som vores. Og i grunden gælder det: den dag, jeg dør, kan jeg erkende, at hér har jeg været før, for jeg har været her sammen med evangeliet: altså er jeg ikke ene.

En, der var eneste søn, var død. Siden kom de døgn, da Guds eneste søn, hans enbårne, var død. Livet bærer så mange sorger med sig. Sorgen over den døde frelser, rummer tilværelsens gåde. Gud er død! – durrer det pinefuldt for ens ører. Da gør det ondt at leve.

Eller gåderne tager fat ved os fra en anden kant. Døden rusker i et menneske, vi holder af og vi siger: Herre, lad den dog slippe sit kolde tag – giv mig den dødsmærkede tilbage.

Eller situationen er stik modsat: Man kan holde sådan af et menneske, så man beder: Gud, gør en ende på det, lad døden gøre sig færdig, hellere i dag end i morgen! Og måske svaret bliver væk; i al fald forstår vi ikke det sprog, Gud anvender. Hvor er der uendelig mange gåder bundet ved ordene: Gud, livet, døden.

Da kan der falde en smal stribe lys ind i mørket gennem ordene: ”Guds gåder er dog mere befriende end menneskers løsninger”!

”Den unge mand havde ingen hørelse, og alligevel hørte han” – siger Luther. Og fortsætter: ”Sådan sover de også på kirkegården meget lettere, end jeg gør i min seng – for mig kan man godt råbe på ti gange, uden at jeg hører det, men de vækkes ved ét ord. Altså sover vi meget hårdere, end de på kirkegården gør. Kun for os hedder de ”døde”, det hedder de ikke for Gud. For Gud er det så let en søvn, at den ikke kan være lettere”.

Nu har vi hørt om dengang den store begivenhed kom til Nain, om dengang da himmel og jord blev sat i bevægelse i en helt tilfældig, gudsforladt lille flække. Da enken fik sin døde søn levende igen, så jublede hele sørgetoget som med én mund: Gud har været hér, lige her hos os kom han på besøg! Det havde vi alligevel aldrig troet.

Og sådan er det jo med himlens kongesøn; han kommer altid dér, hvor man mindst skulle tro det: Hos dem, der sidder alene tilbage, efter at have mistet; hos dem, der har givet fortabt, hos dem, der har kendt til bedre dage og højere tider. Hos dem kommer han og skaber ud af ingen verdens ting noget helt nyt: et levende samfund, en helt ny overvirkelig virkelighed.

Forvunden er nu al vor nød!

Amen!

Landemodeberetning 2017

Af biskop Henning Toft Bro

Biskop Henning Toft Bro prædiker den 5. september 2017 til flaggudstjenesten for Danmarks udsendte. Foto: Christian Roar Pedersen.

Kirken

*"Lille Guds barn i verden her
hold dig da til din Fader nær!
Spørg om hans magt og kærlighed,
Stol kun på Ham og hvil i fred.
O, Gud ske lov."*

- synger vi med Grundtvig i salmen, Lille Guds barn, hvad skader dig. Salmen er en gendigtning af sidste søndags prædiketekst fra Mt. 6, 25-34. I teksten siger Jesus blandt andet: *Vær ikke bekymrede for jeres liv, hvordan I får noget at spise og drikke, eller for, hvordan I får tøj på kroppen.... Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv ved at bekymre sig? Og hvorfor bekymrer I jer for klæder?... Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift. Så vær da ikke bekymrede for dagen i*

morgen; dagen i morgen skal bekymre sig for det, der hører den til. Hver dag har nok i sin plage.

Når man tænker på de mange kritiske røster, der hele tiden lyder om Folkekirken, kan man i stille stunder godt forfalde til bekymring og mismod. Jeg tænker på faldende dåbstal. På udmeldelser af Folkekirken. På ateisternes golde kritik af Folkekirken. På præsters mangel på teologisk substans, der udmønter sig i fortale for reinkarnation og en præst der afholder samtalesalon med døde dyr.

Da er det trøsterig at synge som vi gør det i Salmebogens nr. 334, *Guds kirkes grund alene*, hvor det i strofe fire hedder: *"Lad fjenderne kun bramme, det vil sige, lad fjenderne juble, og smile med foragt..."*

Vi ved nemlig med os selv, at det er godt at hvile i Jesu ord om ubekymrighed. Kristi kirke på denne runde jord, har vist sig levedygtig og nærværende i 2000 år. Både i kraft af mennesker og på trods af mennesker fordi Kristi kirke er båret og virkeliggjort af Helligånden.

Blandt hverdagens mange gøremål med overfyldte kalendere, møder, vedligeholdelse af bygninger, regnskab og budgetter, personalepleje og –ledelse og alt det, som er en del af kirkefolkets hverdag, er det vigtigt at holde målet for øje. Målet er at skabe gode rammer og vilkår for forkyndelsens frie løb iblandt os. Ubekymret at holde mål og retning og søge Guds rige i alt det vi gør.

Søren Kierkegaard har en kostelig betragtning om det med først at søge egne behov inden man søger Gud.

Han siger: ”Søg først Guds rige og hans retfærdighed.

Men hvad skal dette sige, hvad har jeg at gøre, eller hvilken stræben er den om hvilken man kan siges, at den søger, at den trakter efter Guds rige?

Skal jeg se at få et embede, svarende til mine evner og kræfter, for at jeg virke deri? Nej, du skal først søge Guds Rige. Skal ja da give al min formue til de fattige? Nej du skal først søge Guds rige. Skal jeg da gå ud og forkynde denne lære i verden? Nej du skal først søge Guds rige. Men så er det jo i en vis forstand intet, jeg skal gøre?

Ja, ganske vist, det er i en vis forstand intet, du skal i dybeste forstand gøre dig selv til intet, blive til intet for Gud, lære at tie, i denne tavshed er begyndelsen, som er, først at søge Guds rige”.

Jeg ved godt, at det kan være svært at holde det for øje i alt det andet, vi også skal, men glemmer vi målet med vores søgen efter at skabe en levende og nærværende Folkekirke, har vi misforstået vores opgave.

Reformationsfejring

En af årets store begivenheder har været og er reformationsjubilæet.

I Aalborg stift tog vi allerede hul på jubilæet for fem år siden. Det har afstedkommet fire reformationsgudstjenester i henholdsvis, Sæby, Vestervig,

Børglum Kloster og Visborg kirker. Den femte og sidste gudstjeneste i rækken finder sted i Domkirken på reformationsdagen den 31. oktober i år.

De af jer der ikke kan deltage kan følge med på TV2 Nord, da vi har indgået en aftale om, at de transmitterer gudstjenesten på deres egen kanal.

Op til den 31. oktober udgives bogen ”Reformationen i Nordjylland”. Udgivelsen er et samarbejde mellem Aalborg stift og de to historiske museer i henholdsvis Aalborg og Hjørring.

Gennem de sidste par år har sognenes kirkeblade og hjemmesider bugnet af Lutherarrangementer fra foredrag over spisearrangementer og filmaftener til kirkekoncerter, der har sat fokus på Luthers betydning for evangelisk teologi, sangen og musikken i kirken og på kirke og samfund.

Sidst men ikke mindst har vore mange skolekirketjenester udarbejdet materialer til brug for folkeskolens undervisning.

Alt har haft og har sin betydning, men i Reformationsjubilæumsudvalget har ledetråden været, at Reformationsjubilæet ikke havde til hensigt at helgenkåre Luther, hvad han også ville have modsat sig.

Om dette har han i øvrigt sagt: ”Først og fremmest beder jeg om, at man vil tie med mit navn, og ikke kalde sig lutherske, men kristne. Hvad er Luther? Læren er dog ikke min... hvordan er det kommet så vidt med mig elendige, stinkende ormesæk, at man har opkaldt Kristi børn med mit ulyksalige navn? Lad være, kære venner, lad os slette partinavnene. Jeg vil ikke være nogens mester,, Kristus alene er vores mester.”

Gennem alle arrangementer, gudstjenester og bogudgivelse og skolekirketjenestens indsats har det været alle magtpåliggende at pege ud over jubilæumsåret, i et forsøg på ikke at stoppe op og hvile på Luthers indsats, men netop forsøge på hele tiden at spørge os selv og hinanden om, hvilken betydning Luther spiller for vores evangelisk-lutherske Folkekirke i både nutid og fremtid.

*Reformations-
gudstjeneste
den 31. oktober
2016 i Børglum Kirke.
Foto: Lars Horn.*

Luthers betydning kan næppe overvurderes. Tænk blot hans tale om det enkeltes menneskes frihed af autoriteter, hans frigørende forståelse af menneskets forhold til Gud og dermed til sig selv, friheden til bibelfortolkning uden om kirkens lærde, hans betydning for sangen og musikken. Lad os besinde os på arven efter Luther, og forsøge at nytænke hans tanker og teologi ind i fremtiden, at vi holder ordet, som det arvegods vi har fået, højt i ære. Fordi ordet trøster i liv og død, og lad os bede Gud om, at hvordan det end går, så vil ordet nedarves i slægt efter slægt.

Strukturdebat i Aalborg stift

En levende og nærværende kirke som vi oplever den i Aalborg stift er altid i bevægelse. Det handler om hele tiden at besinde sig på traditionen. Have fokus på det vi er rundet af. Det som har skabt os til det, vi er i dag. Samtidig skal vi være modige til at forny os ind i vores egen tid. Være visionære og turde tænke i nye relationer til det samfund vi lever midt i.

Det er blandt andet et samfund, der er i konstant bevægelse. Vi oplever en bevægelse fra land til by også i Aalborg stift. I landdistrikterne står kirken stærkt i folks bevidsthed. Mange steder spiller kirken en væsentlig rolle i det folkelige liv, der leves. Det er vigtigt vi involverer os. Det var på den baggrund at jeg til Stiftsmenighedsrådsstævnet den 20. maj i år blandt andet sagde:

”Vi skal passe meget på, at vi ikke bliver en særlig afdeling kaldet: folkekirkedanmark. Kristendom er ikke en særafdeling for de sære. Det er der mange, der gerne vil gøre os til. Det er vi ikke. Vi er, og vi skal være en naturlig del af det lokale folkeliv. Det bliver vi, hvis vi igen og igen vil involvere os. Gå ind i eksisterende samarbejdsrelationer, men også, og især, hvis vi tør gør foran i forsøg på at etablere nye samarbejdsrelationer. Nye fællesskaber. Vi har brug for hinanden som aldrig før.

De fleste steder er det os, der har ”musklerne” både økonomisk og menneskeligt. Tænk på, at omkring 83% af nordjyderne er medlem af Folkekirken. Det viser mig at nordjyderne VIL folkekirken. Spørgsmålet er, om vi vil vore medlemmer. Det vil vi. Vi vil dem, der blandt andet lægger navn til den evangelisk lutherske folkekirke. Men vi skal også vise det.”

Igen: flere og flere små sogne lider und stor fraflytning. Denne fraflytning bevirker at de store byer og de bynære områder oplever tilflytning.

Det betyder blandt andet, at vi i de kommende år kommer til at flytte embeder fra landet til byerne. Processen er i gang, og den vil fortsætte. I denne proces handler det om mindst to ting: For det første skal levedygtige og bæredygtige embeder ikke nedlægges, og for det andet skal jeg som biskop være bevidst om, at alle får den præstelige betjening, som de har krav på.

Dette er smukt formuleret af en af mine forgængere biskop P. C. Kierkegaard, der den 16. december 1867 udtalte i Folketinget følgende: at *”der fra Skagen og til den sydligste spids af Bornholm, ikke (skal) kunne fødes eller opvokse noget menneske, uden at han føler sig omgivet af et tilbud –ikke en tvang, men et tilbud –af kristen tro og trøst.”*

En sætning der danner grundlag for det andet af kirkens syv pejlemærker om Folkekirkens tilstedeværelse overalt.

Vi er til stede over alt. Vi skal være til stede over alt, men fremtiden vil byde på nye strukturer og nye sammensætninger af sogne og pastorater, for på den ene side at skabe bæredygtige og attraktive embeder, som der er ansøgere til, og på den anden side imødekomme behovet for præstelig betjening på de steder folk flytter til.

Det er derfor Strukturudvalget under Aalborg stift har afholdt tre stormøder i sensommeren. Mødernes formål var for det første at give startskuddet til samtaler i menighedsrådene om fremtidens Folkekirke i Aalborg stift, og for det andet

for mig en god anledning til at komme i dialog med jer, så vi i fællesskab kan få skabt gode rammer og vilkår for kirkens liv og vækst til gavn og glæde for os selv og de næste generationer.

Kirken på landet og i byen

Den 5. marts i år afholdt vi en konference i Folkekirkens Hus med titlen: Kirken på landet. Mange var mødt op for at høre på foredrag og senere bevæge sig ud i grupper, hvor der var lejlighed til at drøfte nogle af de udfordringer landdistrikterne står med. Det blev en livlig og spændende eftermiddag, hvor der kom mange ideer til, hvorledes vi kan være kirke i en brydningstid, hvor der brydes op i kendte strukturer og måden at være kirke på.

Vi følger op denne dag med en ny konference i Folkekirkens Hus. Det sker den 8. november i år, hvor vi sætter fokus på "Kirken i byen". Igen bliver der oplæg fra forskellige foredragsholdere, og der bliver rig lejlighed til at debattere byens kirkelige udfordringer i en tid, hvor de store byer i Aalborg stift vokser med stor hastighed.

Det er vigtigt for mig at sige, at kirken på landet og kirken i byen ikke står i modsætningsforhold til hinanden, de har forskellige forudsætninger, ja, men det er det samme vi skal, nemlig forkynde evangeliet om Jesus Kristus.

Kirken i sommerlandet

Aalborg, Viborg og Ribe stifter har i år fået en bevilling på 575.000,- kr. af Folkekirkens Fællesfond til projektet: Undersøgelse af kirkens rolle og udviklingspotentiale i sommerlandet.

Igen: som kirke skal vi være der, hvor folket er. I Aalborg stift har vi store sommerhus- og turistområder. Mange bruger allerede kirkerne i sommerlandet og flere præster har det som et særligt fokusområde i deres embeder. Med det nye projekt får vi et billede af de udfordringer og muligheder, der ligger i at være sommerlandskirke,

og samtidig får vi nu viden om de forventninger feriegæsterne har til kirken. Målet er at få udarbejdet et inspirationsmateriale som menighedsråd og præster ved sommerkirkerne i hele landet kan anvende til at udvikle det lokale kirkeliv.

Folkekirkens Asylsamarbejde

Stiftsudvalget for Folkekirkens Asylsamarbejde i Aalborg stift er nu kommet godt i gang.

Stiftsrådet har entreret med Hanna Pedersen som er blevet formand for udvalget.

21. juni i år afholdt udvalget en kursusdag med temaet: Dialog om konvertitter og jura

Emnet blev belyst både af præster som står i udfordringerne i dagligdagen, men også af juras eksperter der fortalte om de udfordringer de står i, når de eksempelvis er bisidder i asylsager.

Den 4. oktober afholdes endnu en inspirationsaften i Folkekirkens Hus om integration, flygtninge og migranter i mødet med folkekirken.

Der er mange udfordringer i asylarbejdet: hvordan tager vi imod de fremmede i blandt os, hvordan agerer vi, når asylansøgere anmoder om dåb, hvad med dåbsoplæringen, hvad med sprogvan-skelighederne og ikke mindst: hvordan få vi integreret dem der har fået opholdstilladelse i vore menigheder?

Opgaverne er mange og heldigvis er der rundt omkring i stiftet præster, menighedsråd og frivillige, som gør en stor indsats på området.

Stiftsudvalget for Folkekirkens Asylsamarbejde stiller sig gerne til rådighed med ideer og inspiration til, hvordan man kan gribe de mange opgaver an.

Stiftsudvalg for Folkekirkens mission

Stiftsudvalget for Folkekirkens Mission er stiftets ældste udvalg.

Med udgangen af 2017 lægges udvalget sammen med Det Mellemkirkelige Stiftsudvalg. Det

sker efter eget ønske i håb om, at der kan skabes mere dynamik i arbejdet til fælles gavn og glæde for Folkekirkens mission.

En kirke er altid i mission. Mission er en del af vores DNA, derfor er det håbet, at dette arbejde må styrkes de kommende år. Grundstenen er nu lagt til et nyt samarbejde, og jeg vil gerne rette en stor tak til udvalgets formænd og medlemmer, der gennem årene har udført et stort engagement og ydet en prisværdig indsats i arbejdet med at få mission sat på dagsordenen både i Aalborg stift og i udlandet.

Sjælesorg på nettet

2017 blev året, hvor projekt ”Sjælesorg på nettet” blev iværksat.

Projektet er administrativt og praktisk forankret i Aalborg stift. Men Sjælesorg på nettet er et

landsprojekt, hvor landets ti stifter deltager.

1. februar gik vi, så at sige, i luften. I de otte måneder der er gået siden starten, har vi haft henved 2000 chatsamtaler med mennesker, der har ønsket at samtale med en præst på en ny måde i en tid, hvor mange bevæger sig på nettet. Igen handler det om at være til stede, hvor folk er.

I september i år lancerede vi en kampagne målrettet med de 18- 25 årige for at vise dem, at vi som folkekirke er til stede på en ny måde. Kampagnen tager sit udgangspunkt i sangeren og komponisten Sebastians sang: ”Du er ikke alene”, spillet og sunget af gruppen LIGA der er et af de hotte navne i dansk ungdoms musikmiljø.

Det er vigtigt at påpege, at Sjælesorg på nettet ikke er sat i verden for at erstatte det, vi kan kalde den klassiske sjælesorgssamtale, men er tænkt som et supplement til denne. Derfor er vores med-

*Lanceringen af
sjælesorg på nettet.
Foto: Christian
Roar Pedersen.*

arbejdere meget bevidste om at henvise til landets sognepræster, hvor man kan få eller udbygge den kontakt, man har haft til en præst fra Sjælesorg på nettet. Det er det samme, som jeg oplever sygehuspræsterne gør, når de gør patienter opmærksomme på, den mulighed de har for at få kontakt til deres lokale sognepræst.

Stiftsmenighedsrådsstævne

20. maj i år afholdt vi vores traditionsrige Stiftsmenighedsrådsstævne i Aalborg Kongres og Kulturcenter.

Godt og vel 1.500 havde taget imod invitationen til at deltage først i gudstjenesterne i fire af vores store bykirker, og senere deltage i festlighederne både lørdag eftermiddag og aften.

Jeg holder meget af denne tradition, hvor vi mødes i Domkirkebyen og på denne måde er med

til at understrege fællesskab omkring både Aalborg stift og Domkirken.

Datoen for næste Stiftsmenighedsrådsstævne er allerede fastlagt til den 8. maj 2021.

Teologisk voksenundervisning

Jeg synes, vi har mange skibe i søen i Aalborg stift. Mange projekter bliver genereret i Stiftsudvalgene under Stiftsrådet. Projekter holdes kørende af dedikerede og engagerede ildsjæle, der hver på deres måde brænder for Folkekirken.

Det gælder også hvad angår teologisk voksenundervisning.

Gennem mere end 20 år har stiftet inviteret til gedigne foredrag og en undervisningsrække i løbet af vinterhalvåret.

I skrivende stund er der tilmeldt 164 på de fire årgange, hvor der undervises på et højt fagligt

*Stiftsmenighedsrådsmødet den 20. maj 2017.
Foto: Christian Roar Pedersen.*

*Hvad er meningen?
Tværfagligt projekt
for gymnasieelever i
Folkekirken Hus den
16. november 2016.
Foto: Christian
Roar Pedersen.*

niveau af både teologer og andre universitetsuddannede.

Denne religionspædagogiske indsats kan ikke undervurderes i en hektisk tid, hvor fordybelse og indsigt synes at være en mangelvare. Derfor er det vigtigt, at stiftet stiller tilbyder fællesskaber, hvor der er plads til fordybelse og eftertanke, og ikke mindst besindelse på tro og etik.

Der arbejdes også ihærdigt på den religionspædagogiske indsats blandt vore børn og unge. Det sker i konfirmandstuen, i samarbejdet mellem skole og kirke og i de mange studiekredse, som præster og menighedsråd tilbyder.

Indsatsen både blandt vore børn og unge og blandt modne mennesker kan være altafgørende for, hvordan vi imødekommer den tendens, at flere og flere mangler helt grundlæggende indsigt i kirkens liv og lære.

Gudstjenesterum på Aalborg ny Universitetshospital.

Gennem et par år har stiftets sygehuspræster, domprovst Niels Christian Kobbegaard og undertegnede været i dialog med både regionspolitikere og embedsmænd i arbejdet på at få etableret et gudstjenesterum på det nye hospital.

Den glædelige nyhed er, at det er lykkedes at komme frem til en fælles forståelse både for etablering af gudstjenesterummet, dens placering på sygehuset og den økonomisk side af sagen.

Det er nemlig således, at det er Folkekirken i Aalborg stift, der skal finansiere rummet og rummets indretning. Det er nu ved at være på plads, og jeg vil gerne udtrykke både taknemlighed over og tak for muligheden for at få dette gudstjenesterum. Rummet er, som ordet antyder, et rum for gudstjeneste og personlig andagt, og rummet ud-

*Ordination på Læsø af
Marie-Louise Impgaard
Sørensen søndag
den 18. december 2016.
Foto: Christian
Roar Pedersen.*

styres både med altertavle, alter og døbefont, altså en fuld funktionel kirke.

Da gudstjenesterummet ligger ved siden af et torv, og da der etableres foldedør mellem rummet og torvet, bliver der også mulighed for, at rummet kan anvendes i forbindelse med foredrag og koncerter og fællesskaber der rækker ud over det vi kan kalde daglig brug.

Eller sagt på en anden måde: vi forsøger at overføre tankerne fra Folkekirkens Hus om at komme ud på torvet, fordi vi gerne vil være til stede både som kirke og som folkeligt hus. Og i nævnte rækkefølge.

Dåbsfolder

Gennem de sidste par år har et udvalg under stiftsudvalget for Kirkemusik og Gudstjeneste arbejdet en dåbsfolder. Folderen hedder ”Mit barn skal døbes, -en guide til dåb i Folkekirken”. Den er tænkt som både teologisk og praktisk guide til forældre. Tanken er, at den kan sendes til dåbsforældre inden dåben og dåbssamtalen, så præst og forældre kan bruge den i samtalen før dåben.

Folderen bliver lagt ud på Aalborg stift hjemmeside, så alle kan hente den og lade sig inspirere af den.

TAK

Sidst men ikke mindst vil jeg rette en stor tak til Stiftsrådet for samarbejdet gennem det forløbne år. Tak til alle medlemmer og særlig til formanden for Stiftsrådet, Ejnar Haugaard Thomsen for samarbejdet og formandskab.

Tak til Stiftamtmand Torben Sørensen for samarbejdet. Det bliver ikke til mange møder gennem året, men vi ved, hvor vi har dig, og du udviser glæde ved at være en del af Aalborg Stift.

Tak også til Stiftskontorchef Jørgen Lützau Larsen. Vi har et godt og fortroligt samarbejde i dagligdagen. Du har blik både for organisationen og

kirkelivet. To nødvendige egenskaber som støtter mig i de mange beslutninger, også de bøvlede, der skal tages hver dag.

Tak til alle ansatte på stiftsadministrationen. I er inde i mange sager og løser dem på fortræffelig vis, med blik for, at administration handler om mennesker.

Tak for støtte og munterhed i hverdagen

Til provster, præster, menighedsråd, provstiudvalg, stiftsråd, ansatte og frivillige i Aalborg stift skal der lyde en samlet tak fordi I arbejder med på at skabe en levende og nærværende Folkekirke i Aalborg stift. Der er brug for jer som aldrig før.

Landemodet er for mig en højtidsdag. Det er alle I som er tilstede med til at markere. Det skal I have tak for. Det er med til at understrege, at vi vil Folkekirken og hinanden. I skal vide, at det giver mig et godt rygstød i min hverdag. Og det minder mig om, at vores fælles sag: forkyndelsen af evangeliet om Jesus Kristus nytter noget.

*Flaggudstjenesten
den 5. september 2017
for Danmarks udsendte.
Foto: Christian Roar
Pedersen.*

Martin Luther og katekismen

Af Thomas Reinholdt Rasmussen, provst, Hjørring

*Thomas Reinholdt
Rasmussen.*

Martin Luthers lille katekismus er et teologisk og pædagogisk hovedværk i den europæiske kultur. Her får man kort og klart at vide, hvad kristendommen handler om, og hvad troens indhold er. Den er rettet mod det enkelte menneske, der får fortalt sin sammenhæng både inkluderende og fornyende.

Kulturhistorisk har Den lille katekismus haft en omfattende virkning. Den har været skolens grundbog, ved hvilken man ikke alene lærte om troen, men også lærte at læse. De pædagogiske metoder dengang har ganske givet været noget anderledes end i dag, og det har smittet af på katekismen, der har fået et præg af sortskole, tvang og autoritet. Det er egentlig en skam, for det er mere de pædagogiske metoder, der har præget forståelsen af Den lille katekismus end det er katekismen selv.

Den lille katekismus selv er grundlæggende et frihedsskrift, hvor den enkelte læser opfordres til

at tage troen i egen hånd, og selv være en tænkende del af den kristne kirke. Den lille Katekismus er en naturlig udløber af det, reformationen handlede og stadig handler om: fortolkningsretten.

Reformation som kampen om fortolkningsretten

Det kan være vanskeligt at definere hvad reformationen er. Men et bud kunne være, at det er et konstant brud med fortolkningsmonopolet, og derved en stadig kamp om fortolkningsretten.

I 1520 udgiver Luther flere af sine reformatoriske skrifter. I august udkommer skriftet ”Til den kristne adel af den tyske nation”, og det viser, at reformationen også er en gryende national bevidsthed; det tyske folk ser sig ikke med nødvendighed som en del af den romerske magtsfære.

Skriftet indeholder den berømte sætning om, at alt hvad, der er krøbet ud af dåben, er præst, pave og biskop. Det er den sætning, der kommer til at begrunde det almindelige præstedømme. At enhver døbt er et fuldgyldigt medlem af kirken, og har ret til at læse og udlægge Skriften. Som Luther også siger i skriftet: ”Det er en fræk opdigtet historie, som der ikke kan skaffes et bogstav til bevis for, at det kun tilkommer paven at udlægge Skriften eller at stadfæste udlægningen af den”.

Enhver døbt har ret til at læse og udlægge skriften. Det er det afgørende. Skriften bliver øverste norm for kirken, og normen er ikke en særlig udlægning af den. Det er det, man kalder sola scriptura (Skriften alene). Det er Skriften (bibelen), der er øverste norm, hvilket betyder, at alle læsninger,

som de døbte foretager sig, er underordnet Skriften. Enhver læsning er en tolkning, og en læsning lægger op til fortolkning. Skriften har vitterligt mulighed for forskellige læsninger inden for den ramme, der sættes af den korsfæstede og opstandne frelser. Eksempelvis findes læsninger, der både begrundes og ikke begrundes af fraskilte. Begge læsninger er legitime læsninger af Skriften, og de døbte må i menighedens fortolkningsfællesskab brydes i samtalen om den rette læsning. Men man må aldrig placere én læsning over Skriften, for da har man indført pavedømmet på ny. Således må den kristne kirke da blive en samtalende kirke, hvor man strides om den rette skriftlæsning, men ingen kan på denne side af dommedag dømme den anden ude med mindre man fornægter Kristus som korsfæstet og opstanden, hvilket er hele rammen om samtalen.

"Skriften alene" er derved garant for den kristne frihed og i en vis forstand for det, vi kalder for den rummelige folkekirke. "Den rummelige folkekirke" forstås ofte som en slap holdning, der ikke har anden begrundelse end ligegyldighed. Men intet kan være mere forkert. Den rummelige folkekirke begrundes i tanken om Skriften som øverste norm, og om at ingen læsning derved kan sættes øverst. For man skal jo huske, at når man gennem dåben har fået adgang til at læse Skriften, må man fasteholde, at det har de andre også. At fordi man har ret til at læse Skriften, betyder det ikke at man har ret i sin læsning af Skriften. Tanken åbner ikke for alverdens læsninger. Læsningen er forpligtet på at lade Jesus Kristus spire op som herre og frelser. Det er målestokken.

Den kristne kirke er derved et fortolkningsfællesskab udsprunget af dåben, og sat under Skriften. Når man fastholder disse to størrelse (dåb og Skrift), så kan kirken kun være et fortolkningsfællesskab, hvor vi af respekt for dåben, fastholder hinanden på dette fællesskab. Vi kan ikke ude-

lukke hinanden fra dette, og hvis vi skulle opstille en definition af vores reformatoriske arv, må det være at holde fortolkningsfællesskabet åbent. Det må være målet både i liturgi, teologi og diakoni.

Luthers tanke om den enkelte kristne, der er krøbet ud af dåben og som er læser af bibelen, får et flot udtryk nogle måneder senere i 1520 i skriftet "Om et kristent menneskes frihed". Dette skrift er blevet til på baggrund af et ønske om, at Luther mere positivt, og derved upolemisk, ville udfolde sine teologiske tanker. Skriftet er også et meget opbyggeligt skrift. Dog indledes det med ordene om, at Luther i det følgende vil beskrive alt, hvad det hører til et kristent liv, og da er det slående, at vi ikke finder et ord om pave eller kirke. Så man kan sige, at polemikken er mellem linjerne.

Men skriftet handler om frihed for en kristen. Denne frihed er grundet i Kristi gerning, som har gjort alt, hvad der skal gøres, og som derved sætter mennesket frit til at være til for næsten. Skriftet indledes med en meget smuk dedikation til byfogden i Zwickau, Hermann Mühlphardt (som Luther dog skyndingen kommer til at kalde Hieronymus). Byfogden berømmes af Luther, fordi han har "kærlighed og lyst til den hellige Skrift". Mühlphardt er et eksempel på en fri kristen, der tager sagen, altså Skriften, i egen hånd. Herved finder han et sted, hvorfra han ikke kan røkes, og bliver autoritet i eget liv. Den kristne frihed udmønter sig også i en skriftlæsning, der sætter én ind i fortolkningsfællesskabet. Derved har Mühlphardt ingen brug for en autoritativ skriftudlægger, men mere for en åbnende skriftudlægger, hvor de i fællesskab kan læse Skriften i dialog og modstand.

Det betyder, at Luthers tanker om det, vi kalder for det almindelige præstedømme er mere omfattende end måske først antaget: det er definerende for hele kirken. Kirken bliver dermed et fortolkningsfællesskab centeret omkring sakramenterne (særligt dåb og nadver), der sætter

Prædikestolen i
Sct. Catharinæ.
Foto: Niels Clemmensen.

rammen for det hele, og dernæst omkring Skriften (Bibelen og prædiken), der sætter indholdet. Opgaven bliver så at gøre mennesker delvise til at deltage i denne samtale.

Luther kommer derved til at stå samme sted som senere hen Kold og Grundtvig gjorde, da de måtte vække til demokratisk deltagelse, hvilket de gjorde gennem højskole- og andelsbevægelse. Det er en balancegang, hvis man skal vække til frihed, hvilket historien har vist os – særligt i det 20 århundrede gennem de totalitære bevægelser – ikke altid er helt enkelt.

De tre menigheder

I 1526 udgiver Luther den gudstjenesteordning, som skulle blive afgørende for den evangeliske kirke. Det er skriftet ”Tyske Messe”, hvor Luther skitserer opbygningen af en evangelisk gudstjeneste. Det afgørende for denne opbygning er, om den forkynder Kristus. Det er målet. I forordet siger han, at hvis det forkynder Kristus at ringe med tusind klokker, så lad os ringe med tusind klokker. Målet er forkyndelsen af Kristus, og liturgien må følge dette.

I samme forord omtaler Luther også tre typer af menigheder: den latinske, den tyske og husmenigheden. Den latinske messe vil han for så vidt lade blive stående, så at skoleeleverne kan fastholdes på sprog og viden. Den latinske messe er altså en skolegudstjeneste.

Den tyske messe er den gudstjeneste, der holdes ”på torvet blandt mange der ikke er kristne, og så blot står og gaber, om de kan se noget nyt”. Det er altså en offentlig gudstjeneste, hvor man ikke kan skelne mellem rigtige og forkerte deltagere.

Husmenigheden er den rene menighed af de alvorligt kristne. Her hersker ”de rene sakramenter” og her er kirketugt, hvor man kan udelukke og indlemme i menigheden. I Luthers sidste

store forelæsning, forelæsningen over 1.mosebog 1536-46, kalder han dette menigheden om lejrbalet. Det er altså i egentlig forstand en udsondret menighed, der består af de rene kristne. Luther bemærker blot i forordet til ”Tyske Messe”, at den menighed ikke findes endnu, for han ”har ikke folk til det”. Det skal altså siges til Luthers ros, at han ikke etablerer den tredje menighed, da han ikke på sin tid anser den for mulig. De kristne er simpelthen for få i antal og bor for spredt. Derfor er den tredje menighed kun en tanke og det bliver den tyske menighed, der bliver den egentlige kirke, hvor kirkens grænser er usynlige, og derfor er det nødvendigt med undervisning.

Kirkens grænser er et altid påtrængende spørgsmål. Afgrænses kirken af dåben eller af troen? Hvis kirkens afgrænses af dåben, således at kirken blot er alle døbt, så har vi gjort kirkens grænser synlige, og har derved begrænset Guds frihed. Hvis vi afgrænser kirken i de alvorligt troende, har vi set bort fra det reelle fællesskab, som er i dåben. Luther vil i teorien afgrænse kirken i troen, men i praksis afgrænser han den i dåben. Og den uafklarethed er kirken nødt til at acceptere på denne side af den yderste dag: at kirkens grænser ikke er skarpe. Det accepterede Luther, og det bør vi også acceptere, hvis vi vil være en del af den arv, der blev givet med ham.

Endelig bør det siges, at kirken er et centralt spørgsmål for teologien. Det må være et afgørende teologisk spørgsmål, hvis ikke dét afgørende, at finde kirken. Teologiens opgave er vedvarende at finde kirken i den pluralitet af ytringer, som møder os. Kirken kan derved være, hvor vi mindst forestiller os den. Kirken er hvor Kristus er, og teologiens opgave er at finde kirken.

Som sagt: hvis den tredje menighed (husmenigheden) kun er en idealitet, så handler det om kirken på torvet med den offentlige gudstjeneste. Og kirken på torvet kræver undervisning.

Undervisning og katekismus

Ifølge historien opslog Martin Luther sine tese mod afladen 31. oktober 1517. Historikerne har længe stridt om hvorvidt Luther gjorde det eller ej, og er nu komne frem til, at tesoerne vist blev opslået af universitets pedel. Tesoerne indvarslede hele den strid, der blev grundlaget for reformationen. Luthers opgør begyndte egentlig som et akademisk opgør mod den herskende teologi, og man kan i hans tidlige forelæsninger (særligt Romerbrevsforelæsnngen 1515-16) finde mange udsagn, der taler Roma midt i mod. Men det var afladstesoerne, der satte det hele i gang. Her var der ikke alene tale om en akademisk disput, men en folkelig sag, der samtidig truede kirkens pengestrøm. Og folkelige sager og pengestrømme er som bekendt to størrelse, der kan sætte verden i brand, hvilket tesoerne også, sammen med andet i tiden, var eksponent for.

I de år, der følger frem til Rigsdagen i Worms april 1521, hvor Luther erklæres fredsløs, kommer den ene disputation og udgivelse efter den anden. Tonen skærpes og indsigterne uddybes. Allerede tidligt i det forløb sætter Luther ind med folkelig undervisning. I 1519 kommer tre sermøner (skriftprædikener) om dåben, nadveren og om den kunst at dø. Og det første skrift, som har form af katekismus kommer allerede i 1520, hvor Luther kort redegør for De ti Bud, fadervor og trosbekendelse og henviser også til dåb, nadver og skriftemål.

Derved har vi allerede her kernen i Luthers katekismus: De ti bud, Trosbekendelse, Fadervor, dåb, Skriftemål og Nadver. Disse elementer bliver det egentlige i de skiftende katekismusskrifter, som udgår fra Luthers hånd.

Luther har i oktober 1520 gjort op med den romerske kirkes sakramenteforståelse i skriftet "Om kirkens babylonske fangenskab", hvor kirken havde syv sakramenter (dåb, konfirmation, skriftemål, nadver, ægteskab, præstevielse og den

sidste olie), og reduceret dem til tre sakramenter (dåb, skriftemål og nadver). Et sakramente defineres hos Luther som: et element og et ord af Kristus, der knytter sig dertil. Luther skriver i førnævnte skrift, at der egentlig ikke er tre sakramenter, men blot eet. Det er tre sakramentale tegn og eet sakramente: Kristus. Sakramenterne er tegn på Kristi levende nærvær.

Det er de tre såkaldte sakramenter (dåb, skriftemål og nadver), der bliver en del af kernen i Luthers katekismus.

Op gennem 1520'erne indføres regelmæssige katekismusprædikener i Bykirken i Wittenberg, hvor også Luther er prædikant. Det er disse prædikener, der kommer til at udgøre grundlaget for katekismen, der udkommer i 1529.

I 1528 har Luther og en række medarbejdere været på visitatser på egnen ved Wittenberg. Resultatet er for Luther nedslående. Han siger i forordet til Den lille Katekismus, at folk "lever som dumme kvæg og ufornuftige svin", og selv om de hverken kan fadervor, trosbekendelsen og de ti bud, så skal de kaldes kristne. Og desuden misbruger de åbenbart den kristne frihed til ikke at udfolde kærligheden, men til at leve for egen vinding. Luther deprimeres på grund af denne visitats. Vi kan måske fristes til at tro, at mennesker "i gamle dage" var meget mere "kristne". Det er der intet, der tyder på. Vi er sikkert mere vidende om troen i dag end de var den gang. At viden så ikke skaber en kristen, er en anden sag, men det skader bestemt heller ikke.

På baggrund af disse oplevelser og på grundlag af de talrige katekismusprædikener, udgiver Luther så den lille katekismus i begyndelsen af 1529. Udgivelsen sker i form af to tavler, som husfaderen kan hænge op i sit hus, og derudfra lære sin husstand troens indhold.

Allerede i foråret 1529 udkommer Den lille katekismus første gang i bogform, og derfra udgives

den flere gange, og omarbejdes i form og indhold lige så mange gange.

Katekismen udgives til ”præster og prædikanter”, og opgaven er at befordre den videre til hjemmene og særligt de unge mennesker. Hvert afsnit i katekismen indledes med ordene om, at ”således skal en husefader lære sin husestand”. Det er faktisk noget meget revolutionerende i Luthers katekismus. Den enkelte husefader, der ikke er præst eller gejstlig, overdrages den kristne opdragelse. Det er i lige forlængelse af ordene til Mühlplfordt om ”kærlighed til Skriften” og det deraf følgende almindelige præstedømme. Der ligger altså i katekismen en meget stærk institutionskritik, og en ophøjelse af hjemmet til samfundets mindste enhed. Det er et opgør med en totalitære tænkning, for det totalitære overskrider altid grænsen til hjemmet som noget af det første. Det gør Luther ikke. Han giver gennem sognepræsterne hjemmet et redskab til den kristne opdragelse.

I samme forår udkommer så også det skrift, som vi senere kalder ”Den store Katekismus”. Luther udgiver aldrig en egentlig troslære eller dogmatik, men Den store Katekismus er det tætteste, vi kommer på det. Den store Katekismus er skrevet til sognepræsterne, og er tænkt som et hjælpende redskab i deres forberedelse af katekismusprædikener og undervisning. Da Den store Katekismus har retning mod gudstjenesten, hedder den også ved sin udgivelse ”Tyske Katekismus” og er dermed et tvillingskrift til skriftet fra 1526 om gudstjenesten ”Tyske Messe”. Det er to skrifter, som er beregnet til at gå hånd i hånd, og som sognepræsten gentagende skal læse og dygtiggøre sig ved. Den store katekismus er skrevet som en håndbog til præsterne, og Den lille Katekismus er skrevet til alle andre, der skal lære om troen.

I forordet til Den store Katekismus gør Luther i øvrigt op med den blinde udenadslære, som ikke fastholder indholdet. Udenadslæren kan være

*Døbefont i
Frederikshavn kirke.*

bevidstløs, hvis man ikke kender indholdet, men gør man det, er udenadslæren en uvurderlig ting, som vi ikke må kaste vrag på.

Indholdet i Den lille Katekismus

Den lille Katekismus udfolder som sagt De ti bud, Troen, Fadervor, dåben, skriftemålet og nadveren. Senere omkring 1540 sætter Luther et appendix på i form af ritualer til dåb og giftemål. Men kernen i katekismen er de seks elementer, som er nævnt ovenfor.

Der har, særligt fra grundtvigsk side, være øvet meget kritik af, at Luther ser de ti bud som en del af den kristne tros lære. De ti bud er ikke en del af det kristne evangelium, har det været hævdet. Men Luther ser De ti bud som en måde at fastholde den kristne, der stadig lever i denne verden, på kærlighedens udfoldelse. Den kristne kan ikke svæve frit i luften, men behøver som alle andre et hegn i form af loven til at udfolde kærligheden.

Det første bud er udlægningen af, at du ikke må have flere guder. Luther skriver da, at det betyder, at vi overalt skal frygte, elske og stole på Gud. Og ud af dette bud strømmer så opfyldelsen af de andre, for udlægningen af hvert enkelte bud indledes da med ordene: ”vi skal frygte og elske Gud, så at vi...”. Vi skal ikke frygte og elske Gud med den hensigt (”for at”), men med den følge (”så at”), vi gør godt. Udlægningen af De ti bud udlægger samtidig den del af kernen i Luthers teologi om, at det ikke er de gode gerninger, der gør et menneske godt, men det er det gode menneske, der gør gode gerninger. Og det gode menneske er for Luther det Kristus-formede menneske, der står i forhold til Gud. Ud af forholdet springer de gode gerninger.

Gennemgangen af trosbekendelsen er både smuk og letforståelig. I gennemgangen af artiklen om ”Skabelse”, som Luther andetsteds beskriver som den sværeste af alle trosartiklerne, handler det ikke om kosmologiske spekulationer og uni-

versets indretning, men om hvad det betyder ”for mig”. Blikket vendes ikke ud ad, men ind ad: at Gud har skabt mig og hvad det betyder. Det er en fornem udlægning.

Anden trosartikel slår fast, at Kristus gennem sin kamp mod ”synd, død og djævel” har befriet mig til livet med ham. Og tredje trosartikel indledes med de store ord om, at troen ikke er en kraft i os selv, men gives med Helligånden. Det kan lyde som det rene hokus-pokus, men er faktisk en ganske dagligdagserfaring: hvis vi møder en, vi ikke kender, der fortæller os en fantastisk historie, kan vi ikke tvinge os til at tro ham, derimod er det hans fortælling, der skaber troen i os. Og således også med Gud: det er Guds fortælling om sig selv ved Jesus Kristus, der skaber troen i os.

Det er det, Luther videreudfolder gennem sin katekismus: Gud viser sig som kærlighed i Jesus Kristus, og det er det, der skal tros i en kristen kirke også i dag.

Katekismen viser Luthers tillid til den enkelte troende og det er katekismen et flot udtryk for. Vi bør også i dag anvende Katekismen i studiekredse og undervisning, og som opbyggelig læsning for enhver. Det fortjener den og den fortjener at graves fri af fortidens metoder og anvendes igen for at hjælpe med at pege på det, der er kernen i vores fælles kristne tro: Guds kærlighed til os i Jesus Kristus.

Artikel har i anden form tidligere været offentliggjort i Aarhus Stiftsårbog.

Katekismetavle fra
Vrejlev Kirke.
Foto: Niels Clemmensen.

Luthers Brev til Romerne – og Paulus'

Af Kasper Bro Larsen, PhD, Lektor ved Aarhus Universitet

For Luther var Paulus' Brev til Romerne selve Bibelens kerne. Det var her Luther gjorde sin reformatoriske opdagelse. Men Luther var ikke blot en Paulus version 2.0. Han genfandt ganske vist glemte sider af apostlen, men dækkede også andre til. I dag er de sidste lige så aktuelle som de første.

Reformationens opgør med romerkirken begyndte som en genopdagelse af Romerbrevets budskab. Sådan forstod Luther det i hvert fald selv. I 1545, et år før sin død, så han tilbage på sit afgørende gennembrud. Romerbrevets tema om "Guds retfærdighed" havde voldt den unge Luther voldsomme sjælekvaler. Hvis Gud er en millimeterretfærdig dommer, findes der så overhovedet en nådig gud? Svaret fandt han i Rom

1,17: "I [evangeliet] åbenbares Guds retfærdighed af tro til tro – som der står skrevet: 'Den retfærdige skal leve af tro'". Dette skriftsted blev, med Luthers egne ord, en åben port til Paradis. Han mente nu at forstå, hvad kirken havde glemt: At Guds retfærdighed er hans kærlighed og nåde. Den er en gave, som mennesker modtager i tro.

Reformationsmanualen

Reformatorerne ville tilbage til kilderne for at finde den sande, bibelske kristendom. Her opfattede de Romerbrevet som en dogmatisk lærebog fra Paulus' hånd; eller som Philipp Melanchthon, Luthers nære medarbejder, formulerede det: "en opsummering af de kristne lærdomme" (Loci communes, 1521). Reformationen kom derfor i høj grad til at kredse om fortolkningen af Romerbrevet.

Allerede som relativt nyudnævnt professor i bibelfortolkning holdt Luther forelæsninger over Romerbrevet (1515-16); og i 1522 udgav han ved siden af sin tyske oversættelse af Det Nye Testamente en udførlige fortale til dette bibelskrift. Fortalen fungerede samtidig som en indføring i Luthers teologiske program. I Romerbrevet fandt han det hele udfoldet: Menneskets grundlæggende syndighed (1,18-3,20), det fortvivlede liv under loven (kap. 2 og 7), frelsen i evangeliet ved trosretfærdigheden (1,17; 3,21-4,25), et kristenmenneskes frihed (kap. 5-8), lydigheden over for verdslige myndigheder (13,1-7), osv.

Kasper Bro Larsen.

Også for Luthers schweiziske kollega Jean Calvin stod Romerbrevet centralt. Calvin producerede en lang række bibelkommentarer, hvoraf den første i rækken var til Romerbrevet (Commentarius in Epistolam Pauli ad Romanos, 1540). Her blev den calvinske lære om Guds forudbestemmelse af menneskers frelse og fortabelse, læren om den såkaldte prædestination, begrundet ud fra Romerbrevet (fx 8,28-30; 9,15-24).

Paulus uden Luther

Men historisk set er det en misforståelse at opfatte Romerbrevet som en lærebog i kristentro. Siden 1960'erne og særligt 1970'erne har den akademiske bibelforskning været præget af en øget bestræbelse på at forstå den historiske Paulus i sin egen kontekst (det såkaldte New Perspective on Paul) – og ikke gennem lutherske læsebriller. Jødedommen på Paulus' tid var ikke præget af præstationsfromhed. Og man kan ikke bare projicere den middelalderlige Luthers opgør tilbage på antikkens Paulus. Paulus var derimod en græsk-romersk jøde med et budskab til ikkejøder om, at Messias nu ved tidernes ende var kommet for at forvandle hele menneskeheden, både moralsk og eksistentielt.

Guds nåde er svaret, men hvad er spørgsmålet?

Paulus' centrale teologiske spørgsmål var ikke Luthers samvittighedsplagede spørgsmål ("Hvordan finder jeg en nådig Gud?). For Paulus var Guds nåde selve forudsætningen. Paulus' spørgsmål drejede sig alene om omfanget af Guds nåde. Det var ikke et individuelt fokuseret spørgsmål, men etnisk: "Når det jødiske folks Gud er så nådig og god, er han det så ikke også over for ikkejøder?" Paulus svarede bekræftende på spørgsmålet. En konsekvent jødisk monoteisme måtte være universalistisk. Hvis Gud er én, er han gud

for alle (3,29-30; 10,12-13). Paulus' opgør rettede sig derfor ikke mod præstationsfromhed, men mod en forståelse af evangeliet som et eksklusivt budskab bundet til etnisk tilhørsforhold. Han var ikke augustinermunk, men missionær for en multietnisk jødedom.

Hvor er centrum?

Det var dét, Paulus ville vise med Romerbrevet: Evangeliet er en universaljødedom. For Paulus er trosretfærdigheden ikke den centrale "hovedartikel" eller "materialprincippet", sådan som man siden sagde i protestantisk teologi. Trosretfærdigheden er snarere én blandt flere af Paulus' teologiske argumenter for en kristen universalisme. Det er netop iøjnefaldende, at trosretfærdigheden først og fremmest optræder i de breve, hvor etniske konflikter hjemsøger modtagermenighederne: Galaterbrevet og Romerbrevet. Til disse menigheder siger Paulus: Når den kristne eksistens ikke afhænger af særlige jødiske handlinger foreskrevet i toraen (omskærelse, spiseregler, osv.), men af tro og troskab og tillid, er frelsen potentielt tilgængelig for alle mennesker. Så er alle i samme båd.

Jøde først

Men Romerbrevet er ikke kun et forsvar for Paulus' mission til ikkejøder. Det er måske i endnu højere grad en understregning af Kristusbevægelsens jødiske rødder. Som det lyder i brevets indledende hovedtese: Evangeliet er "Guds kraft til frelse for enhver, som tror, både for jøde, først, og også for græker" (1,16). Frelsen er for "enhver". Den inkluderer ikkejøder (jf. "græker"), men ikkejøder må til gengæld huske på, at jøderne var der først. Ellers erstatter man blot en jødisk chauvinisme over for ikkejøder med en ikkejødisk over for jøder. Med Messias' komme har Guds særlige forhold til det jødiske folk ganske vist udviklet sig til et åbent ægteskab, der inklu-

derer alle folkeslag, men det er altså stadig det jødiske folk, der er Guds ungdomskærlighed!

To veje til frelse?

Israels, dvs. det jødiske folks, rolle i frelseshistorien er temaet i Rom 9-11. Paulus understreger, at Guds nye åbne ægteskab, der inkluderer ikkejøder, ikke må forstås som en pludselig utroskab mod jøderne. "Har Gud da forkastet sit folk? Aldeles ikke!" (11,1). Paulus mener tværtimod, at det hos de gammeltestamentlige profeter altid har været Guds plan, at jødedommen ved Messias' komme skulle åbne sig og blive en universalreligion. Og den tid er kommet nu. I luthersk tradition overses kap. 9-11 om Israel ofte til fordel for kap. 1-8 om trosretfærdigheden og det kristne menneskes frihed. Det kan man allerede se af Luthers førortale til brevet. Men for jøden Paulus var spørgsmålet om Israels status brændende.

Paulusforskeren Krister Stendahl har sagt det sådan her: "Rom 9-11 er ikke et appendiks til kap. 1-8, men brevets klimaks". I den aktuelle Pauluseksegesi er der tilmed forskere, der vil hævde, at Paulus i kap. 9-11 forsvare det jødiske folk så radikalt, at jøderne ifølge Paulus slet ikke har brug for Kristus. De er jo allerede Guds børn (11,25-27). Hvis det forholder sig sådan, kan man ikke tænke sig nogen større modstander af Israels mission end Paulus!

At læse brevet bagfra

Romerbrevet er en slags introduktionsskrivelse, hvor Paulus præsenterer sig selv og sit program for menigheden i Rom, så den kan danne base for hans planlagte missionsfremstød i Spanien (Rom 1,8-15; 15,14-33). Det er Paulus' mest systematiske redegørelse for sin teologi, men det er stadig et lejlighedsskrift. Det bliver ikke mindst tydeligt sidst i brevet, hvor han griber ind i en konkret etnisk konflikt i Rom (14,1-15,13). Menigheden

består tilsyneladende af kristne af både jødisk og ikkejødisk etnisk herkomst (16,1-16). Den slags multikulturelle fællesskaber giver gnidninger; det kender vi kun alt for godt fra gårsdagens avis, vi, der lever i en globaliseret tidsalder. Og det er også tilfældet her, hvor Paulus insisterer på indbyrdes tolerance: "Den, der spiser [fx svinekød], må ikke foragte den, der ikke spiser, og den, der ikke spiser, må ikke dømme den, der spiser" (14,3).

Paulus som integrationskonsulent

Paulus' konfliktmægling er teologisk begrundet: Grupperne skal tage imod hinanden, sådan som Gud har taget imod dem (14,1-3; 15,7). De kristne med jødiske aner skal huske, at det er trosretfærdigheden og ikke jødiske traditioner, der binder Kristusbevægelsen sammen (jf. kap. 1-8). De ikkejødiske kristne må til gengæld ikke ekskludere jødiske kristne, men huske på kristentroens jødiske rødder (kap. 9-11). Paulus kunne i denne sammenhæng godt have foreslået, at de to grupper skulle adskilles i to kristne parallelsamfund (segregation), eller at den ene gruppe skulle føje sig efter den andens normer (assimilation). Men Paulus var integrationist. Jøder og ikkejøder skulle være sammen "i Kristus", men de behøvede ikke at være kulturelt og etnisk ens: "Enhver skal stå fast ved sin overbevisning" (14,5). Paulus var optimist på fællesskabets vegne. Måske fordi han troede så stærkt på, at Gudsriget var lige om hjørnet. Historien ville imidlertid, at kristendommen med få undtagelser skulle blive en rent ikkejødisk religion.

Romerbrevet er en teologisk klassiker, men brevet tematiserer også kultur mødeproblematikker og konfliktmægling. Det var den teologiske dimension, der interesserede reformatorerne. Men Paulus kan til enhver tid blive aktuel på nye måder, hvis vi går tilbage til kilderne. Helt i reformatorernes ånd, i øvrigt.

Her kan du læse mere:

James D.G. Dunn, "Guds retfærdighed. Et nyt perspektiv på retfærdiggørelse af tro", i: Troels Engberg-Pedersen, Den nye Paulus og hans betydning. København: Gyldendal, 2003, 29-59.

Kasper Bro Larsen og Troels Engberg-Pedersen (red.), Paulusevangeliet. Nye perspektiver på Romerbrevet. Frederiksberg: Anis, 2015.

Krister Stendahl, "The Apostle Paul and the Introspective Conscience of the West", Harvard Theological Review 56 (1963), 199-215.

"Jeg længtes heftigt efter at forstå Paulus' Brev til Romerne [...]. Nat og dag spekulerede jeg, indtil jeg ved Guds barmhjertighed indså ordenes sammenhæng: Guds retfærdighed åbenbares, som der er skrevet, sådan at 'den retfærdige skal leve af tro' [Rom 1,17]. [...] Nu følte jeg, at jeg var blevet aldeles født på ny, og at jeg gennem åbne porte var trådt ind i selve Paradis". (Fortale til Wittenbergudgaven af Luthers samlede latinske værker, 1545. Oversættelse:

Kasper Bro Larsen).

"Dette brev er Det Nye Testaments vigtigste skrift og det allerreneste evangelium, som et kristent menneske ikke bare bør kunne udenad ord til andet, men dagligt beskæftige sig med som dagligt brød for sjælen. For man kan ikke læse eller betragte det for meget, og jo mere man beskæftiger sig med det, desto mere værdifuldt bliver det, og desto bedre smager det". (Fortale til Romerbrevet, 1522. Oversættelse: Kasper Bro Larsen).

KASPER BRO LARSEN

er lektor i Det Nye Testamente ved Institut for Kultur og Samfund i på Aarhus Universitet. Han har bl.a. udgivet Paulusevangeliet. Nye perspektiver på Romerbrevet (Frederiksberg: Anis, 2015; sammen med Troels Engberg-Pedersen). Artiklen her har for nylig også været bragt i Biblana, Bibelselskabets populærvidenskabelige tidsskrift om Bibelen.

Reformationen 500 års jubilæum

Af sognepræst Niels Christian Scheel Lassen, Storvorde – Sejlflod pastorat

31.10. 1517 slog Martin Luther de berømte 95 sætninger, kaldet teser op på kirkedøren til Slotskirken i Wittenberg. Det markerer officielt reformationen. Danmark blev dog først luthersk i 1536. Så mon ikke der kommer en ny fejring om 19 år?

Jubilæet har givet fornyet interesse for reformationens betydning. Der bliver forsket og udgivet litteratur om reformationens betydning på en lang område som det danske sprog, nemlig hvorfor vi stadig taler dansk og ikke latin eller plattysk, den protestantiske arbejdsmoral, hvor vi arbejder selv om det ikke altid kan betale sig økonomisk og hvorfor vi har rige protestantiske lande mod nord og fattigere katolske lande i syd, synet på staten, sækulariseringen og endelig individualismen for nu at nævne en håndfuld af emner. Forlaget Eksistensen har således udgivet mange hæfter om disse emner. Det er som om, at man igennem fokuseringen på de emner, forsøger at godtgøre reformationens relevans i dag på det samfundsmæssige plan. Man søger at belyse dens værdi og nytte.

Vi kan bare ikke drage en lige linje fra 1517 og så til det moderne samfund i dag. Der er gået fem hundrede år. Imellem 1517 og 2017 ligger bl.a. ortodoksien, som på en lang områder kom til at betyde en ensretning og tilbageskridt, enevælden med censur og indsnævring af en langt række friheder, oplysningstiden og pietismen. Når det så er sagt kan vi diskutere reformationens indirekte betydning. Men i grunden er det alt sammen en

forkert måde at betragte tingene på. Det store ved reformationen er det, som den betyder for troen på Gud, opfattelsen af Gud. Og her har reformationen en enorm betydning. Derfor vil vi i denne artikel se på, hvad var det dog, som skete i 1517, hvad betød det for troen? Alt det andet er i denne sammenhæng sekundært.

Det begyndte med et tordenvejr

Den 2. juli 1505 brød et uvejr løs ved Stotternheim. En ung jurastuderende ved navn Martin Luther var på sine gåben på vej hjem efter at have besøgt sin familie. Lynene slog ned tæt på Luther. Hvad gør man i en sådan situation? Man beder. Luther kastede sig resolut ned og bad *"Hjælp sankt Anna, så vil jeg blive munk"*. Sankt Anna er jomfru Marias mor, hun er skytshelgen for bl.a. minearbejderne. Det var ikke nogen tilfældighed, at det var hende, som Luther tyede til. Luthers far var mineejer og det var ham som financerede sønnens jurastudier. Han blev meget fortørnet, da sønnen erklærede, at han ville opgive juraen og i stedet gå i kloster.

Som lovet i uvejret, så gjort. Den 17. juli 1505 lukkede den svære port ind til Augustinereremiter-klosteret i Erfurt. Det blev gerne sagt sådan, at det var dette tordenvejr, der forårsagede reformationen 12 år senere i Tyskland og 21 år senere i Danmark. Tankevækkende, hvad hvis ikke der havde været tordenvejr og en ung mand ikke var blevet overrasket af det? Så var refor-

mationen kommet alligevel, men den havde ikke været luthersk, men den var kommet, for der var et ufatteligt stort behov for reformer. Der rådede misvækst i kirken, afladshandlen er blot et af dem. De tyske rigsdage sendte årligt klagebreve til paven, hvor de bad om reformer. Munke, nonner og præster og andre gejstlige nød ikke nogen anseelse i borgerlige kredse. Der var et generelt dårligt syn på kirken som institution. Denne kirkekritik, men ikke kristendomskritik kom til især til orde i humanismen. Humanismen, som den kaldes i nord, i syd kaldes den for renæssancen, var en strømning i tiden. Den kritiserede kirkelige misbrug og den kirkelige videnskabelighed, eller rettere sagt manglen på videnskabelighed. Som motto havde humanismen *Tilbage til kilderne (ad fontes)*. Kilderne var biblen på originalsproget, hebræisk og græsk, ikke den latinske bibel, Vulgata. Biblen skulle nærlæses og teologerne skulle ikke blot nøjes med fortolkninger og kommentarer til den. Hvad står der egentlig? Det tog Luther til sig. Hvad vil teksten mig?

Humanismen løsriver sig siden fra sit kristne ståsted. Vi kan spore en tydelig linje fra den og frem til vore dages individualisme. Der er tale om en udvikling. Individet er i centrum og ikke længere fællesskabet som det var frem til slut 1970'erne. Jeg skal vise min autencitet og unikhed, det som adskiller mig fra de andre. Jeg skal realisere mig selv, mine potentialer. Det er mig som det kommer an på og ikke dig, sat på spidsen.

Det bliver afgørende for reformationen, hvad Luther kommer til at erfare i klosteret. Luther kastede sig ud i grundige teologiske studier og begyndte at kritisere sin samtids teologi. Den skulle reformeres. Det var endnu ikke kirken, men teologien, som skulle reformeres. Den skolastiske teologi med sin sammenblanding af filosofi og teologi skulle drives bort.

Luther som munk

Det helt at dyrke Gud var ret så afgørende særlig på Luthers tid, tiden bar præg af lidelse, pesten rasede over Europa. Gud syntes fjendtlig og fjern fra mennesker. Man tolkede sygdom, lidelser og andre dårligheder som Guds straf. I klosteret kunne man søge at komme overens med Gud, at finde en nådig Gud. Det blev netop det, som

*Luther som ung munk.
Foto: Niels Lassen.*

blev drivkraften for Luther. Hvordan finder jeg en nådig Gud? Det var ikke noget originalt. Det var spørgsmålet over alle spørgsmål. Ikke at finde Gud og ikke tvivl på Guds eksistens, det er en moderne problemstilling. For Luther betød det,

tror du, at Gud elsker dig? Har du tillid til ham, har du fidus til ham? Fiducia på latin betyder tillid. Og det var problemet. Han havde valgt den mest sikre vej til frelse, til at finde en nådig Gud, og han syntes ikke at finde Guds kærlighed, han fandt kun sig selv. Han kom til at cirkulere om sig selv og blev selvoptaget. Det er syndens væsen, at mennesket sig selv. Luther gjorde alt, hvad abbeden og hans læremester Staupitz sagde.

Han anstrengte sig, sultede, bad, alt hvad der stod i hans magt for at vise, at han angrede. Hvis du angrer, bliver du tilgivet, hed det. Det lille ord *hvis*, trak tæppet væk under ham, for angrede han af hjertet og gjorde han det nok? Hvordan kunne han være sikker på det? På den måde kom til at kigge ind ad, han blev hele tiden kastet tilbage på sig selv. Og det var dog Gud han søgte. Det endte paradoksalt nok med ham selv. Det var hans egen frelse han søgte, at han kunne slippe fra skærsilden og helvede. Det var snarere sig selv han elskede og ikke Gud og sin næste. Han elskede ikke Gud af hele sit hjerte, kraft og styrke og sin næste som sig selv.

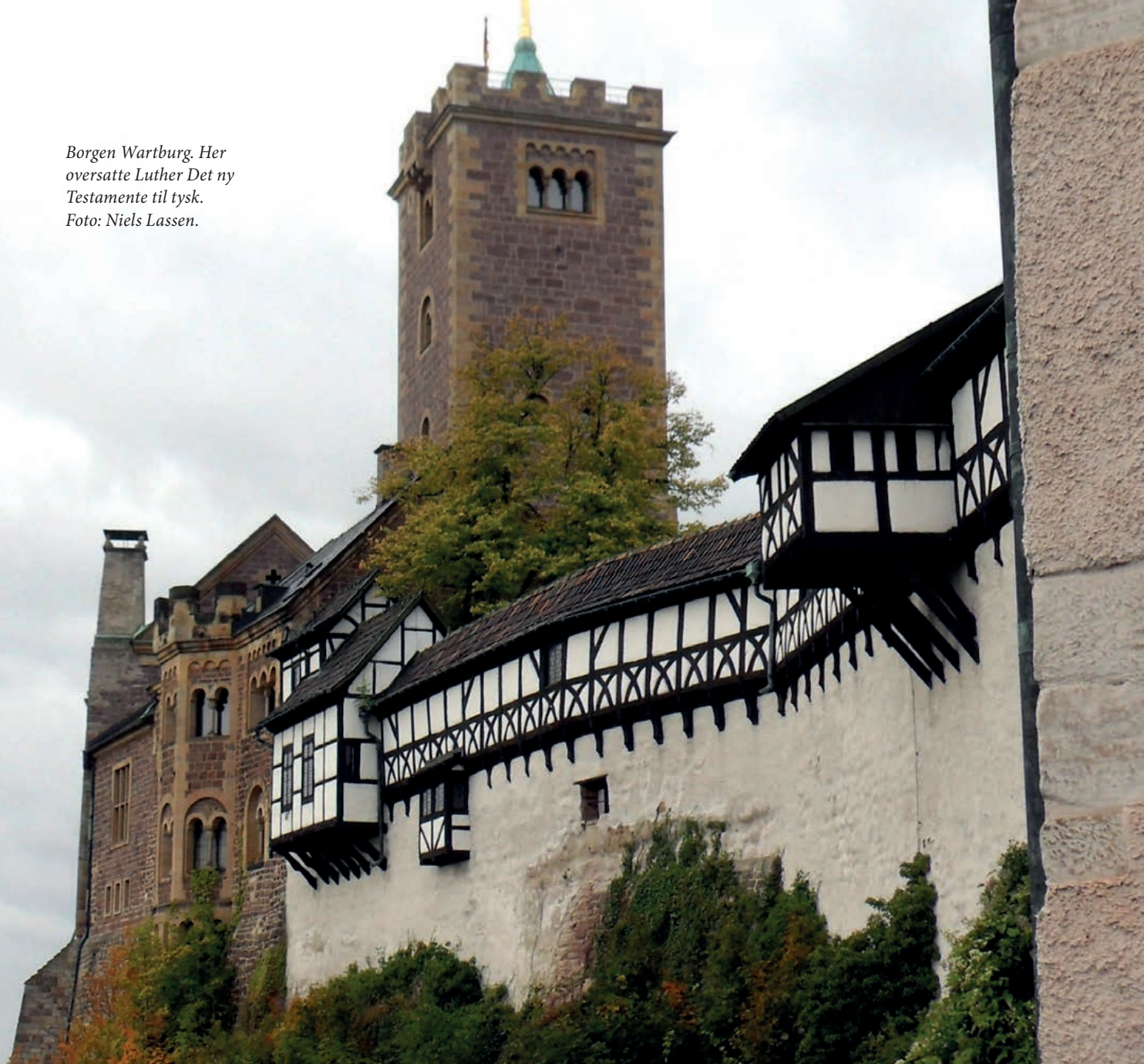
Det hjalp så heller ikke, at augustinereremitterklostret ideologisk tilhørte den teologiske retning, der hed occamismen. Den siger bl.a. at Gud forudbestemmer nogle til frelse, mens andre er bestemt til fortabelse. Betød det så ikke, at han var forudbestemt til at gå fortabt, siden han ikke kunne finde en nådig Gud? Han anede ikke sine levende råd. Han var dybt fortvivlet. I den anledning søgte han hjælp hos Staupitz. Han henviste Luther til Bibelen, til at læse i den og det blev det råd, som reddede Luther fra fortvivlelsen. Han begyndte at studere den hellige skrift og gjorde nogle uhyre vigtige iagttagelser. Før havde han blot hørt den til de syv daglige tidebønner, hvor der fandt en fortløbende læsning sted af den.

Det var altså ved at studere Bibelen, at Luther nåede frem til det særlige reformatoriske. Han

fandt en nådig Gud. Han havde arbejdet ivrigt på at blive accepteret af Gud, at blive retfærdig. Han havde set sådan på det, at Gud krævede retfærdighed, at man skulle være et retfærdigt, et godt menneske for at han ville have noget med mennesket at gøre. Og der måtte han desværre indrømme, ærligt og redeligt, der var ikke meget at komme efter hos ham. Det stod ikke i hans magt at gøre, som der blev krævet. Evangeliet var ikke et glædeligt budskab for ham. Det trykkede ham derimod længere og længere ned i mismod og melankoli, for han kunne ikke leve op til det. Når han læste Romerbrevet 1,17: *Den retfærdige skal leve af tro*, gøs han ved tanken, han følte sig ikke retfærdig. En dag forstod han ordene. Det var ikke nogen dom, det var ikke noget krav fra Guds side, som apostlen talte om. Det var derimod et løfte, Guds tilsagn om, at han tilgiver mennesket dets skyld af ren og skær nåde. Der, hvor han før havde hørt et krav til mennesket om at være retfærdig, var der i stedet for tale om Guds retfærdighed. Gud retfærdiggør af kærlighed mennesket. Mennesket skal ikke fortjene sig til frelsen, skal ikke gøre noget for at blive frelst. Mennesket skal alene tage imod Guds fremstrakte gave i taknemmelighed. Tro, at det gælder mig. Det er en ren og skær gave. Accepter, at du er accepteret. Den nye opdagelse bliver gerne kaldt for **Tårnoplevelsen**.

Når det er Guds værk at retfærdiggøre mennesket, skal det holde op med selv at forsøge at gøre det. Det skal man lade Gud om. Luther bliver så glad for det stykke i romerbrevet, at da han oversætter Ny Testamente fra græsk til tysk i 1521 på borgen Wartburg, skriver han: *Den retfærdige skal leve af tro alene*. Der står ikke alene i grundteksten. Det ord tilføjer han, for det er den rette mening. Det er denne opdagelse, som bliver omdrejningspunktet for den lutherske kirke, og som også er det den dag i dag. Den katolske kirke lærte og

*Borgen Wartburg. Her
oversatte Luther Det ny
Testamente til tysk.
Foto: Niels Lassen.*

Porten med de 95 teser.
Foto: Niels Lassen.

lærer stadig, at der skulle være et vist samarbejde mellem Guds nåde og så mennesket. Det lyder meget tilforladeligt, men det betyder, at det alligevel kommer til at afhænge af mennesket. Om mennesket angår oprigtigt. Frelsen bliver usikker.

Den retfærdige skal leve af tro

Det kunne godt se ud som om, at det var op til mennesket at levere troen, når Gud så gavmildt viser sin nåde. Troen kan ses som en betingelse. Var det tilfældet, jamen så havde troen blevet overtaget angerens plads, så var det blot en ny betingelse. Og vi var ikke kommet videre. Men tro er tillid. Og det er man hverken i gudsforholdet eller mennesker imellem selv herre over. Dvs. i mellem mennesker kan man ødelægge den. Man kan kun ødelægge noget, som var godt før. Det gode kommer altid før det onde. Og så enkelt er det også i forhold til Gud, vi tror på Gud fordi han er troværdig. Man skal ikke tro for at blive retfærdiggjort, men man er retfærdiggjort, man har fundet nåde hos Gud og derfor tror man på Gud, man har kun grund til at tro på Gud. Jan Lindhardt skrev præcist i sin biografi Mellem Djævel og Gud Martin Luther: *”Tro, tillid og taknemmelighed og lignende begreber er spejlfænomener. De gengiver noget, som er der i forvejen. Spejlet frembringer jo ikke selv sit billede. Men de er også forståelsesredskaber. I troen, i taknemmeligheden forstår man, hvad der er på færde, hvor heldig man har været. Hvis man ikke tror eller er taknemmelig, er det et sikkert tegn på, at man ikke har forstået hvad det drejer sig om. Hvis man får en virkelig værdifuld gave og ikke bliver glad eller siger tak, så tyder noget på, at man ikke rigtigt har opfattet, hvad der er på færde”.*

Luthers opdagelse af Guds retfærdighed som et glædeligt budskab, sker ikke fra den ene dag til den anden. Det er en indsigt, der vokser frem

i årene mellem 1510-20. Nogle gange er det blevet fremstillet som om, at Luther en nat sad i sin klostercelle i tårnet og granskede Bibelen eller på toilettet og pludselig gik der en prås op for ham. Der er snarere tale om en lang proces, hvor det stille og roligt slår rod i ham. Det er det, som vi kalder for *den reformatoriske opdagelse*. Det er det allervigtigste ved reformationen, for det sætter mennesket fri. Det befrier os fra at skulle kæmpe for frelsen, det befrier os til et aktivt liv, hvor vi kan vi være til gavn og glæde for hinanden. Et kristenmenneske er et frit menneske. Han er sat fri til at elske og handle i verden uden nogle skumle bagtanker. Han skal ikke elske næsten eller gøre andre gode gerninger for at få en god samvittighed eller stå på god for med Gud.

I bogen Om gode gerninger skrev Luther: *”Når han (den kristne) lever i tillid til Gud, ved han besked med alt, formår alt, går dristigt til alt, hvad der skal gøres og gør det altsammen glad og fri, ikke for at samle sig mange fortjenester og gerninger, men fordi det er hans lyst således at behage Gud, og han tjener Gud ganske uden vederlag, idét det er ham nok, at det behager Gud. Og omvendt: den som ikke er i samfund med Gud, eller som tvivler derpå, han begynder at søge og bekymre sig for, hvordan han dog skal kunne gøre fyldest og bevæge Gud med mange gerninger. Han løber til Sct. Jacob, Rom, Jerusalem, til det ene og andet sted, han beder Sct. Birgitte-bønner, gør dette og hint, faster den ene og den anden dag, skrifter her, skrifter der, spørger denne og hin og finder dog ikke ro og gør alt dette med stor møje, fortvivlelse og ulyst i hjertet”*

Vi kan ikke gøre eller skal ikke gøre noget for at blive frelst. Det var det, som Luther havde opdaget, det var det som satte ham fri af alle de dystre og melankolske tanker. Det gav ham overskud til at kritisere sin samtids kirke og teologi.

Det famøse år 1517

Sjovt nok blev det pengespørgsmålet som på sin vis fremkaldte reformationen, fordi Luther angreb afladshandlen med de 95 teser den 31.10 1517. Teologisk set er nogle andre teser fra samme år, nemlig Heidelbergsterne fra den 4. september, langt væsentligere. Men de handlede bare ikke om penge, derfor var det ikke dem, som hidsede pavekirken op.

Luthers angreb på afladshandlen er et angreb på helgentroen

Helgentroen opstod meget tidligt i kirkens historie, i martyrtiden. Da kristne blev slået ihjel pga. deres overbevisning, resulterede det nogle gange i, at folk begyndte at besøge martyrernes grave. Martyrerne blev anset for særligt fromme, siden de gik i døden for deres tro. Der blev holdt gudstjenester på deres grave. Og efterhånden, da kristendommen havde sejret og blevet statsreligion, så byggede man kirker oven på deres grave. Man bad helgenerne om at gå i forbøn for sig hos Gud. Det opnåede en gevaldig udbredelse i middelalderen. Ikke nok med at Gud følte sig langt væk, det gjorde Kristus også. Man nærede endvidere angst for Gud, helvedet og skærsilden. Derfor var det, at man bad helgenerne, som man vidste var i paradiset om gå i forbøn hos Gud.

Helgenerne kommer til at fungere som formidlere mellem Gud og mennesker. De bliver bindeleddet. Det er det, som Luther gør op med, vi har ikke brug for noget som helst mellemled. Vi kan henvende os direkte til Gud i bøn. Det har Jesus selv lært os i Fadervor.

Denne helgentro bliver på sin vis også den direkte anledning til bruddet med den katolske kirke, fordi Luther ganske enkelt bliver udstødt af kirken fordi han vendte sig mod afladshandlen. Afladshandlen kommer sig af, at man mente, at helgenerne havde udrettet sig meget i deres liv, at de slet ikke havde brug for alle deres gode ger-

ninger. De havde et overskud. Det kunne komme andre mindre fromme til gode. Dette overskud rådede kirken over. Og det kunne man købe.

Man kunne købe sig fri af sine forpligtelser til at gøre bod. Det blev nøje systematiseret. Kirken fik halvdelen af de indkomne penge, den anden halvdel fik fyrsten i det område, hvor handlen foregik. Det var yderst indbringende. Men kurfyrsten Frederik den vise af Saksen, ville ikke have afladskræmmere ind på sit revir. Han havde nemlig selv fået opbygget en stor relikviesamling i Wittenberg, som gav ham en pæn indtægt og så skulle hans ærkefjende Albrecht af Mainz ikke drive afladshandel i hans område.

Man kunne købe sig selv fri af tiden i skærsilden, men også afdøde slægtninge. Taktikken var nøje psykologisk planlagt, man udmalede pinslerne for at skræmme mennesker til at købe: "Tænk på din bedstemor, der sidder og brænder i skærsilden, køb et afladsbrev". "Når pengene i kisten klinger, straks sjælen ud af skærsilden springer". Luther vendte sig imod afladshandlen som netop i 1517 var på sit højeste, fordi paven manglede penge til at bygge Peterskirken for. Pave Leo den X havde i 1515 udlovet fuldkommen aflad, hvis man købte afladsbreve. Men sagde Luther i teserne: Man kan ikke købe sig til at få eftergivet nogen straf og kirken råder slet ikke over en sådan skat af overskydende gode gerninger. At ville købe kærlighed, kalder vi for prostitution. Den skat, som kirken råder over, er det glædelige budskab om Guds nåde. Og den er ikke til salg, den gælder alle. Desuden drejer afladen tankerne hen på døden frem for at gøre sin pligt som kristen nu, elske næsten som sig selv.

De fleste kan sikkert se det for sig, hvordan Luther den 31.10 1517 bankede sine sætninger imod afladshandlen og kirkens øvrige misbrug op på døren til slotskirken i Wittenberg. Han gjorde det for at kritisere og debattere kirkens misbrug

og for at reformere kirken, føre den tilbage på dens rette spor. Det er det, som ligger i ordet reformation, men det gled snarere over i en form for revolution. Sådan var det bare ikke tilsigtet. Det var ikke for at bryde med kirken og danne et nyt kirkesamfund. I løbet af få dage, var tesoererne i omløb. De blev sendt ud som flyverblade. Det var ikke meningen fra Luthers side, men det skete. Samtidig skulle Luther til Heidelberg og deltage i et møde i sin orden. Mens han der disputerede over de teologisk langt vigtigere Heidelbergteser (hvor han gjorde op med Aristoteles' indflydelse på sin samtids teologi kaldet skolastikken), skrev en hans tilhængere og medarbejdere i Wittenberg Andreas Karlstadt 380 tesoer mod professor Eck fra Ingolsstadt. Eck havde nemlig i et hemmeligt brev kommenteret afladstesoererne stærkt kritisk til sin biskop. Pga. Karlstadts 380 tesoer blev afladstriden offentlig. Det kom til flere sammenstød, først i Leipzig, hvor han tørnede sammen med netop professor Eck. Denne ville have Luther til blindt at underkaste sig pavens autoritet. Det var ikke så meget afladstesoererne, men på den måde autoritetsspøegsmålet, der blev det afgøende. Luther kunne acceptere pavens æresforrang, men ikke den tolkning af Jesu ord om nøglemagten i Matt. 16, 18 f., som paven stod for, at han var Peters efterfølger og havde større guddommelig ret og magt end andre. Det var ikke paven, som havde nøglemagten, det var ikke paven som var klippen, men troen på Kristus. Det er den klippe, som Kristi kirke bygger på. *"Overalt hvor Guds ord prædikes og tros, der er den sande tro, den ubevægelige klippe. Men hvor troen er, der er kirken...således bringer troen alt det med sig, som følger efter troen: nøglerne, sakramenterne, myndigheden og alt det øvrige".* Så er det ligesom sagt!

Desuden skelner Luther skarpt mellem meninger, som hører skolen til og så Guds ord og gerninger. De skal ikke sammenblandes. Kirkefæd-

rene står for meninger, som kan diskuteres. Men de er dog kun meninger og derfor underordnet Guds ord. Luther forlanger skriftbeviser for afladshandel og alt det andet, som diskuteres. For som han havde sagt på mødet i Heidelberg i en central tese: *"Det er skammeligt for en teolog at tale uden en tekst. Humanisterne der overværede diskussionen i Leipzig var begejstrede".* Eck fremførte citat efter citat totalt løsrevet fra konteksten og uden indre sammenhæng, mens Luther påviste falske følgeslutninger af skriftcitater. Da Eck ikke kom nogen vegne, trak han trumfkortet, han sammenlignede Luther med Johan Hus. Mødet endte resultatløs. Men mødet havde givet Luther lejlighed til at bekæmpe skolastikken og Luthers tanker nåede længere ud i offentligheden.

Da det ikke førte noget med sig søgte paven at få Luther udleveret til retsforfølgelse i Rom, men fyrsten Frederik den vise, ville ikke udlevere ham. Retten skulle stå på tysk grund. Den katolske kirke reagerede med at stævne Luther og indkalde ham for retten. Han blev truet med ekskommunikation. Hvis han ikke trak sine udtalelser tilbage ville han blive bandlyst. 15. juni 1520 kom bandbullen. Han havde 60 dage til at tilbagekalde. Den 9. juni havde paven Leo den 10. erklæret sig for afladshandlens dogmatiske legitimitet. For kurfyrsten var det blevet til en politisk kamp imod pavestolens indblanding i Sachsen. Det vidste Luther og skrev An den christlichen Adel deutscher Nation, som er et angreb på Roms tyranni. Senere fulgte Kirkens babylonske fangenskab, hvor han fastslår at kirken holdes i et satanisk jerngreb af antikrist, som er paven.

Luther for retten

Der blev indkaldt til retsmøde i Worms i april 1521. Der var i den forbindelse han sagde: *"... med mindre jeg bliver overbevist ved skrifternes vidnesbyrd eller ved en indlysende grund, thi jeg*

*Klosteret i Wittenberg,
hvor Luther først var
munk siden familiefar.
Foto: Niels Lassen.*

tror hverken paven eller koncilierne, da det står fast, at de ofte har fejlet og modsagt sig selv, så er jeg overvundet ved de mig anførte skrifter, og min samvittighed er fanget i Guds ord, og jeg hverken kan eller vil tilbagekalde nogetsomhelst, da det er ikke er sikkert eller rimeligt at handle mod sin samvittighed". Konsekvensen blev, at pavens afgørelse i bandbullen fra den 3. januar 1521, stod ved magt. Nu lyste Kejser Karl den femte ham i rigets akt. Luther blev smidt ud af kirken, bandlyst og dermed fredløs.

Nu var Luther lyst i band, alle der traf ham, havde ret til at dræbe ham, men Luther blev reddet af sin fyrste. På vej tilbage fra mødet i Worms blev han taget til "fange" og ført til borgen Wartburg. Der levede han under jorden som Junker Jørg i et års tid. Han fik hele tiden informationer fra Wittenberg, informationer om uro og at man reformerede gudstjenesten. Det gik for hurtigt og voldsomt og Luther foretog en ekspedition inkognito til Wittenberg for selv at bese forholdene. I 1522 var han tilbage i Wittenberg og gik i gang med det store reformationsarbejde af kirken. Han sørgede for at messen kunne foregå på tysk og skrev mange nye salmer, som udtrykte hans teologi, han afskaffede privatmesserne, nadveren blev uddelt under begge skikkelser, dvs. nu fik også lægfolk vin. Han søgte at gøre alt stilfærdigt. Der skulle ikke tvinges nogen reformer igennem, heller ikke ved ny lovgivning. Det skulle ske gennem forkyndelsen. Munke og nonner fik fortsat lov til at blive på klostrene, hvis ikke de havde lyst til at gifte sig. Selv giftede han sig med en nonnen Katharina von Bora og de fik 6 børn, hvoraf de fire overlevede dem.

Det, som man skal lægge mærke til i konflikten med den romerske katolske kirke, er, at den romerske kirke anvendte rå magt. Det var selvfølgelig ikke noget nyt. Den skæbne var overgået Johan Hus, da han var blevet brændt på bålet i Prag hundrede år tidligere i år 1415. Hus var rektor for

universitetet, men gennemførte reformer af kirken. Det var en del af kætterprocesserne at bruge rå magt i åndelige sager. Ja, det blev Luther faktisk mindet om flere gange, om han da havde lyst til at lide samme skæbne som Hus, eller om han ville tilbagekalde sine skrifter? Kirken anvendte magt. Det er det element som Luther vendte sig imod. Det er det som ligger i ordet protestant. Det blev første gang anvendt ved rigsdagen i Speyer 1529. Da gjorde de evangeliske stænder indsigelse mod rigsdagsbeslutningen om at reformationen skulle standses. **At være protestant er at gøre indsigelse mod alle former for åndelig tvang.** At være protestant er en hædersbetegnelse. Den katolske kirke så sådan på det, at den sad inde med sandheden. Derfor måtte kættere og spottere ikke have noget som helst råderum. Det var kirkens opgave ved at magt at bekæmpe dem. Det stod paven og staten sammen om.

Det er i den sammenhæng at Luther fremsætter læren om de to regimenter. Det ene regiment er det verdslige samfund: staten, familie, arbejdet osv. det andet er kirken. Gud hersker i dem begge, men på forskellig vis. De har hver deres råderum og derfor skal man sondre imellem dem.

Det verdslige regimente skal om nødvendigt med sværdet håndhæve retten, sikre landets indbyggere mod alle farer, oprør, ydre fjender osv. Når kongen og hans embedsmænd udøver deres funktion, så hindrer de kaos. De er Guds redskaber i at bevare samfundet. Eller man kan sige, at Gud opretholder landet gennem øvrigheden. De er Guds redskaber til at skabe fred og borgerlig retfærdighed. Derfor var Luther også imod oprør, for man mente, at det gerne var de uskyldiges blod, der kom til at flyde i gaderne. Men han gik for vidt, må vi erkende, når han i bondekrigene som blussede heftigt op i 1520'erne opfordrede fyrsterne til at slå bøndernes ned som gale hunde. Vi skal ikke forsvare alt, fordi Luther har sagt det.

Sådan så han i øvrigt også selv på det. Fastholder man, hvad der blev sagt i en bestemt situation og gør det sagte eller skrevne til en tidløs kristen lære, risikerer man, at det, som var rigtigt dengang i situationen, nu bliver en hindring for forkyndelsen af evangeliet. Derfor sagde Luther, at han hellere ville have sine bøger brændt, frem for at de skulle stå i vejen for evangeliet. Han ønskede ikke, at han skulle dyrkes, den ret og ære tilkommer alene Kristus. Man kan blive så luthersk, at man bliver uluthersk, nemlig når man kritikløst gentager ham som var han Jesus himself.

Som staten har sit område nemlig at sørge for ro og orden har kirken det. I kirken skal evangeliet forkyndes. Her er det ikke den borgerlige retfærdighed, der skal sikre fred, ro og orden, men der skal tales om Guds retfærdighed, dvs. ikke den menneskelige, men den guddommelige, at Gud tilgiver syndere. Det er Guds fremmede retfærdighed og ikke vores. Her er det Ordet, der hersker og derfor intet sværd. Kirken kan ikke og må ikke bruge ydre magtanvendelse, tvang o.lign. i sin tjeneste. Det blev hurtigt meget aktuelt, for da reformationen slog igennem, var det ikke alle indbyggere, der konverterede til Luthers forståelse af kristendommen. Hvad skal nu en lutherske fyrste gøre med de mennesker, som holder fast ved den katolske tro? Luther svarer: ingenting, for i det åndelige skal der herske frihed. Men siger han, for at der kan være ro i samfundet, skal de holde troen for sig selv og ikke give den ydre udtryk, der kan afstedkomme stridigheder med andre indbyggere og vanskeligheder for fyrsten. Hvordan det så end lader sig gøre.

Man kan ikke og må ikke tvinge noget menneske til at tro. At statsmagten så ikke rigtig forstod det i ortodoksien og frem til 1848, da grundloven kom, er anden sag. Man sammenblandede religion og tro. Der er de to regimenter, det kristne menneske står i dem begge, han er både kristen og

samfundsborger. Det giver sammenhængen imellem dem. Han må sondre mellem sine borgerpligter og sit kristne tilhørsforhold. Og dette er uhyre vigtig. Når dommeren skal idømme en forbryder en straf, som anklagemyndigheden lægger op til, og som loven kræver af ham som dommer, så må han ikke fordi han er kristen, og har hørt sætningen om at vende den anden kind til, frikende manden. Han skal udøve sin pligt. Men møder han en mørk aften på en kro en mand og denne ikke aner, at han er dommer, så kan han vende den anden kind til. Der kan der være mange gråzoner.

Det som gælder for dommeren gælder også for politikeren, han må skelne mellem politik og religion. Men det er klart, at hans overbevisning smitter af på hans politiske synspunkter. Sådan bærer Danmarks love og statsgrundlag præg af den lutherske tro. Så selv om det ligger dybt i de lutherske lande at sondre mellem de to regimenter, så har såvel politik som jura været kraftigt påvirket af lutherdommen. Alligevel er det meningen at der skal sondres mellem politik og tro set ud fra en luthersk synsvinkel. Det er bare ikke altid så enkelt.

Det er Folkekirkens force, at den ikke er politisk. Det er dens force, fordi der er plads til alle, og det hindrer politisering af den. Det er dens force for så kan den desto bedre tale sin sag. Det bliver nogle gange udlagt som dens svaghed, at den ikke som en samlet størrelse ytrer sig i en debat af politisk eller etisk art og at ingen som kan tale på dens vegne. Vi har ingen pave, intet hierarki der egenrådigt kan udtale sin modstand mod abort, prævention, skilsmisse, borgerkrigen i Syrien etc. Det kan godt være problem i en hektisk medietid, hvor man også gerne vil høre kirkens røst og mening. Så må man blot henvise til dens fire millioner medlemmer. De er alle lige værdige. Præsten står ikke over Maren i kæret. Vi hylder nemlig det almene præstedømme. Det var ham Martins lære, at den som er krøbet ud af dåben er kristen og præst.

En af reformationstidens tegninger, som glimrende fortæller om to former for kristendom. Den sande er til venstre og den falske udgave er til højre.

Alle skal have et sted at høre til

Af mediekonsulent Kamilla Bøgelund Hansen

Hanna Pedersen, 28, er ansat som koordinator for det nye stiftsudvalg for folkekirkens asylsamarbejde. Hendes primære opgave er at støtte og inspirere sognene til at arbejde med integration.

Antallet af asylansøgere og flygtninge, der banker på kirkens dør, vokser. Derfor har biskop Henning Toft Bro i samarbejde med stiftsrådet nedsat et udvalg, der skal fremme stiftets asylsamarbejde. 28-årige Hanna Pedersen er ansat som udvalgets koordinator og har som opgave at organisere og udbrede aktiviteter rundt om i stiftet.

”Som kirke har vi pligt til at tage os af enkerne, de faderløse og de fremmede, og vi vil gerne blive endnu bedre til at tage imod og indbyde til fællesskab. For eksempel i de kirker, hvor der kommer nydøbte. Her skal vi klædes bedre på til at kunne hjælpe dem, lære dem om kristendommen og vores kultur”, fortæller Hanna Pedersen.

Hun mener i øvrigt, at vi danskere også kan lære noget. Mødet med en anden kultur er nemlig

en god mulighed for at se vores tro gennem nye øjne. Men det kræver, at vi tør tale om tro.

”Tro er generelt ikke noget vi taler om, det er for mange en privat sag. Måske har vi ikke lært det og mangler derfor et fælles sprog. Jeg har personligt lært meget af at møde folk fra andre kulturer, der snakker åbent om tro”, siger hun og fortsætter.

”Jeg tror, vi som kirke skal tage kirkekasketten på og tale mere om kristendom og tro. Vi skal ikke presse det ned over hovedet på folk, men holde troen frem i åbne hænder.”

Ellers er vi ikke rigtig kirke, mener hun.

”Vi skal turde tale om Gud, at der er håb, og så når vi bliver svigtet af andre relationer. Som kristne tror vi jo netop på, at vi har fået givet noget, der er så godt, at vi skal dele det. Derfor skal vi holde det frem i åbne hænder, ellers svigter vi dét at være kirke. Vi skal turde at være kirke fuldt ud.”

Hanna er heller ikke i tvivl om, hvor hun ser folkekirken i fremtiden.

”Jeg tror, folkekirken vil blive mere multikulturel, og jeg tror på, at vi skal arbejde i den retning at gøre kirken multikulturel - på en god måde. Fordi jeg tror, vi alle sammen vinder ved at gøre det. Det spændende er, hvordan vi flytter kirken i den retning. Vi har tidligere set, hvordan flygtninge kommer til Danmark og danner deres egne menigheder, men iranerne der kommer nu har ikke en kirkekultur. De opsøger vores. Så dem skal vi naturligvis hilse velkommen. Det tror jeg, vi vinder på. Især om et par generationer.”

Hanna Pedersen har i tre år arbejdet med integration i Aalborg Valgmenighed. Nu skal hendes erfaringer komme hele stiftet til gavn. Foto: Kamilla Bøgelund Hansen.

Fælles om kristne værdier

Hvis der er noget Hanna Pedersen virkelig brænder for, så er det netop at skabe rum til, at folk kan mødes og i fællesskab øve sig på de kristne værdier. Sammen med en gruppe i Aalborg Valgmøneghed lagde hun for over fire år siden kimen til Elsk Aalborg. Elsk Aalborg handler om at engagere mennesker i at elske sin by og sine medborgere, så de bliver mere venlige, mere hjælpsomme og mere gæstfrie over for hinanden – på tværs af indkomst, bopæl, alder, hudfarve, religion og uddannelse. Initiativet har spredt sig, og der findes i dag 12 Elsk-byer på landsplan. Alle forankret i kirke og kristendom.

”Jesus var gæstfri og hjalp folk, så vi tænkte, at det var noget, vi kunne øve os i sammen. Med vores studiekammerater, vores venner, vores opgang – simpelthen invitere en masse folk med i

det. Vi tror på, at folk gerne vil være med. Selvom de måske ikke kalder sig selv for kristne, så vil mange faktisk gerne øve sig i venlighed, hjælpsomhed og gæstfrihed.”

Hanna Pedersen er i dag leder af Elsk Aalborg International, hvor hun er med til at skabe fællesskaber for folk fra forskellige lande og kulturer. Som koordinator for det nye stiftsudvalg kommer hendes erfaring nu hele stiftet til gode.

”Jeg skal primært støtte og inspirere til at arbejde med integration i sognene. Både i forhold til de mennesker, der søger integration med kirken og de, der søger kirken som vej til integration i samfundet,” fortæller hun.

Fra bygninger til fællesskaber

Frem til 2013 studerede Hanna til bygningskonstruktør på UCN, men i dag er hun fuldt

Det er vigtigt, at folkekirken er imødekommende overfor de mange nydanskere, og vi vil gerne være tilstede med forkyndelse, omsorg og dialog for alle, der er bosat i eller kommer til Aalborg Stift (Citat, Henning Toft Bro). Foto: Christian Roar Pedersen.

beskæftiget i Elsk Aalborg. I starten var alt frivilligt, nu får hun en beskeden løn for sin indsats. Det er dog langt fra pengene, der trækker.

”Jeg er gået fra at bygge bygninger til at opbygge nye fællesskaber, og det er dét, jeg brænder for. Jeg kunne på mine internationale medstuderende høre, at de havde svært ved at finde sig til rette. Mange levede i en subkultur og følte sig ikke rigtig hjemme i Danmark. Flere tog hjem. For mig personligt handler integration om, at alle føler, de har et sted at høre til.”

Ifølge Hanna er behovet for at knytte bånd mellem nye og ”gamle” danskere stort. Derfor arbejder hun for at skabe flere af de såkaldte venskabskontakter i tæt samarbejde med Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors.

”Der er pt. ca. 100 flygtninge på venteliste til at få en venskabskontakt i Aalborg. Så der er rigtig mange flygtninge, der søger venskaber. Men danskere har svært ved selv at tage initiativ. Er der derimod nogle klare rammer med tidsafgrænsning og en klar forventningsafstemning, er folk pludselig vildt engagerede.”

For to år siden var hun med til at søsætte eventen ”Tøm et asylcenter”, hvor 350 asylansøgere blev inviteret til aftensmad i 140 aalborgensiske hjem. Her oplevede hun og de øvrige arrangører, at de måtte afvise danske familier. Der var simpelthen for få asylansøgere tilmeldt.

Forkyndelse, omsorg og dialog

Som koordinator for udvalget i stiftet kommer Hanna Pedersen til at arbejde sammen med præster, ansatte og frivillige. Det er udvalgets og ikke mindst biskoppens ønske, at alle sogne åbner op, skaber rum for og fællesskaber med asylansøgere.

”Det er vigtigt, at folkekirken er imødekomende overfor de mange nydanskere, og vi vil gerne være tilstede med forkyndelse, omsorg og

dialog for alle, der er bosat i eller kommer til Aalborg Stift,” siger Henning Toft Bro.

Han forklarer, at formålet med det nye stiftsudvalg dels er at understøtte igangværende initiativer, dels at inspirere til nye. I 2017-18 er fokus på videndeling, støtte til lokale samarbejder og støtte til implementering af lokale projekter. På sigt kan der blive tale om at oprette små selvstændige enheder rundt om i stiftet. Både så folk ved, hvor de kan henvende sig, men også for at kunne styrke den lokale forankring.

**Følg udvalgets aktiviteter på
www.aalborgstift.dk.**

Stiftsudvalget for Folkekirken Asylsamarbejde har i 2017-2018 tre fokusområder:

- Videndeling, erfaringsudveksling og inspiration for både præster, ansatte og frivillige
- Støtte lokale samarbejder med kommuner, frivillige og erhverv
- Implementering og støtte af projekter i lokale kirker

Udvalgets medlemmer er:

Hanna Pedersen, koordinator
Henning Toft Bro, biskop, formand
Niels Christian Kobbegaard, domprovst
Mariann Dyhrberg Christensen,
sognepræst i Hansted, Klitmøller,
Ræhr og Vigsø sogn
John Kristensen, sognepræst i Koldmose,
Lerup og Tranum sogn
Knud Erik Nielsen,
sognepræst i Sankt Catharinæ sogn

Kontakt udvalget på e-mail:
hanna.pedersen@gmail.com

Stiftsudvalget for folkekirkens asyl-samarbejde skal være med til at støtte og inspirere sognene til at arbejde med integration. Både i forhold til de mennesker, der søger integration med kirken og de, der søger kirken som vej til integration i samfundet.

Foto: folkekirken.dk

Vil I åndelighed eller bygninger, kristendom eller institution? spørger Clement Kjersgaard, som savner en klar retning for folkekirken. Foto: Christian Roar Pedersen.

Clement Kjersgaard: Vil I ånd eller bygninger?

Af mediekonsulent Kamilla Bøgelund Hansen

Den største trussel mod folkekirken er tvivlen på egen identitet, mener tv-vært og foredragsholder Clement Kjersgaard.

Identitetskrisen er og bliver et grundvilkår for folkekirken såvel som for andre store samfundsinstitutioner, lyder oplægget fra Clement Kjersgaard, da han gæster Stiftsmenighedsrådet i maj for at tale om folkekirkens fremtid. Læs et uddrag af hans foredrag her.

Stigende målstyring

”Billedet af at alting nok skal gå, at det Danmark vi kender består, er forkert. Det vi ser er, at der sker forandring. Alle institutioner forandrer sig på grund af stigende målstyring, som er et resultat af, hvad politikerne vil have. Tag for eksempel Skat, sundhedssystemet, DR, Det Kongelige Teater, DSB, universiteterne. De får aldrig fred og ro. De skal hele tiden med jævne intervaller ud og legitimere sig selv over for Folketinget, hvorfor de er pengene værd.”

Og derfor laver man øget målstyring, så institutioner kan måles på et eller andet, forklarer Clement. Men det virker bare ikke at måle sig med konkurrenter på det private marked. Når alt kommer til alt, er det politikerne, der taler på vegne af institutionerne.

Tag et kig på folkeskolen, siger Clement og fortsætter: ”Der var i mange år en politisk konsensus om, at der skulle ske ændringer i folkeskolen. Lærerne vil gerne tages i ed, men blev det ik-

ke. For ingen lærere var enige om, hvordan en ny folkeskole skulle se ud. Den nye folkeskolereform blev i stedet realiseret med politisk magtanvendelse. Så selvom vi har et billede af, at folket tages med på råd, så bliver de det ikke.”

Det faktum bør folkekirken være opmærksom på, mener han.

”I ønsker jer en mere profileret kirke, at der kommer mere fokus på kirken, at der kommer mere kirke i radio, tv og i alle mulige andre medier. Når I vil det, så siger I samtidig, at I ønsker, at resten af samfundet forholder sig til kirken, at pressen forholder sig til kirken, at politikerne forholder sig til kirken. Jeg siger jer be carefull wath you wish for. For hvem aner hvad der vil ske, hvis der er nogle, som reelt rejser debatten om adskillelse af stat og kirke?”

Rummelighed frem for alt?

Brug nu uenighederne til at snakke om kirke, lyder tv-værtens opfordring

”I Danmark er vi så kede af at være uenige om tingene. Også i kirken. Folkekirken vil så gerne være rummelig. Men når man sætter rummeligheden over alt andet, så sker der det, at man ikke får afklaret sine uenigheder, man har svært ved at optræde som en samlet aktør og man står svagt den dag politikerne kommer eller andre udefra udfordrer kirken.”

Og så kan det i sidste ende blive politikerne, der kommer til at definere kirkens position, argumenterer Kjersgaard.

”Man kan ikke gå ind i en kamp, hvis ikke man ved, hvad man står for. Hvis ikke man ved hvilke værdier, man forsvarer, andet end at man ønsker at bevare status quo. Status quo er ikke en position, man kan indtage. Se på folkeskolen. Lærerne er enige om, at de ikke vil den nye reform, men de er ikke enige om et alternativ.”

Folkekirken kan godt sætte sig ned og skele til, hvad andre organisationer gør for at innovere. Men man kan også sætte sig ned og træffe en beslutning i egne rækker, lyder opfordringen fra Clement.

”Vi er et åndeligt foretagende. Gud er ikke i murstenene. Kirkebygningen og lysestagerne betyder ikke noget. Vi har en mission om at vedligeholde et åndeligt projekt og ikke at vedligeholde kirken som samfundsinstitution. I siger, I vil begge dele. Men der er bare rigtig stor forskel,” provokerer han.

I skal besinde jer

Tag igen et kig på skoleområdet.

”Alle steder skyder der friskoler frem. Og det kommer til at forandre Danmark, ikke nu, men i det øjeblik op mod 40 procent går i en friskole. Og det bliver en konsekvens af en række politiske beslutninger og prioriteringer over lang tid og et resultat af, at der findes en masse ressourcer stærke forældre med overskud til at lave skole selv. Jeg siger ikke, det er rigtigt eller forkert, men konstaterer, at det er anderledes, end det tidligere har været.”

Så længe folkeskolen rummer 85 procent af eleverne er modsætningen ikke så hård. Det samme med folkekirken.

”Så længe 76 procent er medlemmer, opleves modsætningen ikke så hårdt. Men der sker noget, og når forskellene bliver mere tydelige, så sker der noget. Der vil måske på et tidspunkt være københavnere, der tænker, at kirke det er noget, de har i Jylland. Så vil der pludselig være meget langt fra Nørrebro til folkekirken.”

Udfordringen for folkekirken kan føres tilbage til Grundtvig, postulerer Clement.

”Vi fik en kristendomsopfattelse, hvor Jesus fylder relativt lidt og det danske ved kirken fylder relativt meget. Det lykkedes Grundtvig at skabe en nationsopfattelse, hvor vi er meget uformelle.

Vi fokuserer på værdier og fællesskaber og lidt mindre på, om det generelt går i den rigtige retning.”

Er det overhovedet interessant, hvor mange, der går i kirke eller hvor mange, der ser sig selv som kristne? Er det kirkens succesparametre? Clement Kjersgaard stiller sig spørgende.

”Man kan diskutere, om det skal handle om kvantitet eller om det er nok, at der er stærke bærende fællesskaber nogle steder i landet. Jeg ved, der er forskellige svar. Men når andre udefra udfordrer folkekirken og kommer og spørger, så skal man have besindet sig. Min pointe er, at besindelsen er vigtig.”

Den nye folkeskolereform har flyttet noget, den har gjort noget ved Danmark. Derfor er udviklingen i samfundet nok en af de største trusler for folkekirken, lyder det fra Clement Kjersgaard.

”Truslen er, at folk ikke ved, der er noget at melde sig ud af. Der findes mange, der ikke er synderligt fjendtligt indstillede over for folkekirken, simpelthen fordi de ikke kender den eller forholder sig til den - og hvis I mener dét er et problem, så er det en samtale, I er nødt til at tage!”

Således fik 1500 menighedsrådsmedlemmer serveret Clement Kjersgaards syn på folkekirkens trusler og muligheder. Er du enig?

Clement Kjersgaard gæstede Aalborg ved Stiftsamenighedsrådet den 20. Maj, hvor han var inviteret til at tale om fremtidens folkekirke. Foto: Christian Roar Pedersen.

Aalborg Budolfi Provsti

Af domprovst Niels Christian Kobbegaard

Kirken i byen

"Kirkeklokke! Ej til hovedstæder støbtes du, men til den lille by", synger vi med Grundtvig. Det var i 1845.

Man kunne tro, at vi stadig den dag i dag opfatter kirken som et romantisk landsbyfænomen. "Mens som barn på landet jeg var hjemme", synger Grundtvig videre. Ja, men i dag har en større og større del af befolkningen ikke hjemme på landet. De er flyttet til byen, de større byer. – Og tendensen fortsætter!

Kirken skal være dér, hvor folket er ! – Fordi folket (her forstået: folkekirkens medlemmer), ER folkekirken.

Vi har godt 2.300 folkekirker i Danmark og ca.78% af den danske befolkning er medlemmer. Procentvis står folkekirken stærkere på landet

end i byen. Sammenhængskraften mellem folk og kirke er stærkere på landet. Nyere undersøgelser viser tydelige tendenser:

- I byerne har færre medlemmer en relation til deres lokale folkekirke end på landet.
- I byerne kender færre, end det er tilfældet på landet, deres sognepræst.
- I byerne deltager færre (procentuelt), end tilfældet er på landet, i de arrangementer, kirkerne udbyder.

Men: folket valfarter til byerne. Disse fakta kalder på en øget opmærksomhed med hensyn til at være kirke i byen.

Udfordringen er ganske åbenbar: hvis vi vil være kirke i byen med den nærhed mellem folk og kirke, som traditionelt præger kirken på landet, ja, så må der sættes fokus på, hvordan vi kan være kirke i byen, og vi må se på, hvordan vi fordeler de præstelige og økonomiske ressourcer mellem land og by.

Sognene i byerne har ofte flere sognepræster pr. kirke. Byerne har derfor måske ikke så meget brug for traditionelle sognepræster, hvor det er søndags-prædikeembedet, der står i fokus.

Byerne har måske i særlig grad brug for flere funktionspræster og funktionsansatte. I Aalborg Budolfi provsti – for nu at være konkret med 10 sogne og lige så mange kirker til mere end 80.000 mennesker - har vi 2½ sygehuspræst, 2 studenterpræster, 1 arresthus- og korshærspræst (altså en diakonal præst) og ½ psykiatripræst. Det er funktionspræster der løser regionale opgaver. De

Via Dolorosa. Collage af Benny Vindelev.

syge indlægges jo fra hele Nordjylland. De studerende kommer fra hele Nordjylland. Og de socialt udsatte samler sig mere massivt i de større byer. Der er opgaver nok at tage fat på for en folkekirke, der med funktionsansatte i høj grad er med til at være kirkens ansigt ud ad til - til folket

Men også det sognepræstelige arbejde er under pres i byerne. For igen at være konkret, er der i Budolfi provsti 3.500 personer pr. sognekirkepræst, når vi ikke tæller funktionspræsterne med. Presset er stort i forhold til at møde børn og unge med evangeliet. Derfor har vi i Aalborg ansat 1 fuldtidsansat præst med særligt arbejdsområde inden for den kirkelige undervisning, som støtter sognepræsterne med deres undervisningsopgaver, og som sammen med sognene skal arbejde med børn og unge med særlige behov, som også samler sig i udvalgte skoler i byen.

Der kunne gøres langt mere, også fordi børn og unge med særlige behov kommer udefra – og fordi nogle skoler f.eks. Sønderbro skolen samler unge i 7. klasse fra hele Nordjylland i særlige idrætsklasser, som også skal betjenes af sognekirkepræster i Aalborg. Det skal de mange friskoler også.

Samarbejder

Nye udfordringer opstår, når kommunen inviterer til samarbejde med folkekirken på specielle områder. Derfor har vi til en begyndelse ansat en diakonal koordinator i ”Folkekirkens familiestøtte” som sammen med Østre provsti arbejder med det nye indsatsområde ”Folkekirkens familiestøtte” i samarbejde med kommune og institutioner og menighedsråd.

Kirken skal overalt og i særdeleshed i byen samarbejde med det omgivende samfund. Vi har brug for hinanden. Set fra min stol, oplever vi en særdeles stor velvilje fra Aalborg kommune over for et samarbejde med folkekirken. Det gælder

med hensyn til Folkekirkens Familiestøtte, men det gælder også med hensyn til præsters deltagelse i pårørendegrupper til demente, som vi er ved at opbygge på kommunens foranledning! Det gælder regionalt på Universitetshospitalet, hvor vore sygehuspræster er en ganske integreret del af arbejdet på sygehuset. Det gælder Universitetet som gør god brug af studenterpræsterne. Det gælder vores diakonale arrest- og korshærspræst. Der ligger mange – også nye – opgaver i samarbejdet mellem kirken i byen og institutionerne, og det kræver mange kirkelige ressourcer. Og det er vigtigt: For det er hér – i mødet med folkekirken i form af sognepræster og funktionspræsterne og andre ansattes arbejde – det er her – i det personlige møde med mennesker, folket får kendskab til og glæde af folkekirken. Det er i kraft af dette arbejde sammenhængskraften mellem folk og kirke styrkes.

Vi skal i særlig grad bruge ressourcer på det undervisningsmæssige og det diakonale område.

Opgaven er ikke at kirkeliggøre folket, med henblik på at få flere til søndagens gudstjenester, vi skal tværtimod folkeliggøre kirken!

Flere til gudstjenesterne kan komme, hvis og når folket møder en vedkommende kirke. Men det er kirken der skal ud på torvet for at møde folket.

Det er en af grundene til at vi nu har et Folkekirkens Hus, som ikke er kirke, men som skaber eksistentielle åndehuller, der rummer og skaber plads for sang og musik og fælleskab om foredrag og værdidebatter og etiske diskussioner, som hører menneskelivet og derfor også kirken til.

Kirken er ikke til for Guds skyld. Kirken er til for menneskers skyld. Derfor skal den være, hvor mennesker ER. De er i byerne!

Vi skal derfor overveje, hvordan de præstelige og økonomiske ressourcer bruges. Der er i høj grad brug for at kirkens rolle og status i byen

PERSONALIA

Fratrådte

Anette Rask Sørensen,
Margrethe sogn den
31. december 2016.

Helle Park Thorsen,
Vejsgaard sogn den
28. februar 2017.

Allan Graugaard
Nielsen, Vor Frelser sogn
den 30. november 2017.

Foto: Christian
Roar Pedersen.

styrkes. Men så skal vi også være synligt og hørligt tilstede i lige så høj grad som kirken er det på landet.

DE STORE BEGIVENHEDER

Af præst og projektleder Benny Vindelev

Den kirkelige undervisning for børn og unge har fortsat høj prioritet med en bred vifte af muligheder i programmet og forskellige indsatsområder. Det gælder f.eks. udbygning af specialområdet, pædagogisk inspiration til den enkelte underviser, forsøg med kreative læringsformer, samarbejdsprojekter og nytænkning omkring arbejdet med minikonfirmander.

Et andet markant træk i programmet er de store begivenheder, hvor flere hundrede konfirmander er samlet fra provstiets sogne flere gange gennem en sæson. Forberedelsen af disse aktiviteter er både tids- og ressourcekrævende, men alligevel indsatsen værd. Det rummer nemlig tre væsentlige perspektiver:

- For det første møder de unge andre konfirmander fra byen, som de deler et meningsfyldt fællesskab med. Kirken og det at vælge konfirmationen bliver på den måde noget større end deres eget hold. I en individualistisk tid er det ikke uden betydning, at folkekirken bidrager til et fællesskabs sprog på tværs af mange forskelle.
- For det andet rummer det en særlig dynamik og erindringsstyrke, når mange er samlet om den samme aktivitet. Når et rum fyldes af unge båret af sociale impulser og vedkommende indhold bliver det, der sker ofte til en uforglemmelig begivenhed. Kirken bliver til den gode fortælling om rummelighed i forhold til de unges livsverden.
- For det tredje får de store forsamlinger ofte præg af festligt samvær, ligesom de unges tankevækkende talenter og egne fantasifulde udtryk er med til at gøre de store begivenheder nærværende.

350 konfirmander samlet til gudstjeneste. Fjorten af holdene har arbejdet med temaet ”tro” på vidt forskellig måde. De unge har bl.a. digtet deres egen salme, skrevet refleksioner over temaet, formuleret deres egen trosbekendelse og sat billeder og farver på deres tanker om tro og treenighed. De unges arbejde skulle bruges til årets store konfirmandgudstjeneste i Vor Frue kirke. Under temaet ”Hvad tror du selv?” blev det smukke kirkerum fyldt med de unges egne ord og motiver tilsat musik og fortælling ved nogle af byens præster.

Reformationsfejring.

Konfirmander samlet i midtbyen til fejring af reformationen. Tonen blev slået an i Budolfi kirke med gregoriansk munke- og nonnesang og kraftfulde orgeltoner fra reformationens tid. I mindre grupper blev de sendt ud i byrummet og sat på sporet af Martin Luther. Posterne handlede om det afgørende for vores hverdagsliv, sprog, mad, historie, musik, kunst, film, tro og liv. Dagen blev afrundet i det store telt med musikalske indslag

og mad tilberedt over gløderne fra det middelalderlige køkken udendørs. Konfirmandernes tanker, ord og billeder fra dagen er samlet i ”Konfirmandernes lille Lutherbog”, ligesom der senere på året bliver lavet en dokumentarfilm om begivenheden. Filmen får premiere i oktober 2017.

PERSONALIA Tiltrådte

*Inge Thomsen,
sygehuspræst og
sognepræst i Hasseris
sogn fra den
15. december 2016.*

*Mette Krogholm
Pedersen, Vejgaard sogn
fra den 1. juni 2017.*

*Hanne Puk Haman
Dahl, sognepræst Budolfi
sogn fra den 1. juni 2017.*

Foto: Benny Vindelev

Aalborg Vestre Provsti

Af sognepræst Annelise Skjærning Hejlskov, Farstrup-Lundby-St. Ajstrup pastorat

*Annelise Skjærning
Hejlskov holder
gudstjeneste på Solside-
gården.
Der anvendes bl.a.
hjerter under
gudstjenesterne.*

Gudstjenester med demente

Til mit embede som sognepræst blev der i december 2013 knyttet en forpligtelse til varetagelse af diakonalt arbejde - bl.a. ved at opnormere den kirkelige indsats på Nibe Plejehjem, Solsidecenteret, Region Nordjyllands største plejehjem med 82 beboere.

Som på andre plejehjem var der i forvejen fast tradition for gudstjeneste hver 14. dag i plejehjemmets store forsamlingsstue. Gudstjenester, der nu som før - fejres med god tilslutning, 25-35 deltagere pr. gang, og de varetages på skift mellem vi fire præster i den gl. Nibe Kommune.

Men som et afgørende led i min forpligtelse er der så også nu et fast ugentligt tilbud i et af plejehjemmets 6 huse i form af enten en sang og fortælle-formiddag eller en gudstjeneste med nogle af de beboere med så omfattende en demenssygdom, at de kun vanskeligt kan deltage i den almindelige plejehjemsgudstjeneste.

Demenssygdomme er nemlig kendetegnet af vedvarende svækkelse af personens mentale og kognitive evner, og det kan gøre det svært at deltage selv i en alm. plejehjemsgudstjeneste. Det søger vi i gudstjenesterne her at tage hensyn til.

Trygge rammer

For at gøre rammen tryk foregår gudstjenesterne i husenes dagligstuer; der er højst 8 deltagere, og der tales mere til sanserne end til hovedet. Tilgangen bygger på reminiscensmetoden, dvs. at der bruges rekvisitter for at hjælpe hukommelsen på glem. Rent eksistentielt er det eneste krav, at det skal repræsentere noget fra den demensramtes samtid: f.eks. fotos, musik, skolehæfter, frimærkealbum, smykker, breve, film, svendebrev, vielsesattest, osv. Men når rekvisitten skal bruges i en gudstjeneste skal den naturligvis også på den ene eller anden måde pege ud på det kristne budskab - altså evangeliet. Målet

er her, at stemme sindet, så der åbnes for budskabet om, at vi er favnet af Gud.

Hver gudstjeneste har et tema: advent, påske, glæde/ liv, lys/mørke osv. Til at slå motivet an, bruges musik. Udover at vi synger nogle enkelte vers fra to kendte salmer, er der forspil og et mellemspil med populærmusik, den demente har kendt (ofte fra Giro 413). Netop den del af gudstjenesten skal ikke underkendes, for den nynnen, de smil, der breder sig, eller den tåre, der pludselig fældes fortæller, at her kaldes noget frem i de deltagendes sind. Udover at vi synger nogle enkelte vers fra to kendte salmer, er der forspil og et mellemspil med populærmusik, den demente har kendt (ofte Giro 413).

Midtvejs følger en enkel prædiken med afsæt i et eller to bibelvers. Her bruges rekvisitten - dels til at fange opmærksomheden, dels for at holde en tråd til evangeliet: Det kan være et hjerte, et kors, et lys. Men det også kan være et flag, en "Madam Blå", en spadserestok, eller en indbydelse til en rund fødselsdag, der bygger bro mellem genkendelse og forkyndelse. Deltagerne får lov at røre ved genstandene, og mens trosbekendelsen siges (i fuld længde, for netop den har det vist sig, at en stor del af deltagerne stadig kan uden ad), sidder vi med små kors. Desuden indeholder gudstjenesten en kort bøn, Fadervor samt Velsignelsen. Der rundes hver gang af med, at i synger alle vers af "Altid frejdig", mens deltagerne sidder med hinanden i hånden. Her går jeg med en stor paraply som holdes over den enkelte deltager, så den lyste velsignelse ligesom understreges: der søges ly og beskyrmelse under paraplyen

Initiativet er blevet taget godt imod af deltagere og plejehjemmets personale. Det ligger jo på linje med andre tiltag rettet mod demensramte, og selv er jeg glad for det, fordi det både giver mening i situationen og fordi det også er godt og relevant præstearbejde. Ud over at være et eksistentielt arbejde rettet mod nogle mennesker med et særligt

behov, er det jo netop en måde at gøre evangeliet gældende på, formen er bare tilpasset målgruppen i endnu højere grad end ellers. Det er så betimeligt, at vi fremmer kirkens sociale indsats og gør kirken nærværende for mennesker med særlige behov – her demensramte. Måtte det på sigt sprede ringe, så vi overalt ser den diakonale del af præsteembedets blive endnu mere værdsat og styrket.

Eksempel på en gudstjeneste

Marias bebudelse

Bedeslag på triangel

Navnesang

Apostolsk velsignelse:

Vor Herre Jesu Kristi nåde ...

Salme: Lovet være du Jesus Krist, vers 1 + 2

Trosbekendelse i kor: sidder med kors

Bibellæsning: Luk. kap. 1,26, 27b, -33.

Interludium: Dorthe Kollo: Velkommen til verden

Andagt:

Rekvisit: En dukkelift, stofbleer, en sut. (Tegn på at der er barn på vej.)

Prædikeneksempel:

Hvis I haft børn, så ved I, at et barns ankomst giver anledning til både glæde og bekymring.

Måske var det ikke planlagt. Da I var unge, kom mange piger galt af sted. – Ah, slet så galt gik det vel heller ikke. Jeg har aldrig hørt nogen ville undvære den lille.

Men første gang vi skal være mor eller far ved vi jo egentlig ikke, hvad det er, vi venter på.

Uvisheden giver bekymringer. Går det, som det skal? Hvilket liv kan vi byde den lille?

Sådan nogle tanker har også fyldt Maria. Fordi hun netop kom galt afsted. Og fordi Gud var barnets far.

Men Maria gik ind til opgaven. Ske mig efter dit ord.

Maria måtte bare se at komme i gang. Det samme må vi, når først barnet er på vej.

PERSONALIA

Tiltrådte

Jørgen Johannes Tornøe, indsat som sognepræst i Svenstrup-Ellidshøj pastorat d. 26. marts 2017.

Og så sker der jo det, at vi kommer til at elske de her børn. De vækker noget i os. De kalder kærligheden frem. Og i børn opdager vi også barnet i os selv. Især er båndet mellem børn og bedste- og oldeforældre tit stærkt. For selv når vi bliver gamle, mindes vi jo om, at vi selv har været børn der blev båret i lift og brugte sut og som var små, afhængige af mor og far.

Og trods uro, trods bekymring, så vidste vi nok, at det nok skulle gå. Sådan også for Mor Maria. Ske mig efter dit ord, sagde hun. Og det gjaldt Far Gud. Som Gud vidste netop Han, at det ville gå – for Maria og for hans Søn.

Måske er Gud blevet en bedre Gud af selv at være blevet far. Han ved, hvad det betyder at have en mor og far, der elsker og holder af en, uanset de bekymringer, der følger med.

Det er jo kærlighed, vi lever af. Børn som voksne. Gud som os.

Lad det derfor også nu, hvor vi er blevet voksne, måske gamle, bare ske os som Gud vil. Det skal nok gå. Gud favner os. Lad det ske os efter hans ord.

Salme: Sov sødt barnlille vers 1, 2 + 7.

Bøn:

Fader vor

Aronitiske velsignelse

Salme: Altid frejdig med stjerneparaply

NY SOGNEGÅRD I NIBE-VOKSLEV

Af provst Jens-Anders Djernes

I maj måned 2011 – altså for mere end 6 år siden – udskrev Nibe-Vokslev Menighedsråd en arkitekt konkurrence med henblik på, at finde en egnet

Den nye sognegård i Nibe. Foto: Nibe Avis.

Den nye sognegård i Nibe. Foto: Nibe Avis.

beliggenhed og få opført en ny sognegård i Nibe. Forud var der nedsat et sognegårdsudvalg bestående af 4 valgte rådsmedlemmer og de to præster. Der blev kigget på flere forskellige grunde i byen, og opmærksomheden samlede sig om den eneste ledige grund i midtbyen, der ikke var bebygget. Grunden var dog i sig selv for lille til det behov, der var til en sognegård, men da det blev muligt at købe nabo huset, slog menighedsrådet til, og så var vejen banet for en ny sognegård med kirken som én af de nærmeste naboer.

Det blev arkitektfirmaet CF Møller, der vandt konkurrencen om placering og udførelse af huset, fordi deres 7-tals hus var flot placeret på grunden, gav den bedste sammenhæng med byen og de omkring liggende huse, facade mod kirken, samt at huset kunne rumme de 700 kvadratmeter, vi havde behov for.

Huset indeholder kontorer til præster, kordegn og øvrige ansatte, samt forsamlings- og undervisningslokaler til de mangeartede aktiviteter, der foregår i sognene.

Da Aalborg kommune blev præsenteret for CF Møllers projekt, mente man ikke der var nogen problemer i forhold til lokalplanen, men da menighedsrådet senere fremlagde forslaget på et borgermøde, var der en del protester, ikke mindst mod husets facader, der var opført i "Petersen-tegl". Desuden var de to grunde, der skulle bebygges,

omfattet af hver sin lokalplan, og derfor besluttede Aalborg kommune at udarbejde en ny lokalplan. Det forsinkede det videre arbejde med mindst et år, og da der igen var indsigelser mod den nye lokalplan, forsinkedes projektet yderligere.

Endelig den 20. oktober 2016 kunne det første spadestik tages, og byggeriet forventes i skrivende stund afsluttet, så sognegården, i løbet af september, kan tages i brug til efterårets aktiviteter.

Den officielle åbning finder sted søndag den 26. november med en festgudstjeneste i Nibe kirke ved biskop Henning Toft Bro.

Gennem stort set alle tider, har man haft samlingssteder ved siden af kirkerummet. Kirken var Guds Hus og et helligt sted, men den skulle også være hver mands hus og hjemsted, som det hedder.

Huset er udtryk for, at man har en fælles identitet. I gamle dage havde man store klosteranlæg, som var bygget sammen med kirken, som både blev brugt til undervisning, asyl, diakoni og hospital.

Det er menighedsrådets ønske og håb, at vi med den nye sognegård i Nibe-Vokslev kan fastholde, at kirken stadig er hver mands hus og hjemsted – også til de mange aktiviteter, som hører sig til udenfor kirken, så vi kan styrke og udfolde vores fælles identitet i sammenhængen mellem kirke og folk, og huset kan blive et kraftcenter for ånd, kultur og folkelighed.

Aalborg Østre Provsti

Af provst Christian Bjørn Krüger

Kirkenyt

Siden den 1. juni 2016 har Nøvling kirke været lukket. Der har været tale om en række renoveringer herunder malerbehandling og udskiftning af kirkens varmeanlæg. I forbindelse med renoveringen har apsis – rummet bag alteret – fået et tiltrængt løft, så det vil kunne benyttes som et lille andagts- og refleksionsrum. Den mest markante nyskabelse er den nye lysekrone i koret, som er tegnet og udformet af kunstneren Jette Vohlert, Aarhus. Renoveringen af rummet bag apsis samt lysekronen er muliggjort ved en arv til kirken.

Jette Vohlert.
Foto: Kjetil Løite.

Loftets konstruktion, det stjerneformede hvælv, har inspireret Jette Vohlert til at lave en stjernekrone. Fra stjernehimlens midte hænger der en due, symbolet på Helligånden. Når Jette Vohlert laver kirkekunst er det vigtigt for hende at fastholde kirkens og kristendommens symboler – ”fordi de fastholder fortællingen om kirken, og til stadighed kan være genstand for fortolkning. Min intention er at forstærke det eksisterende samt at bibringe kirken et lille aftryk af vores tid. Derved gør man kirken til en levende kirke” – udtaler hun.

Kirken blev genåbnet 1. Søndag i Advent 2016 hvor biskop Henning Toft Bro prædikede ved en festlig gudstjeneste i en fyldt kirke.

Gudum kirke kan forhåbentlig genåbnes 1. Søndag i Advent 2017 efter at have været lukket i en længere periode. Arbejdet har været temmelig omfattende; udover en gennemgribende rensning af orgel, paneler mv. for skimmelsvamp, har arbejdet bestået i nedvaskning af samtlige flader med efterfølgende ny-kalkning, maling af træværk, ny gulvopbygning samt installation af nyt varmeanlæg. I forbindelse med sikring af det historiske inventar i kirken har Nationalmuseets konservatorer kommet med en række anbefalinger, som er blevet fulgt for at sikre kirken bedst muligt for eftertiden.

I uge 10 2017 begyndte arbejdet med at udskifte blytaget på en lille Komdrup kirke. Midt sommer blev arbejdet afsluttet. Arbejdet blev også her mere omfattende end først antaget. Da først de gamle blyplader var taget ned, viste det sig at spærfødderne og murremme var temmelig med-

*Den nye lysekrone.
Foto: Kjetil Løite.*

tagne. En del har heldigvis vist sig at kunne klares med forstærkning i form af udlusning. Til trods for et vejrlig, der undervejs har drillet, er det rart at arbejdet nu er afsluttet med en fuldt tilfredsstillende resultat.

Rørdal kirke, som er tegnet af arkitekt Ulrik Plesner, som i øvrigt blev født i 1866 i Vedersø Præstegård og døde i Skagen i 1933; det skulle blive Skagen, som en stor del af Plesners virke kom til at udfolde sig i – men det er en helt anden historie.

I oktober 2016 blev de første formelle skridt taget til en udskiftning af taget på kirken. Stenene, som havde ligget siden kirken blev færdigbygget i 1930, var modne til udskiftning. Midt i juni måned 2017 blev tagarbejdet afsluttet.

Sdr. Kongerslev Præstegård har stået tom siden april 2017. Sognepræst Aage Hedevang Grum-Schwensen søgte sin afsked med pension til 1. januar 2017.

Præstegården skal gennemgribende restaureres og der er et budget på 4 millioner kr. til formålet. Det er mange penge men den Kgl. Bygningsinspektør, som menighedsrådet har bedt om udtalelse fra, betegner præstegården som bevaringsværdig. Der er imidlertid ikke frednings-servitutter på den.

Der er iværksat en undersøgelse af mulighederne for at søge fondsmidler til øvrig istandsættelse af en af de længer, der hører til præstegården.

Energi-optimering i provstiet

Tilbage i april 2016 modtog alle provster og menighedsråd i stiftet en skrivelse om at man skulle være opmærksom på at der skulle foretages energimærkning af alle folkekirkens bygninger. Efter at have indhøstet gode erfaringer fra Aalborg Vestre Provsti, som har været igennem en proces med energi-optimering af samtlige af

Nyt tag på Rørdal Kirke.
Fotos: Kimbo Huse A/S.

PERSONALIA

Fratrådte

Sognepræst Aage Hedevang
Grum-Schwensen,
Kongerslev Pastorat
fratrådt med pension
pr. 1. januar 2017.

Tiltrådte

Sognepræst Lise Lundgreen,
Romdrup-Klarup
Pastorat, er pr.
1. juni 2017 ansat som
provst i Brønderslev
Provsti og som
sognepræst i Tolstrup-
Stenum-Tise Pastorat.

folkekirkens bygninger i provstiet, tog vi i Østre Provsti den beslutning at gå sammen med Budolfi Provsti for at igangsætte noget tilsvarende i de to provstier.

Sidste efterår begyndte så de indledende forhandlinger og samarbejde med arkitekt Bent Flyvholm, som sidder i provstiudvalget i Aalborg Vestre Provsti, og rådgivningsfirmaet ProEnergi i Struer. Firmaet rådgiver virksomheder, boligforeninger, institutioner – og altså også folkekirken om blandt andet varme- og energistyring. ProEnergi blev etableret i 2010 af Skafti Halldórsson. Firmaet sælger ikke produkter, kun rådgivning om energieffektiviseringer, tilskudsmuligheder og besparelser. Rådgivningen omfatter hele processen fra valg af energiform til belysning, ventilation mm.

Den uvildige rådgivning sikrer, at kvalitet på både produkter og leverandører er i orden og at løsningen er bæredygtig. Samarbejdet med ProEnergi blev indledt i januar kvartal 2017. Den første fase bestod i en egentlig energimærkning

og efterfølgende udarbejdelse af energirapporter for begge provstiers vedkommende – et arbejde, der blev afsluttet i maj-juni måned. Forinden arbejdet overhovedet blev sat i gang, har det været vigtigt at der er sikret medejerskab for processen hele vejen rundt. Derfor er formændene for de to provstiers menighedsråd, kirkeværger, kirketjenerne og gravere blevet løbende orienteret og opdateret.

Der har foreløbig været afholdt to kurser undervejs. Det første møde var med stiftets varme-, energi- og klimakonsulent Poul Klenz Larsen i marts måned om helt generelle vilkår og forudsætninger ved driften af folkekirkens bygninger. Yderligere blev der afholdt møder, der strakte sig over to hele dage, hvor samtlige energirapporter blev gennemgået. Efter gennemgangen har menighedsrådene haft mulighed for at vurdere hvilke af de anbefalinger, som rapporterne peger på, man vil gå videre med.

Den aktuelle økonomi og finansieringen af denne indledende fase har været afholdt af provstiudvalgskasserne. Det beløbet sig til 195.000 kr. for Østre Provstis vedkomende. Der er nedsat en lille styregruppe, som sikrer momentum og som vil være med til at sikre at de arbejder, som menighedsrådene måtte ønske igangsat indenfor eksempelvis varme og el, bliver udbudt i fælles licitation.

Arbejdet er præget af stor professionalisme og engagement hos alle involverede, rådgivere, menighedsråd og ansatte. Bevidstheden om, at muligheden for væsentlige besparelser på energiområdet giver flere midler til at være kirke for, gør at alle er opsatte på at tænke og handle konstruktivt og grønt!

Vacancer i provstiet

I hele 2017 har sognepræsten i Mou pastorat, Michelle Holst Andersen, haft barselsorlov. Michelle

afslutter sin barsel pr. 1. december 2017, embedet har været varetaget af konstitueret sognepræst Anette Rask Sørensen.

Siden sognepræst Aage Hedevang Grum-Schwensens fratræden pr. 1. januar 2017 har embedet i Kongerslev Pastorat været varetaget af konstitueret sognepræst Ninni Lodahl Gjessing. Embedet vil blive opslået i løbet af efteråret 2017.

Pr. 1. juni 2017 blev sognepræst i Romdrup-Klarup Pastorat, Lise Lundgreen udnævnt til provst for Brønderslev Provsti. I den vacante periode, indtil den ledige sognepræstestilling bliver besat, har pastoratet haft god hjælp af pastor emeritus Villy Mølgaard. Stillingen forventes besat i løbet af efteråret 2017.

Folkekirkens familiestøtte i Aalborg Østre Provsti og Budolfi Provsti

Siden januar 2017 har der været ansat en koordinator for begge provstier. Området strækker sig fra Vesterkær og Hasseris over midtbyen og Skalborg til Vejgård og Gug samt hele det østlige og sydøstlige område ud til Mou.

Ideen bag Folkekirkens Familiestøtte er at etablere et netværk af frivillige, som kan støtte børnefamilier i perioder, hvor de har brug for hjælp, samt støtte forældrene i deres opgaver og ansvar som forældre. Via en frivillig har den enkelte børnefamilie således mulighed for at få en håndsrækning i perioder, hvor de oplever at have brug for det. Hjælpen koordineres af den lokale koordinator. Den lokale koordinator tager ud på skoler og institutioner efter aftale med sognenes præster og menighedsråd og fortæller om hjælpemulighederne.

Folkekirkens Familiestøtte har sin egen side på Aalborg Stifts Hjemmeside, hvor man kan læse meget mere om deres arbejde og igangværende projekter, ligesom man kan tilmelde sig deres elektroniske nyhedsbrev.

Aalborg Nordre Provsti

Af provst Ole Rysgaard Madsen

Efteruddannelse, faglig udvikling og fortsatte studier er vigtigt, hvis vi skal have præster, der er dygtige til deres arbejde. De personlige færdigheder og kompetencer må udvikles, skærpes og holdes ved lige gennem træning og øvelse.

I Aalborg Stift og ikke mindst i vores provsti gives præsterne gode muligheder for at dygtiggøre sig indenfor deres fag. Ikke bare er det en nødvendighed, hvis folkekirkens tilbud forsat skal have et højt kvalitetsniveau. Det bliver også værdsat af præsterne – og kan være med til at tiltrække og fastholde dygtige teologer til præsteembederne i vores del af landet.

KURSUS PÅ FUV

Af sognepræst Lisbeth Bukh, Ulsted.

Den gode samtale mellem mennesker er noget at det mest dyrebare vi har. Som sognepræst kommer man i berøring med mennesker i alle mulige livssituationer, både når livet er sværest, fyldt af sorg, fortvivlelse og afmagt, men også, når glæden er størst og livet bruser over i begejstring. De situationer må man være rustet til at møde med et åbent sind, opmærksomhed og mod til at være med i medmenneskets virkelighed.

Det efteruddannelsesforløb i Sjælesorg, som jeg har gennemført på FUV for nogle år siden består af to dele. En teoretisk del, hvor man er på kursus 4 uger fordelt over 2 år på FUV i Løgumkloster. Desuden en praktisk del, hvor man deltager i en supervisionsgruppe sammen med præster fra det sammen hold. Supervisionen er øvelser i egen samtaleteknik og praksis, og muligheden for at

få sparring på afholdte samtaler i arbejdet som præst. Denne opbygning med en vekslen mellem teori og praksis giver et frugtbart og brugbart udbytte, da der åbnes for, at det teoretisk ikke bare forbliver teori, og at det praktiske underbygges af teori. Alt sammen har det været brugbart i mit arbejde som præst.

Hvis jeg skal pege på én ting, som jeg især har lært, så er det altid at finde modet til at stille spørgsmål, så samtalen udvikler sig. Et undren- og nysgerrigt spørgsmål til et medmenneskes liv og virkelighed er berigende i enhver samtale, og bringer altid samtalen videre med nye og forhåbentlig givtige indsigter. Det har været en god og udbytterig proces, som jeg varmt kan anbefale andre, der gerne vil være klogere på sjælesorg og egen praksis.

FRA PROVOKATION TIL PH.D.

Af sognepræst Ole Raakjær, Sulsted.

Det var egentlig følgende sætning i bogen Den terapeutiske kultur (2010) af den norske psykolog Ole Jacob Madsen, der satte det hele i gang:

”Vestlige religioner som den protestantiske kristendom har for længst inkorporeret det terapeutiske projekt, hvor samtalen med præsten mere eller mindre tager form af en psykoterapeutisk konsultation eller en terapeutisk samtale...”

Det var på en gang genkendeligt og provokerende. Har han ret? Er præsten blevet terapeut? Er sjælesørgeren en saga blot, fordi mennesker, der i dag har det svært, meget hellere vil tale med en psykolog? Hvordan klarer præsten sig i en

tid, hvor psykologer er blevet de nye ”præster”? Smykker hun sig med lånte psykologiske ”fjer” for at tilpasse sig, eller mener hun, hun har noget særligt at byde på? Holder hun fast ved kristne forståelser af tilværelsen og mennesket? Og hvis hun gør, hvordan gør hun det så?

Da jeg i slutningen af 2013 præsenterede problemstillingen for biskoppen, var han straks med på ideen, fordi projektet både kunne være med til at vise, hvad der er det særlige ved samtalen med præsten, hvor hun specielt er udfordret og hvad der derfor er vigtigt at lægge vægt på i uddannelsen.

Og 1. januar 2014 startede mit 4-årige ph.d.-projekt, som fik titlen ”*Fra frelse til wellbeing? – hospitalspræsters tænkning, tro og praksis i en terapeutisk kultur,*” som et joint venture samar-

bejde mellem Aalborg Stift og Institut for Sociologi og Socialt arbejde på Aalborg Universitet. Stiftet betaler for en vikar i mit halve embede i Sulsted sogn 2015-2017 og universitetet dækker udgifter til vejledning, bedømmelse m.m.

Allerede nu kan jeg sige, at Madsen ikke har ret, og det er jo glædeligt.

UD AF HUSET

Af sognepræst Bodil Bolding, Vodskov

”Du forstår slet ikke sådan nogen som mig”, var der en konfirmand, der sagde til mig. Hun havde ret. For jeg kendte ikke nok til hendes diagnoser og deres betydning.

Arbejdet som præst kalder på mange forskellige kompetencer. Efter mere end 10 år med konfirmander med særlige behov, var det klart for mig,

Sognets Hus i Gandrup blev indviet 2. april 2017. Huset er led i en udvikling, hvor sogn og kirke er kommet tættere på hinanden – også helt bogstaveligt, idet Sognets Hus på 220 m2 fysisk er bygget sammen med et kommunalt kulturhus/ældrecenter, kaldet ’Værestedet’. Kirkens nye mødelokale, inkl. alternitche, på knapt 100 m2 og Værestedets mødelokale på også ca. 100m2 kan ved særlige lejligheder bruges som ét rum. Sognets Hus er således et synligt bevis på det nære og åbne, positive samvirke som har udviklet sig mellem folkekirke og det omgivende samfund i lokalområdet.
Foto: privat.

PERSONALIA

Ændringer

Mette Krogholm Pedersen, sognepræst kb.f. i Horsens-Hammer pastorat, er med virkning fra 1. juni 2017 flyttet til en stilling som sognepræst i Vejgaard pastorat, Aalborg Budolfi provsti.

Fratrædt

Erik Boye, sognepræst i Vodskov pastorat, har fået bevilget afsked med pension efter ansøgning fra udgangen af oktober måned 2017.

at det var et område, hvor jeg manglede noget. Dengang – i 2006 – var der i kirken ikke den opmærksom overfor den gruppe børn, som der er i dag. Der var derfor heller ikke mange muligheder for at uddanne sig og lære mere i kirkeligt regi. Til gengæld uddanner folkeskolen lærere til at møde de børn, der har særlige behov. Jeg fandt ”*Diplomuddannelse i Specialpædagogik*” på UCN.

Jeg fik et års studieorlov på dagpenge og midler til at betale for uddannelse fra Kompetencefonden, og gik i 2006/7 i skole med lærere og pædagoger fra specialskoler og opholdssteder. Det var hele tiden en opgave at overflytte oplevelser og metoder fra klasseværelset til konfirmandstuen. Men det gav også et uvurderligt indblik i, hvordan livet er for disse særlige børn, når man ikke har dem hos sig til konfirmationsforberedelse.

Selv om kirken er et stort og gammelt hus, så skal man nogle gange ud af huset, for at finde den rigtige efteruddannelse, de relevante kurser, de givende netværk.

INDTÆGTER OG UDGIFTER

- OM AT TAGE EN MASTER

Af sognepræst Karin Kristensen, Nørresundby.

Indtægter og udgifter skal gerne svare til hinanden. Det gælder også i arbejdet som præst, hvor en væsentlig del af arbejdet er at give ord ud. Der bliver ubalance i regnskabet, hvis ikke der undervejs levnes tid til at få fyldt på. Heldigvis findes der mange muligheder til denne opfyldning. For mit vedkommende blev det muligheden for at tage en master i homiletik (prædikenlære), som valget faldt på.

En master svarer til et års fuldtidsstudier, som man tager i sin fritid, og den skal gennemføres inden for seks år. I praksis betød mit masterforløb tre gange to ugers kursusforløb i København med aflevering af opgave efter hvert kursusforløb og til sidst en stor afsluttende opgave med eksamen.

Som ansat i Aalborg Stift viste det sig nemt at få tjenstlig fri til kurserne samt skabt økonomisk grundlag for kursusudgiften, hvilket ikke altid er lige så nemt for præster på Sjælland.

Mange har spurgt, om jeg efter tyve år som præst efterhånden ikke har lært at prædike. Jeg tænker selv, at jo længere man beskæftiger sig med et emne – og jo mere man ved om det – des sværere kan det også blive. For hvad er en god prædiken egentlig? Tilegnelse handler om dialog; men hvordan skaber man dialog i en monolog?

Jeg afsluttede mit masterforløb i juni måned 2017. Det har været et krævende forløb – ikke mindst med opgaveskrivningerne. Og undervejs har jeg også spurgt mig selv, hvorfor jeg dog ikke bare har valgt at læse nogle flere bøger. Men også her gælder det, at tilegnelse sker i en dialog med det læste, og derfor har det været godt for mig at blive udfordret med opgaveskrivning mm.

Der er for mig ingen tvivl om at det er meget klogt gjort i Aalborg Stift at skabe gode muligheder for efteruddannelse i bl.a. masterforløb, for det giver en større arbejdsglæde og langtidsholdbarhed blandt præster. Dermed kommer det også menigheden til glæde. For udgifter uden indtægter er kun vejen til konkurs!

PRÆSTEN SOM FAMILIETERAPEUT

Af sognepræst Ane Stoltze Katborg, Sulsted.

Jeg er optaget, af de bevægelser, der sker mellem mennesker og jeg er optaget af, hvordan vi som kirke kan styrke relationer. Mennesker i livskriser har brug for, at der er nogen, der anerkender dem som de mennesker de er og med de besværligheder, som er deres. I dag er der desværre en tendens til at tænke, at menneskets værdi ligger i dets kunnen og ikke har værdi i sig selv. Den tendens risikerer at efterlade mange mennesker ensomme og alene.

Som præst består en stor del af vores arbejde i samtaler med mennesker – det sker både i gudstjenesten, konfirmandforberedelsen og i alle de forskellige samtaler vi har. Derfor har jeg søgt muligheden for at kunne dygtiggøre mig som sjælesørger og samtalepartner ved at uddanne mig som familierapeut ved Dansk Familierapeutisk Institut i Aarhus.

Jeg håber, at uddannelsen vil give mig større kendskab til teori og praksis, når jeg arbejder med mennesker, der knokler med at danne relationer eller afvikle relationer. Jeg har gennem de sidste fire år fungeret som børnegruppeleder i samtalegrupper for skilsmissebørn og ser gerne, at vi som præster byder ind på den del af familiearbejdet. Ikke fordi vi alle skal være familierapeuter, men fordi vi har kontakt til familierne i forbindelse med dåb, konfirmation, vielser og begravelser. Som sognepræst styrkes jeg i mødet med børn, unge, familier, par og ældre gennem uddannelsen til familierapeut.

STUDIEUGE OG LÆSETID

Af sognepræst Erik Boye.

I de senere år har jeg brugt muligheden for at planlægge en studieuge hvert år: I 2016 læste jeg en ny teologisk oversigtsbog om begrebet forsyn. I 2015 forsøgte jeg at lave nye arbejdsark til konfirmander ud fra den canadiske konceptkunstner Keri Smiths bøger.

I 2014 læste jeg en uge om mænd i kirken. Jeg skaffede tyske og amerikanske bøger inden ugen begyndte. Jeg besøgte en blogger i Vanløse. Så tog jeg i sommerhus med bøgerne, læste dem og skrev et papir på 5 sider: Hvorfor kommer der flest kvinder i kirken? Hvorfor er kirkemænd mindre maskuline end andre mænd? Hvordan bliver det godt for mænd at komme i kirken?

Mænd kan ikke trække vejret i en atmosfære af brun skyld-sovs. De forholder sig til deres

faktiske skyld. Det kan forkyndelsen tage hensyn til. Anerkend at mænd gør erfaringer med Gud i naturen ligesom Moses, Jakob og Elias. De maskuline sider ved Jesu forkyndelse kan fremhæves: For eks. kaldelse af disciple. Giv mænd lov til at bestemme i kirken. Anerkend når de flytter borde. Kirkens arrangementer skal være korte: Brug færre ord, kom til sagen. Arrangementerne skal have kvalitet (mænd hader sjusk). Mænd vil have pauser, hvor de kan sparke dæk og få lov at bevæge sig.

Jeg studerer også til daglig. Jeg ”læser teologi i kaffepausen”. Det er en proces. Jeg skal ikke skynde mig. Igen og igen springer tanker fra bøgerne ind i min forkyndelse. Den daglige læsning betyder, at jeg ikke helt drukner i de konkrete præstetopgaver. Jeg tager mig plads til at reflektere!

PERSONALIA Tiltrådte

Daniel Høgagard er med virkning fra 1. september 2017 ansat som sognepræst kb. i Horsens-Hammer pastorat.

Brønderslev Provsti

At arve velsignelse

PERSONALIA Fratrådte

Ole Skov Thomsen,
sognepræst i
Hellevad-Ørum
pr. 31. august 2017.

Marie Kirketerp,
overenskomst ansat
sognepræst i Hjallerup
og diakonipræst i
Brønderslev provsti
pr. 30. juni 2017.

Fra Lise Lundgreens
indsættelse.

LISE LUNDGREENS INDSÆTTELSE

Af provst og sognepræst Lise Lundgreen

Den 1. juni 2017 er en skæringsdato i mit liv, fra den dato blev jeg ansat som sognepræst ved De-4Kirker og provst for Brønderslev provsti.

Sommeren er gået med flytning, med at finde mine ting igen, og så er jeg så småt ved at få sat ansigt på en del af de mange mennesker, der er engageret i folkekirkens liv rundt i sognene og på provstiplan.

Netop dette engagement var en medvirkende årsag til, at jeg søgte stillingen. Og jeg ser frem til spændende år, hvor vi i fællesskab finder den bedste vej frem for folkekirken her på vores sted.

Søndag den 16. juli havde jeg mine første gudstjenester efter flytning og ferie.

Den søndag blev der trukket tråde tilbage i tiden, idet nogle linjer fra 1. Petersbrev kap. 3 skulle læses. Heri indgår ordene: ”for I er kaldet til at arve velsignelse”. De ord står skrevet i min konfirmations-salmebog og har siden dengang haft en særlig betydning for mig.

De bliver selvfølgelig forbundet med minder om konfirmationen, med de drømme jeg havde dengang, og med den betydning den kristne tro har fået i mit liv.

At kaldes til at arve velsignelse er at kaldes til et liv i forventning. Det er godt at blive mindet om, når nye opgaver venter. Det er ord, der taler håbet og troen og glæden frem. Og jeg glæder mig til de nye opgaver.

Nu lyder ordene jo ikke kun til mig, der står jo ”for I er kaldet til at arve velsignelse”; kaldet lyder til enhver. Guds kald og velsignelse er et kald til os om at være kirke.

Og vi skal ikke fanges ind af alt det, vi ikke magter. Her bliver der talt til vores styrke og mod, til vores håb og tro, til vores evne til at leve sammen. Gud møder os i vores svaghed og kalder forventning og glæde frem. Gud kalder os til at arve velsignelse.

Jeg vil her gerne takke alle, som var med til min indsættelse pinsedag i Thise kirke. Det blev

en uforglemmelig og festlig dag. Tak for velkomsthilsener og lykønskninger.

På gensyn i den hverdag, der kalder.

Lise Lundgreen

FREMTIDEN KOMMER SAMLET TIL OS

Af Erik Villy Rasmussen, provstisekretær

”Vi lever i et højspændingssamfund, hvor tempoet, kompleksiteten og mulighedsrummet er enormt. Vi oplever større udviklinger hurtigere.

Alt imens oplever vi en åndelig renæssance og et dybtfølt behov for at vende fokus indad mod det nære.” fra forordet til DEN FREMTIDSGODKENDTE FOLKEKIRKE af Birgitte Engholm.

De 14 menighedsråd i provstiet har i seks år arbejdet på tværs af sognegrænserne. Hvad vil blive bedre, når vi er fælles om det? I september 2017 blev der afholdt en temaaften for at sætte fokus

på dette samarbejde og at få menighedsrådsmedlemmer, ansatte og frivillige til at styrke samarbejdet mellem sognene.

Af nye tiltag arbejdes der med kvalitetssikring og fælles licitation af kalkning af kirkerne, fælles licitation af kirkegårdskort og en fælles anlægs-konto, der muliggør en hurtigere projektgennemførelse.

Tanken er at menighedsrådene skal gøre hinanden stærkere.

Den fremtidsgodkendte folkekirke

På temadagen i et fyldt Hjallerup Kulturhus deltog sognepræst og fremtidsforsker Birgitte Engholm. Hun skabte et velbegrundet overblik over de drivkræfter og mekanismer, der vil påvirke kirken i de kommende mange år. Undersøgelser viser at kirkens brugere i fremtiden har helt andre ønsker, behov og forventninger, og stiller helt andre krav til folkekirken og dens medlemskab, end de ønsker, behov, forventninger og krav vi ser i dag.

Det er nu op til menighedsrådene hver for sig og i fællesskab at hjælpe hinanden med at ”lytte højere til, hvad moderne mennesker efterspørger”, som Birgitte Engholm udtrykte det.

Måske kan vi konkludere: Fremtiden kommer samlet til os og samlet går vi ind i fremtiden.

KIRKER PÅ TVÆRS

– KIRKEN ARBEJDER I LOKALSAMFUNDET Asaa: Fristedet starter Pigeband

Af Henrik Hansen, medl. af Asaa Menighedsråd
Fristedet har efterhånden eksisteret i et års tid – og er et af Asaa Kirkes tilbud til byens børn.

Pigebandet bestod fra starten mest af 4. klasse piger, dog er der siden hen kommet flere der gerne vil være med. Selve pigebandet bestod af seks 4. klasses piger der egentlig skulle slutte nu til sommerferien, da Fristedet som tilbud går fra 0.-4. klasse, men vi har bestemt at de kan fortsætte.

PERSONALIA Tiltrådte

*Marie Kirketerp
sognepræst i Hjallerup
pr. 1. juli 2017.*

*Lise Lundgreen,
sognepræst i
Tolstrup-Stenum-
Øster Hjermitslev-
Tise og provst
pr. 1. juni 2017.*

*Jens Staghøj Liisberg
sognepræst i Øster
Brønderslev-Hallund
pastorat pr.
15. november 2016.*

PERSONALIA

Fratrådte

Inge Thomsen,
Sognepræst i Hjallerup
pr. 15. december 2016.

Yvonne Nielsen Alstrup,
sognepræst i Tolstrup-
Stenum-Øster Hjer-
mitslev-Tise og provst
pr. 30. november 2016.

Fristedet: Asså kirkes
tilbud til byens børn.

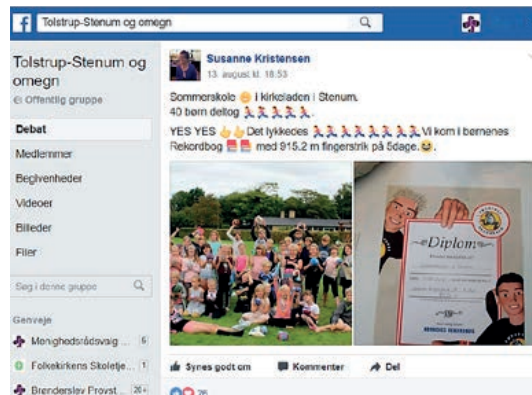

Ud over dette vil Fristedet fortsætte med at tilpasse sig de behov, der måtte være. Vi har visioner om at starte en decideret musikskole, samt holde åbent på flere og andre tidspunkter. Musikskolen kan blive både et eftermiddags og aften tilbud. Vi har også visioner om at holde åbent en aften i et tidsrum hvor børn og unge der har det svært, kan komme ind og få en snak med en voksen.

LOKALSAMFUND OG KIRKE MØDES PÅ FACEBOOK

Af Pia Uth, kommunikationsmedarbejder
i Brønderslev Provsti

De fleste byer og lokalsamfund i Brønderslev Kommune har en side eller gruppe, hvor byens borgere og foreninger kan fortælle om stort og småt i lokalsamfundet. Og over hele provstiet er kirkerne også med, og fortæller om de lokale tilbud via Facebook. Sammen med de lokale uge-

aviser, er lokalsamfundenes Facebookgrupper og –sider med til at gøre kirkens tilbud til en synlig og naturlig del af livet i sogne og landsbyer.

For at opkvalificere og hjælpe sognene, afholdt Brønderslev Provstis kommunikationsgruppe i oktober 2017 en kommunikationsworkshop, som netop havde brugen af Facebook på programmet.

FOLKEKIRKENS SKOLETJENESTE I FÆLLES ÅBEN SKOLEKATALOG

Af Pia Uth, Skolekirkemedarbejder

Sidste år, til skoleåret 2016-17, udkom for første gang et Fælles Åben Skolekatalog i Brønderslev Kommune. Igen i år er Folkekirkeens Skoletjeneste i Brønderslev Kommune med i kataloget. Vi

fik igen lov at præsentere det nye skoleårs mange tilbud, både i kataloget og på et netværksmøde med lederne af de Pædagogiske Læringscentre (skolebibliotekerne).

Vi oplever det som en stor fordel at Skolekirke-tjenestens tilbud bliver præsenteret side om side med de andre lokale tilbud fra kulturinstitutioner i kommunen, fx museer, teater og biblioteket.

MENIGHED BESØGTE MENIGHED

Af Jens Staghøj Liisberg,

Sognepræst i Øster Brønderslev-Hallund pastorat
I forbindelse med gudstjenesten i Øster Brønderslev kirke den 21. maj kl. 11.00 fik vi besøg af menigheden fra Jerslev-Hellum-Mylund.

Besøget var et led i et forsøg på at få de forskellige menigheder i Brønderslev Provsti til at mødes med hinanden, udveksle erfaringer og lære af hinanden. Projektet hedder "Menighed besøger menighed", og navnet udtrykker meget præcist, hvad der er ideen bag: At de forskellige menigheder i provstiet besøger hinanden.

Besøget gik godt. Der blev sunget godt med i kirken og de forskellige menighedsrådsmedlemmer og personale fra de forskellige kirker fik hilst på hinanden.

Efter gudstjenesten var Øster Brønderslev og Hallund Menighedsråd værter ved en sandwich og en øl eller sodavand i Samlingshuset. Her blev der også tid til fællessang og en præsentationsrunde, hvor de forskellige medlemmer af de i alt fem menigheder og personalet ved de forskellige kirker præsenterede sig for hinanden.

At menigheder i provstiet besøger hinanden er helt klart en god idé, og vi i Øster Brønderslev-Hallund kan helt sikkert anbefale andre menigheder at besøge deres nabomenighed(er).

Alt i alt var arrangementet en succes, og i 2018 er det planen, at vi en søndag drager fra Øster Brønderslev-Hallund til Jerslev-Hellum-Mylund.

Frederikshavn Provsti

Af provst Viggo Ernst Thomsen

Konfirmander fra Strandby sogn gør klar til at brænde pavens bandbulle. Foto: kirke- og kulturmedarbejder Heidi Højer.

Folkekirkens "kirkefædre": Martin Luther, N.F.S. Grundtvig og Søren A. Kirkegaard. Tegning af Anne Marie Johansen.

PERSONALIA Fratrædte

*Sognepræst (Kbf)
Freddy Rask,
Bangsbostrand kirke,
1. maj 2017 med pension.*

Folkekirken har et logo. Og de folkekirkelige organisationer har et logo. Frederikshavn provsti har ikke. I stedet har vi en fornem tegning af de 3 "kirkefædre", der særligt har præget teologien i folkekirken: Martin Luther, N.F.S. Grundtvig og Søren A. Kierkegaard. Tegningen hænger på provstikontoret i "Kattegat Siloen" på havnen i Frederikshavn. Tegningen er udført af kunstneren Anne Marie Johansen, der også har atelier på havnen. Og som sidder i menighedsrådet i Abildgaard kirke.

Reformationsjubilæet

At det i 2017 er 500 år siden, at Martin Luthers 95 teser blev banket op på slotskirkedøren i Wittenberg, er ikke gået upåagtet hen i sognene i Fre-

derikshavn Provsti, hvor der har været foredrag, studiekredse, og i Skagen sågar et egnsspil, hvor Kbf-præsten spillede Martin Luther. Flere konfirmandhold arbejdede i det tidlige forår 2017 med et storylineforløb, hvor konfirmanderne levede sig ind i, hvad det ville sige at få en bandbulle over sig.

Provstivoluntør

I Frederikshavn Provsti har vi et "Udvalg for Mission og Mellemkirkeligt arbejde" med medlemmer fra syv af provstiets menighedsråd. I samarbejde med DANMISSION har de som et forsøg antaget Amalie Kondrup Madsen, der netop er blevet færdig med gymnasiet som "provstivoluntør".

I tre måneder fra september til og med november 2017 rejste hun til Cambodia via Danmission sammen med en provstivoluntør fra Silkeborg Provsti. Her underviste de 2 piger fra Danmark i

engelsk og kristendom i en kirke i en lille cambodiansk landsby.

I de tre første måneder af 2018 er idéen, at Amalie skal rejse rundt i Frederikshavn Provsti og holde godt 30 foredrag/undervisningstimer for konfirmander, juniorkonfirmander, kirkelige formiddags- og eftermiddagscaféer, sogneaftner, spejdere, FDFere, KFUM og KFUK, IMU, konfirmandklubber, børneklubber, Kirkeligt Samfund osv., som dermed forhåbentlig får en forståelse for, hvad mission og mellemkirkeligt arbejde er.

Lige siden Amalie i 10. klasse på Dronninglund Efterskole mødte ”Globale iværksættere”, har hun været opsat på at komme ud i verden for på egen krop at studere, hvordan man lever under fremmede himmelstrøg, og hvordan man driver kirke et sådant sted.

*Provstivoluntør Amalie Kondrup Madsen fortæller om mission og mellemkirkeligt arbejde i Frederikshavn Provsti.
Foto: Viggo Ernst Thomsen.*

KUL – Kirkelig Ungdoms Lederuddannelse

Ungdomspræst Kristian Brogaard begyndte i 2016 sammen med kirke- og kulturmedarbejder Heidi Lehm og tidl. ”kirkepilot” Mads Bang som et supplement til de kirkelige ungdomsorganisationers mangeårige lederuddannelser en ”Kirkelig Ungdoms Lederuddannelse”, kaldet ”KUL” i Frederikshavn Provsti. Heidi Lehm fortæller: ”Efter det første år med KUL sidder vi med en følelse af taknemmelighed og ved ikke helt, hvor vi skal begynde i bunken af ”Gode historier”. De unge er en kæmpe gevinst for kirken. Og vi har nu 9 uddannede ungdomsledere i Abildgaard kirke, som bidrager i mange af kirkens arbejdsgrene. Flere af dem sidder med i udvalgs- og plan-

*En KUL'er kan mere end sit Fadervor. I uddannelsen indgår et kursus i guitar- og ukulelespil.
Foto: Heidi Lehm.*

PERSONALIA Tilrådde

*Janet Cecilie Ligaard, Ansat som sognepræst i Frederikshavn og Hirschholmene pastorat
pr. 15. januar 2017.*

Tove Kallehave Brogaard, ansat som sognepræst (Kbf) i Bangsbostrand sogn fra 1. maj 2017.

lægningsmøder ifm. forskellige arrangementer i kirken. De er med i afholdelse af gudstjenester og børne- og ungdomsarbejde. Og de vil gerne involveres meget mere endnu.

August 2017 begyndte 20 nye unge, som gerne vil have sig en kirkelig ungdomslederuddannelse. Det nye KUL-hold er en god blanding af gamle konfirmander fra kirken, en gruppe af unge som det første hold KUL'er har spurgt og unge, som er kommet hjem fra efterskole og som skal i gang med en gymnasial uddannelse. I efteråret skal KUL'erne i praktik ifm. ”Gud og spaghetti”, ”Børnekvarter” ifm. højmessen og børne- og ungdomsgudstjenester i kirken”. Heidi Lehm kalder KUL for et ”markant nybrud i folkekirkens arbejde med børn og unge”. I Frederikshavn provsti er tanken på sigt også at tilbyde KUL i både den nordlige del og sydlige del af det langstrakte provsti.

PERSONALIA Fratrådte

Sognepræst Lise Højholt, Frederikshavn kirke (60%) og Bangsbostrand kirke (40%), 1. maj 2017 med pension.

Sognepræst (kb) Erik Colding Thaysen, Åsted-Skærum-Kvissel Pastorat og Hospice Vendsyssel, 1. august 2017 med pension.

Sognepræst (Kbf) Johannes Steffen van der Aa Kühle, Abildgaard sogn, 1. november 2017 med pension.

Folkekirkens Familiestøtte

"Folkekirkens Familiestøtte" som er opstået i Aalborg Stift, er også nået til Frederikshavn Provsti. I første omgang til Sæby sogn, hvor Dorthe Kjærgaard er ansat som koordinator. Dorthe, der stammer fra Østervrå, er samtidig deltidsansat som lærer på Horne Efterskole.

Dorthe Kjærgaard fortæller: "Den første januar 2017 begyndte Folkekirkens Familiestøtte i Sæby Sogn.

Målet med Folkekirkens Familiestøtte (FF) er, at alle børn skal trives i deres hjem.

Folkekirkens Familiestøtte vil være med til at legalisere det at bede om hjælp og støtte i perioder, hvor livet i familien gør ondt. FF yder støtte til forældre på flere måder:

- Hjælp af godkendte frivillige i hjemmet til de udfordringer, forældrene ønsker hjælp til
- Kommunikationskurser for par
- Samarbejdskurser for skilte forældre

Når noget nyt kommer til, tager det tid, før det bliver en del af folks bevidsthed. Ordene 'Folkekirkens Familiestøtte' skal siges, logoet skal ses og fortællingen om, hvad FF er og kan, skal høres mange gange.

De første frivillige har været på kursus og står klar, og enkelte er i gang. Og vi har brug for flere med overskud til at hjælpe.

Skoler og daginstitutionsområdet i Sæby har taget positivt imod projektet. Blot det at nævne, at Folkekirken står bag, er nok til, at dørene åbnes. Sundhedsplejersker, trivselsmedarbejdere og alle, der har med børnefamilier i Sæby at gøre, hilser Folkekirkens Familiestøtte hjertelig velkommen, fordi behovet er der. Der er nemlig alt for mange børn og unge i vores samfund, der mistrives. Og det kan der gøres noget ved.

Se mere på

www.aalborgstift.dk/familiestotte

Skoletjeneste i Råbjerg Mile

Frederikshavn Provsti er både frodig landsbrugsjord, bøgeskove, hedestrækninger og Råbjerg Mile. Gennem flere år har sognemedhjælper og præster i Sæby gennemført "Moses i Ørkenen" i Milen for en bestemt årgang af byens skoleelever. Her bliver børnene delt ind i stammer, og de møder Faroe, Aron, Mirjam, Josva, en slange m. fl. sammen med Moses. Næste skoleår tilbyder skolekonsulent Christine Clayton et tilsvarende oplevelsesorienteret forløb for Indskolingen på en række skoler i provstiet. Mellemlinjetilbydes materiale om "Re:formation". De tilbydes også et forløb ud fra den historiske roman Helgi Daner, om da danerne blev kristne. Udskolingen tilbydes forløb om "Opstandelsesskulpturer", "Nephew" og "Religionsfrihed". Rigtig mange lærere i provstiet gør brug af skoletjenestens tilbud.

Frederikshavn Provstis Skoletjeneste har eksisteret siden 2008 og kører i så god gænge, at vi ønsker at ændre vore vedtægter fra en mødetung "Repræsentantskabsmødemodel" til en mere enkel "Bestyrelsesmodel". Dvs. vi sparer et årligt Repræsentantskabsmøde væk. Og sparer derved ca. 150 frivillighedstimer og 20 løntimer, som kan bruges til dels andet kirkeligt arbejde, dels til skoletjenestens primære formål: at styrke kontakt og samarbejde mellem folkekirken, skoler og uddannelsesinstitutioner. Vi har skelet kraftigt til vedtægterne for skoletjenesten i Brønderslev. I skrivende stund venter vi på Ministeriets godkendelse.

Sommerlandsinitiativer

Frederikshavn Provsti var heldig i 2016 at få ansat Lene Ladefoged Fischer som halvtids sommerlandspræst. En meget stor del af det arbejde

foregår i Skagen i tæt samarbejde med de to fuldtidsansatte præster der. Men den nye funktionspræst har givet anledning til at vi i provstiet har fået nedsat en "backinggruppe" til sommerlandspræsten, der diskuterer de sommerlandsinitiativer, der findes i provstiet og hvor de 2 turistcentre henholdsvis Skagen og Sæby/Lyngså forsøger at inspirere og lære af hinanden. I 2017 forsøgte

Sæby som noget nyt i uge 27 at spille dukketeater med bibelhistorier for strandgæster. Dukketeatret blev placeret meget passende på "Paradisjordene", en græsplæne, der forbinder badestranden med Sæby havn. Og ikke mindst ishuset. Det viste sig at være en rigtig god placering netop de dage, hvor der var strand- og isvej. Det er derfor en idé, der skal prøves igen i 2018.

Dukketeater på "Paradisjordene" lige ved Sæby Nordstrand de dage, der var strandvej. Foto: Viggo Ernst Thomsen.

PERSONALIA Tiltrådte

Arne Holmgaard, ansat som sognepræst i Åsted-Skærum-Kvissel Pastorat og Hospicepræst (25%) "Hospice Vendsyssel" pr. 1. august 2017.

Susan Storm, ansat som sognepræst i Bangsbostrand sogn fra 1. juli 2017.

Gurli Møller Andreasen, ansat som sognepræst (Kbf) i Abildgaard sogn fra 1. november 2017.

Hjørring Nordre Provsti

Af provst Winnie Nørholm Rischel

*Oplæg om
bæredygtig kirkegård.
Foto: Bjarne Hougaard.*

Vi er en del af den store verden. Et provsti er ikke en ø. I det forgangne år er ”verden” kommet til os i form af Naturmødet i Hirtshals. Det tiltrækker mennesker fra nær og fjern. Vi påvirkes også af det, der sker ”ude i verden”. Således har den globale urbaniseringstendens direkte indflydelse på rekrutteringen af ansøgere til præsteembederne. Disse to erfaringer af ”provstiet i verden” er emnet for nærværende artikel.

Fælles anliggende

Naturmødet i Hirtshals er i lighed med Folkemødet på Bornholm og Kulturmødet på Mors et initiativ, der inviterer mennesker fra hele landet til debat og samvær. Det er spændende for os her i provstiet at lægge lokale kræfter i arrangementet, men vi opfatter det som et anliggende for hele folkekirken. Natur, miljø, bæredygtighed og andre relaterede emner, som tages op på Naturmødet, er aktuelle på alle planer i samfundet. Sognepræsterne Lea Hoff og Bjarne Hougaard var tovholdere på folkekirkens medvirken ved Naturmødet og skriver følgende:

NATURMØDET I HIRTSHALS

Af sognepræsterne Lea Hoff og Bjarne Hougaard
I dagene 18. – 20. maj blev der afholdt Naturmødet 2017 i Hirtshals. Det er andet år, at dette arrangement med 10.000 deltagere fra hele landet bliver afholdt. Naturmødet arrangeres efter samme princip som Folkemødet på Bornholm og Kulturmødet på Mors, og der deltager medlemmer fra alle partier i Folketinget, blandt andet var

Pernille Skipper (EL), Pia Olesen Dyhr (SF), Miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen (V) m.fl. repræsenteret. Naturmødet arbejder frem imod, at formænd fra alle folketingets partier deltager ved Naturmødet 2018.

*Biskop Peter
Fischer-Møller
holder oplæg.
Foto: Bjarne Hougaard.*

Andagt på
Folkekirkens stand.
Foto: Bjarne Hougaard.

Naturmødet 2017 skriver på deres hjemmeside: "Naturmødet er vind i håret, fuglekiggere og natursyn i konflikt. Det er debat, aktiviteter og folkefest og her mødes økologer, konventionelle, nysgerrige, naturvejledere, børn, politikere, videnskabsfolk, vinterbadere og mountainbikere. Naturmødet er – ligesom naturen – for alle og sammen sætter vi dagsordenen for naturdebatten i Danmark".

I dette virvar af organisationer, NGO'er, universiteter og mange flere, syntes vi også, at Folkekirken skulle have en stemme. Derfor tog sognepræst Bjarne Hougaard i 2016 initiativ til, at Folkekirken også skulle have et ansigt udadtil på Naturmødet. I 2016 blev dette 'ansigt' til andagter

i kirken og friluftgudstjeneste ved Hirtshals Fyr, men i 2017 fik vi en stand på Naturmødet, som var besat af mange frivillige, både fra Hjørring Nordre og Hjørring Søndre Provstier, præster og medlemmer af Stiftets Grøn Kirke-udvalg.

Vi var så heldige, at styringsgruppen på Naturmødet havde fuld forståelse for, at både kirke og teologi har noget at byde på i naturdebatten, så i det officielle program var flere præster, teologer, en kristen biolog og en enkelt biskop (Peter Fischer-Møller fra Roskilde Stift) repræsenteret.

Tilbage til Folkekirkens stand: I alt hjalp elleve frivillige, tre frivillige fra Stiftets Grøn Kirke-udvalg, én frivillig fra Grøn Kirkes landskontor, seks præster og en organist på standen.

PERSONALIA

Fratrådte

Sognepræst i Tornby-Vidstrup Line Skovgaard Pedersen, fratrådt 31. januar. 1. februar tiltrådt som sognepræst i Hurup-Gettrup-Helligsø pastorat og provst for Sydhjy Provsti.

Sogne- og fængselspræst i Hirtshals-Kragsskovhede, Susan Bisgaard Storm, fratrådt 30. juni. Tiltrådt som sognepræst i Bangsbostrand 1. juli.

Derudover deltog også Solvejg Sieg Sørensen, der er graver i Viborg Stift og er ved at skrive en Master om blandt andet bæredygtige kirkegårde. Solvejg var med både i hele planlægningsforløbet og gennemførelsen af dagene.

Et jævnt flow af mennesker kiggede indenfor og fik sig en snak og en kop kaffe. Vi, på Folkekirkens stand, fandt det meget værdifuldt, at der i virvaret af synspunkter, der spredte sig helt fra mennesker, der nærmest er animister og dyrker naturen som religion til folk med et udpræget forbruger-synspunkt på naturen, og af partier fra Alternativet til Liberal Alliance – at vi fra Folkekirken også var der med et kristent syn på naturen som skabt af Gud og forvaltet af mennesker.

Vi holdt andagter midt i det store virvar af mennesker på festivalpladsen. Der blev afholdt konkurrencer, workshops for både børn og voksne og der blev holdt en fin friluftsgudstjeneste ved Hirtshals fyr, hvor et lokalt jazz-band spillede til salmerne.

Alt i alt var det en rigtig god oplevelse at deltage på Naturmødet – noget, vi håber endnu flere præster og frivillige fra hele stiftet kunne være interesserede i at opleve. Mange af de frivillige har allerede sagt, at de gerne vil hjælpe igen næste år, og to har endda sagt, at de gerne vil stå for alle børneaktiviteterne, så det er jo rigtig dejligt!

Naturmødet var et sted, hvor Folkekirken, og herunder Grøn Kirke kom i samtale med både børn og voksne fra hele landet.

PRÆSTER

– VI KUNNE GODT BRUGE NOGLE FLERE

Af provst Winnie Nørholm Rischel

Også når det kommer til at besætte de ledige embeder, mærker vi, at provstiet er under indflydelse af strømninger, som rækker ud over det lokale liv. Der tales meget om udkant. Når der først har

dannet sig en myte blandt folk om, at livet ikke kan leves i landdistrikter, slår myten rod og bliver svær at modsige. Faktisk er udkant blevet et emne, som det er svært overhovedet at tale om. Det nytter ikke at romantisere livet i landdistrikterne, men det er heller ikke vejen frem at holde en (usand) fortælling i live om, at alting på landet er under afvikling. Der er gode og dårlige ting alle steder. Når det drejer sig om præsteembederne, oplever vi, at antallet af ansøgere ligger i den lave ende. Egentlig er det svært at forstå, for kirkegangen er langt de fleste steder rigtig god, opbakningen i befolkningen fejler ikke noget, vi døber og konfirmerer næsten alle på en årgang, og menighedsrådene har tradition for at være gode støtter i præstens arbejde.

Til København

Præsterne i Hjørring Nordre Provsti har et veludviklet samarbejde og stor indbyrdes hjælpssomhed. Sammen satte vi os for at finde ud af, hvilke tanker potentielle ansøgere gør sig, når de nærmer sig slutningen af pastoralseminariet. Derfor drog næsten hele flokken til København den 1. juni på en fagdag, hvor vi udover gode og inspirerende teologiske input på såvel Davids Samling som i Brorsons Kirke, mødtes med de næsten-færdige, kommende præster på pastoralseminariet. Vi blev vel modtaget, der blev lyttet til os med interesse, men vi mødte også den fordom, at Nordjylland er ”langt væk”. Her hjælper fakta ikke. Oplysninger om god infrastruktur i form af motorveje, fly og tog flytter ikke ”langt-væk-opfattelsen”. Det håber vi til gengæld, at de positive personlige historier gør. Nemlig, at de nye præster, som er kommet til provstiet fra Københavns Universitet og pastoralseminarium falder godt til og sætter pris på deres tilværelse her.

Provstiets præster på fagdag i København.

PERSONALIA Tiltrådt

Kst. sognepræst i Løkken storpastorat Sara Dommerby Toft, fratrådt 30. juni, tiltrådt i Tornby-Vidstrup 1. juli 2017.

Mega-trend

Det er et globalt fænomen, at mennesker søger mod de store byer, en såkaldt mega-trend. Men neden under denne mega-trend er der samtidig andre tendenser. Der er mennesker, som går imod strømmen og opsøger et liv med lys og luft og plads. Det var ét af vore ærinde med Københavner-turen at få dem i tale, som tør gøre noget andet end de fleste, og med vores fremmøde være konkrete eksempler på, at det er godt at være præst her.

Kollegaskab

Samtidig var det et ærinde at tage vare på det gode kollegaskab. Det gode kollegaskab betyder meget for præsternes trivsel i det daglige. Vi skal passe godt på dem, vi har. Det gøres bedst med en kombination af faglighed og fællesskab. Eller fællesskab forankret i faglighed. Derfor har vi ud over fagdagen i København været på to-dags kursus med naboprovstiet, Hjørring Søndre. Her blev der arbejdet med fastetidens prædiketekster,

med kunst og litteratur, ligesom der var oplæg ved kommunaldirektør Tommy Christensen, Hjørring kommune.

Sognepræsten i dag

I løbet af et par årtier har sognepræstens arbejde forandret sig. Vi bevæger os på tværs af sogne, en del varetager funktioner i stift, region eller nabosogn og –provsti. Ingen kan nøjes med at "være sig selv" længere. Nye skolestrukturer og livsmønstre i det hele taget præger selvfølgelig præstens arbejde. Arbejdet er på den ene side blevet på-tværs-gående og svært afgrænseligt, på den anden side har vi fået kontaktflader og samarbejdsrelationer, som vi ikke havde før. Positivt kan man sige, at præsternes alenehed nok er mindre udtalt end tidligere. Samtidig rummer det svært afgrænselige arbejde sine risici. Gensidig opbakning, indbyrdes tillid og respekt er vigtige komponenter, når balancen skal holdes. En bevidst prioritering af kollegaskab og fagligt forankret fællesskab er uomgængelig.

Sognepræst i Sindal-Astrup Hanne Villumsen Jørgensen, fra 15. februar tillige beredskabspræst i Region Nordjylland.

Sognepræst i Bindslev-Sørig René Højgaard Olsen, fra 1. sept. tillige gymnasiepræst i Hjørring.

Hjørring Søndre Provsti

Af provst Thomas Reinholdt Rasmussen

Det seneste år har Europa og herunder også Danmark været en præget af de flygtningestrømme, der er en del af vores virkelighed i disse år. Særligt Hjørring området har fået en del både irakere og syrere. Mange af dem har et stort ønske om at knytte sig til den kristne tro og kirke her i landet.

Det har betydet, at der i provstiet nu er oprettet undervisningshold med henblik på dåb og med henblik på videre undervisning i kristendom. Provstiet har støttet det økonomisk og særligt sognepræst Knud Erik Nielsen ved Sct. Catharinæ kirke lægger et stort arbejde i mødet med flygtningene og arbejdet med dem. Mange gudstjenester ved Sct. Catharinæ kirke tolkes til farsi.

Det er klart, at flygtningene sætter præg både på samfundet og på kirken, og bringer en ny kultur ind i den danske kristne kultur. Det kan man tænke over, men givet er det, at det kommer til at bringe en form for forandring både i kirke og samfund. Og det afgørende er her at bringe evangeliets lyse dag ind menneskers liv helt uanset, hvem de er og hvor de kommer fra. Folkekirken må være en kirke for hele folket i Danmark, hvis vi vil være en folkekirke. Vi kan ikke kun være en kirke for en særlig gruppe, men er netop nødt til at være kirke for alle – for hele folket med alle dets forskelligheder.

Således griber dagens politiske vinde ind i dagens folkekirke. Folkekirken, og herunder provstiet, er ikke en isoleret ø, der lever sit eget liv, men den påvirkes af de strømninger, der er

i tiden. Her må folkekirken tale ind i den tid, der er vores, så den taler til erfaring, og samtidig fastholde kernen. Nogle gange er det godt at stille sig selv de mest elementære spørgsmål, og det sker ofte i mødet med flygtninge, hvor man er tvunget til at formulere det, man selv synes er indlysende. For eksempel kan man stille spørgsmålet: hvad er kristendom? Det er et elementært spørgsmål, som pludselig kan blive så svært at sige noget kort om, men hvis vi skal prøve, så må det være, at Gud har vist sin kærlighed til os i Jesus Kristus. Det må være det korteste svar på et kort spørgsmål. Og det er det svar, vi alle forsøger at udfolde gennem den gerning, der nu er vores, om vi er menighedsråd, præster, organister, gravere, undervisere og meget andet.

Provstiet er, udover at være en ramme for den kristne forkyndelse i folkekirken, også en administrativ enhed, som skal give menighedsråd og præster mulighed for at være folkekirken på deres måde og deres sted. Det betyder også, at arbejdet spænder vidt: fra istandsættelse af Løkken præstegård over udbedring efter borebilleangreb i Vejby kirke til nye personalefaciliteter ved Hjørring kirkegård. Alt sammen væsentlig opgaver, som menighedsrådene påtager sig og som udføres med henblik på den fælles opgave. Vejby kirkes istandsættelse blev i øvrigt fejret med en festlig gudstjeneste søndag 11.juni, hvor biskoppen prædikede og alle var af huse. Og således også i Vrejlev kirke i november, hvor kirken kunne holde sin 100 årsdags som selvejende kirke.

PERSONALIA Tilrådde

Martin Johannes Skov er med virkning fra 1.febr. 2017 ansat som studenterpræst i Hjørring og sognepræst ved Sct. Hans og Sct. Olai kirker.

*Konfirmander på pilgrimsvandring i Vrå.
Foto: Kristine Folmer-Marstrand.*

Fra ungdomspræst til studenterpræst

Året har igen båret præg af, at det er svært at få præstestillingerne besat. Det er en træls oplevelse ikke at kunne indsætte en præst, fordi den rette ansøger ikke har været blandt ansøgerne. Heldigvis har vi gode vikarer, der i forskellige embeder i provstiet har medvirket til at holde kirkelivet kørende. Men det er ikke det samme, selvom der gøres en stor indsats. Sognene har brug for faste præster, og det er en stor opgave at få det til at gå op.

Forrige år fik provstiets ungdomspræst nyt embede, og stillingen skulle nybesættes. Ungdomspræstestillingen var delt med Sct. Hans og Sct. Olai sogne. For at udbygge stillingen, blev den omformet til en studenterpræststilling stadig med tilknytning til sognene. Hjørring bærer præg af mange forskellige uddannelsesinstitutioner (lærerseminarium, pædagogseminarium, sygeplejeskole mm.), og disse institution tog med stor åbenhed imod tilbuddet om en studenter-

præst. Stillingen blev besat med Martin Johannes Skov, der samtidig blev 50 % sognepræst ved Sct. Hans og Sct. Olai. Samarbejdet mellem kirke og uddannelsesinstitutioner fungerer åbenhjertigt og godt, og det er glædeligt, at folkekirken er en naturlig samarbejdspartner.

*Sogne- og studenterpræst Martin Skov indsættes i Sct. Olai kirke, Hjørring.
Foto: Bo Ludvigsen.*

Mange opgaver

I det hele taget er folkekirkens opgaver forskellige. Der er møder med flygtninge og studerende, babysalmesang og børnefestival, og konfirmandundervisning og voksenundervisning, for slet ikke at tale om de talrige kirkelige handlinger (vielser og begravelser/bisættelser). Omdrejningspunktet er gudstjenesten, som ikke blot er søndagsgudstjenesten, men også en række hverdagsgudstje-

Der er altid mere at sige

Alle har nok opdaget, at der i år er reformationsår. Allerede længe har der været talt og skrevet om det i aviser, sognegårde og kirker. Teologen K.E. Løgstrup (1905-1981) siger et sted, at kun en institution med liv formår at feste. Og det er fornuftigt at opleve, hvor meget liv der er i kirken.

Reformationsåret blev indledt med gudstjeneste i Børglum kloster d. 31.oktober 2016. Gudstje-

*Børnefestival i
Sct. Catharinæ kirke,
Hjørring.
Foto: Erik Christensen.*

nester, hvor målgruppen er mere snæver, men således også mere defineret. Folkekirkens mange forskellige udtryk afspejler også et samfund, der har mange forskellige udtryk. Stadig er søndagsgudstjenesten central, og særligt når der er dåb i sognet, hvilket vi kan glæde os over. Langt størsteparten af børnene i provstiet bliver døbt.

nesten var en kantategudstjeneste over J.S. Bach "Christ lag in Todesbanden", hvor Ensemble Zimmermann under ledelse af organist Lars Colding Wolf medvirkede. Gudstjenesten var en god og stemningsfuld optakt til fejringen.

Det afgørende er, at vi ikke bliver stående ved Martin Luther. Vi fejrer ikke ham, men det klare

lys, der blev tændt ved reformationen. Det er afgørende, at vi forvalter denne arv ikke med fortiden for øje, men med nutiden for øje. Spørgsmålet må hele tiden være, hvad det betyder for os i dag?

N.F.S. Grundtvig (1783-1872) havde om nogen blik for denne problematik. Grundtvig så sig selv som Luthers arvtager, og ville videreføre reformationen ikke ved blot blindt at gentage, hvad Luther sagde, men ved at finde kernen i Luthers ord og reformulere dem i sin egen tid.

Grundtvig udtrykker dette i en tale i 1842 i anledning af Luthers fødselsdag, hvor han siger: "Ja, mine Venner! jeg er ingenlunde af dem, der mene, at vi skal staa stille ved hvad Morten Luther gjorde for 300 Aar siden; thi kun Døden staar stille, Livet er altid i Bevægelse. Jeg vil ikke staa stille ved nogen Grav, ikke selv ved Herrens, og mange siger derfor om mig, at jeg er ingen ægte Lutheraner".

Grundtvig nægter at lade tiden gå i stå, og blot være et ekko af Luther. Han bliver ikke stående ved graven, men går videre. Det må være vores ærinde også: at gå videre end det, der er blevet sagt. Kristus opstod også påskemorgen, og gik videre end graven. Kristendom er ikke at dvæle ved fortiden, men at se med håb mod fremtiden. Alle ord har deres plads i historien, og ord bliver ikke mere sande ved blot at gentage dem.

Grundtvig selv havde en eminent sans for at udvikle de områder hos Luther, der var svagt belyst i Luthers samtid, men som nu krævede svar i hans samtid.

Det må også være vores fælles opgave: at sige tingene på ny på vores måde, så at troen taler til vores erfaringer og vores liv. Det afgørende i reformationen var kampen om fortolkningsretten, og kampen for at holde vågerne i isen åbne, således at der altid var mere at sige. Ingen kunne lukke fortolkningen af troen, bibelen eller menneskeliv, og således sige, at sådan er det. Der er altid mere at sige.

*Gudstjenesten i
Borgholm Kloster
31. okt. Ved orglet
Lars Colding Wolf.
Foto: Lars Horn,
Baghuset.*

Der er altid mere at sige i forhold til bibelen og troen, i forhold til vores fælles liv med hinanden, og i forholdet til vores liv og død. Det er altid mere at sige. Det er reformationens dybeste indhold og det indhold, vi alle skal forsøge at formulere nu.

Hadsund Provsti

Pletten på væggen – om at skabe provstiudvalgets legitimitet i provstiet

Af provst Carsten Bøgh Pedersen

Der var aktiv deltagelse i visionsprocessen fra både præster, menighedsråd og ansatte.

Der står to brødre på kanten af gårdspladsen. Der er faldet sne. En stor uberørt hvid flade foran dem. Drengene kigger på fladen og den ældste foreslår, at de skal gå over gårdspladsen og prøve hvem af dem, der kan lave den mest lige linje over sneen med deres fodspor. Han starter selv. Omhyggeligt og med stor opmærksomhed krydser han pladsen. Han tager ikke et skridt, han ikke har tænkt over. Da han er kommet over, er der gået noget tid. Samtidig kan han se tilbage på en flot og næsten lige linje af fodspor over pladsen. En let, næsten ikke synlig bue og kun lidt slinger i sporet. Stolt kigger han på den yngre bror på den anden side af gårdspladsen. Så er det din tur, siger han. Og så går lillebror over. Han ser ikke ned og han tøver ikke et øjeblik. Han går direkte og uden slinger over pladsen og efterlader en imponerende lige linje af fodspor. Storebroren taber underkæben af forundring og spørger: Hvordan gjorde du det? Og lillebror svarer. Jeg kiggede da bare på pletten derovre på væggen, så var det jo let nok.

Pletten på væggen var i centrum og til eftersyn, da 75 menighedsrådsmedlemmer og ansatte var samlet i Hadsund Menighedscenter den 24. september for at finde pejlemærker for det nyvalgte provstiudvalgs virke i den næste fire års periode.

Spisning og samtaler stod på programmet denne søndag efter gudstjenesten. Ole Kamp var hyret ind som proceskonsulent og styrede samtaler-

ne, og de forskellige processer blandet med oplæg og inspiration. Målet var, at alle skulle have tale-tid og ejerskab for en fælles vision for de næste fire år i Hadsund provsti, og talelysten var enorm. På et tidspunkt blev der henvist til dengang TV avisens reporter Flemming Madsen stod ved en

kalkunfarm. Lydniveauet var på højde med en flok ivrigt kaglene kalkuner og engagementet imponerende. Der blev drøftet mange vinkler og muligheder.

En af de centrale ting i samtalerne var, hvordan kirken kan blive en mere aktiv deltager i lokalsamfundet. Hvordan kommer vi ud over, at det er en forholdsvis fast gruppe, som tør komme og oftest glæder sig over kirkens tiltag, mens mange flere bare ser til fra afstand. Nemlig den gruppe, der helst skal have en anledning, undskyldning eller et alibi for at være med?

Invitation var et af nøgleordene. Vi kender dem jo allesammen - dem, der synes, at det er spændende og meningsfuldt, når de endelig en dag dumper ind i noget, kirken har arrangeret til byfesten eller lignende. Hvordan får også dem

til at føle, at det er "okay" at deltage i den lokale kirkes fællesskab. Er det dem, der skal komme til kirken eller kirken, der skal komme til dem?

"Pletten på væggen" indkredses.

Stor talelyst, som mindede proceskonsulent om dengang nu afdøde Flemming Madsen rapporterede i TV avisen fra en kalkunfarm.

Et af fokuspunkterne i samtalen var oplægsholderens påstand om, at folkekirkemedlemmer kan inddeles i 4 hovedgrupper: 5 – 10 % kommer i kirken en gang eller to om året. 30 – 35 % er optaget af det åndelige. De vil gerne meditere, gå pilgrimsvandring eller lignende. De er optaget af det spirituelle og kommer gerne i kirken. Når de er der, foretrækker de måske et tændt stearinlys frem for en prædikende præst... Og så er der den store gruppe på 60 – 65 % der abonnerer på, at præsten tror på deres vegne og medlemskabet er som en slags forsikring, når noget er gået galt.

Ud over denne opdeling findes der en lille gruppe på 1 – 3 % af medlemmerne, som kommer til næsten alt, hvad kirken arrangerer. Dem er vi som menighedsrådsmedlemmer og præster nok selv en del af, og dem holder vi utroligt meget af. De implicitte kirkefolk, kernemenigheden eller de "uuddrivelige" som de er blevet kaldt. Når vi som kirke siger, at alle er velkomne, så er det ofte dem, der tager invitationen til sig, mens resten tænker, at det jo nok ikke er mig, de mener, for jeg kommer der jo så sjældent.

Dagens samtaler gik ud på at passe på dem, der kommer meget og hele tiden blander sig, men at gøre det på en måde, så det samtidig bliver relevant for alle andre også at møde kirken. Der kom rigtig mange forslag ud af samtaleprocesserne i løbet af dagen.

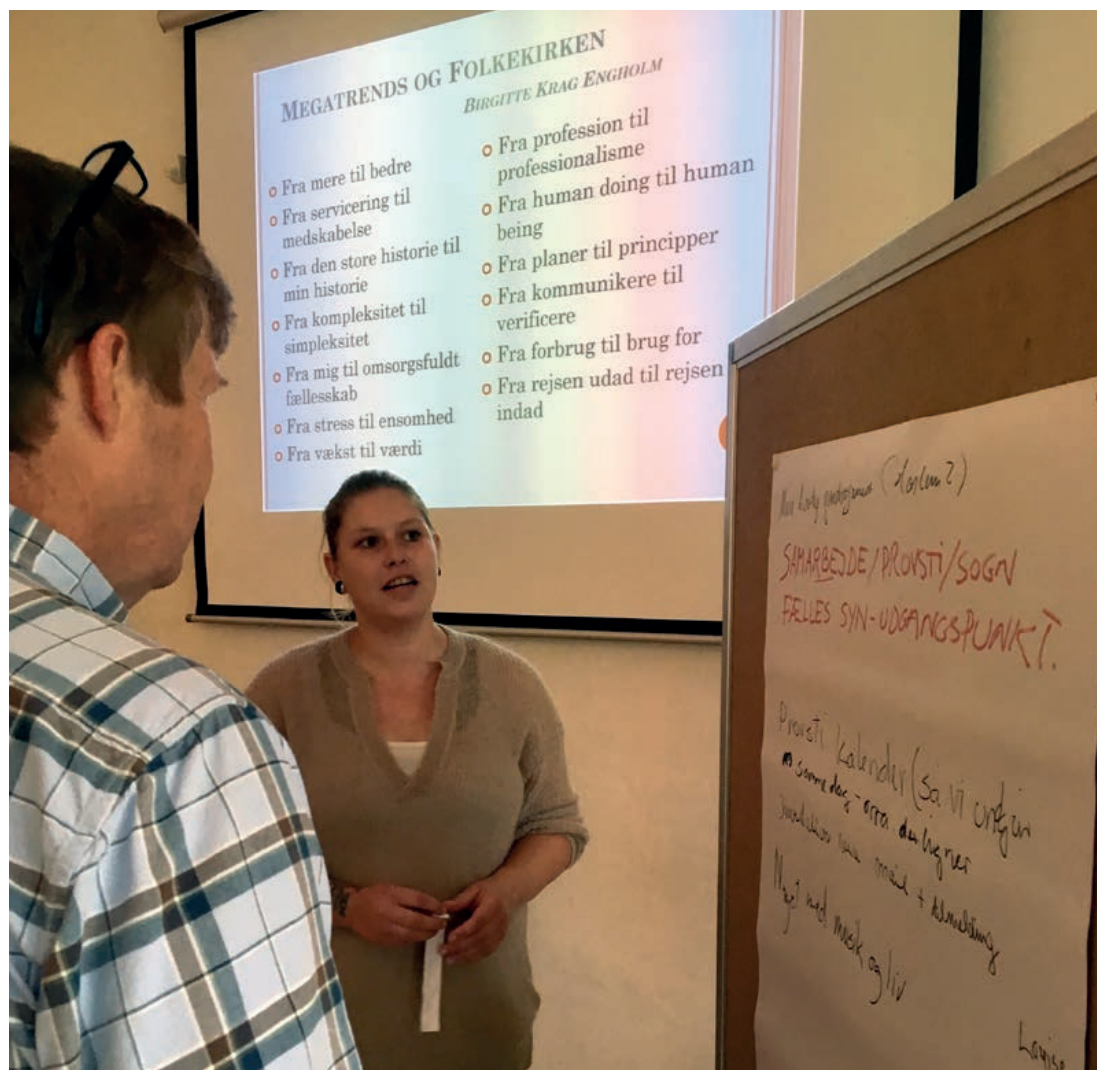
En af metoderne, der blev talt om var at aftale med en række af potentielle deltagere, at før man overhovedet inviterer til et nyt arrangement, så har man allerede forinden aftalt med ca. 10 deltagere, at de kommer til arrangementet og dermed er med til at bære det nye. På den måde overlader

Visionen tager form på plancherne Personalia.

PERSONALIA Fratrådte

Sognepræst Judith Nielsen Legarth fratrådte pr. 30/09 2017 embedet som sognepræst i Als-Øster Hurup og Skelund-Visborg Pastorater.

man det ikke til tilfældighederne, om der dukker nogen op første gang. Der var bred enighed om, at det aldrig er rart at komme til et arrangement som en af de eneste. Det vil vi kunne undgå ved at sikre os nogle deltagere på forhånd.

Det vil føre for vidt at nævne alle forslag her, men vi har på provstikontoret samlet alle forslag og tanker i et sammenskriv, som er blevet sendt ud til alle menighedsrådene i provstiet til videre lokalt arbejde. (Dette sammenskriv er tilgængeligt på provstiets hjemmeside: hadsundprovsti.dk)

Provstiudvalgets legitimitet styrkes på en visionsdag

I Hadsund provsti har vi siden 2007 holdt et evalueringsmøde kort før hver menighedsrådsperiodes afslutning og et visionsmøde efter hvert nyt provstiudvalgs opstart. Ligesom tidligere år vil et sammenskriv fra visionsdagen ved dette nye provstiudvalgs opstart blive et væsentligt dokument med pejlemærker for provstiets virke de næste fire år. Tanken er løbende på de årlige budgetsamråd at følge op på, om provstiudvalget træffer økonomiske beslutninger, der kan legitimere sig i dokumentet fra visionsdagen.

Samlet set ser jeg et klart mønster i samtalerne på visionsdagen. Det helt centrale er at nå nye grupper med kirkens budskab. Ikke nødvendigvis ved, at de skal komme til søndagens gudstjenester i kirken, men først og fremmest ved at skabe invitationer, relationer og mening for mennesker, der hvor de er. Udgangspunktet er, at det ikke er Vor Herre, der har defineret gudstjenestetider og traditioner, og at menighedsråd og præster derfor i et samvirke gør klogt i at tilpasse kirkens møde mellem mennesker og evangelium efter menneskers aktuelle behov og nutidige livsmønstre. De input, der beskæftigede sig med dette, fyldte langt mest i samtalerne på visionsdagen, og jeg vil sam-

le set gengive resultatet af visionsdagen i de tre indrammede overskrifter:

Vi vil nå ud til flere grupper af mennesker – ved at invitere eller ved at være der, hvor mennesker er!

Vi vil forsat arbejde sammen med hinanden og blive stærkere sammen i provstiet!

Vi vil arbejde mere effektivt med vores mål og have handling bag det, vi ønsker os!

Fra ”pletten på væggen” til virkelighed og handling

Dagen begyndte med at se vigtigheden i at gå efter ”pletten på væggen”. Pletten over dem alle er selvfølgelig at forkynde Kristus som hele verdens frelse, men - opdagede vi – pletten er måske snarere en ”skydeskive” med flere pletter, der ligger indenfor ”skiven”! Dagen myldrede med samtaler og idéer og den sluttede af med et overblik over de mange ”pletter”. Det næste skridt i processen er så, at menighedsrådene lokalt prioriterer deres ”pletter” og sender dem retur til provstiet. Det bliver provstiudvalgets opgave at finde fællesnævneren eller flere af dem og sikre, at der bliver sat arbejde i gang, som fastholder, at samtalen skal blive til handling.

Det vil jeg glæde mig til at skrive om i næste års udgave af Stiftsårbogen.

PERSONALIA Tiltrådte

Nadia Uhrup Hassig blev ordineret d. 31/08 2017 i Budolfi Kirke og tiltrådte d. 01/09 2017 embede som Sognepræst i Vive-Hadsund Sogn.

Jammerbugt Provsti

Af provst Folmer Toftdahl-Olesen

"Hvor skal vi hen, du?"

Sådan spurgte skærmtrølden Hugo engang, og det er også i dag et godt spørgsmål for os som kirke. Hvor skal vi hen? Hvilken vej skal vi vælge?

Ja, det sidste spørgsmål er måske vanskeligere at besvare end det første, for selvfølgelig er vi på vej til Gud – og på vej med Gud. Men når der nu er så mange veje at tage, hvilken skal vi så vælge – og skal vi alle sammen vælge den samme vej?

Hvis vejen slet og ret er kristendom, er det igen ikke så svært at svare på for en Folkekirke – men hvis vi anerkender, at der også indenfor kristendommen er forskellige veje at gå, så bliver spørgsmålet om, hvilken vej, vi går, straks interessant!

Handler kristendom om Ordets forkyndelse eller om aktiviteter eller om diakoni eller om tilstedeværelse på kirkegården eller om...

Eller er det hele i virkeligheden ikke blot forskellige sider af kristendommen, der kan vægtes forskelligt fra sted til sted og fra tid til tid – og alt efter de mennesker, det handler om og med lige nu og her? Måske skal vi i virkeligheden ikke stræbe efter at være så ens, men i stedet give plads til forskelligheder for at nå frem til det samme mål ad forskellige veje?

Hvem siger, at vi skal være kirke på samme måde i Aalborg og Hanherred – eller for den sags skyld i Aabybro og V. Hjermitzlev eller Vust. Vi

"Salmestafet" i Lerup Kirke. Vi står naturligvis op, mens vi synger - og her er der endda plads til en lille middelalderdans sammen med sangen...

*Fra Salmestafettens
åbningsaften i Oxholm
Kirke: en flok glade
kirkemusikere
"spædet op" med en
middelaldermusikant
til lejligheden.*

skal være kirke om det samme og for det samme – ja, naturligvis, men der er mange måder at være det på!

Bygninger

Der mangler stadig nogle kirkerestaureringer i Jammerbugt – Hune, Gjør og Kettrup for nu at nævne de mest presserende. Nogle har ventet længere end godt er, men der er jo både økonomiske og praktiske hensyn at tage, inden så store projekter sættes i søen.

Samtidig er vi blevet indhentet af fortidens synder, idet et par præstegårde trængte til mere end blot en kærlig hånd, hvis skimmelsvamp og tidens tand i øvrigt skulle imødegås – og når det gælder skimmelsvamp, er der ikke råd til at ryste på hånden, for så er det helbredet, det gælder!. Der mangler også stadig nogle graverfaciliteter og en sognegård eller to, og når alt det er på plads, kan vi kaste os over digerne eller nogle af de andre projekter, der sikkert til den tid trænger sig på – den slags udfordringer løber vi aldrig tør for,

fordi vi nu engang er forvaltere af mange gamle bygninger og samtidig også skal leve op til moderne arbejdsmiljøforhold og naturligvis også tage hensyn til både energi og miljø og økonomi.

Derfor arbejder vi da også langsomt henimod at gøre kirkerne grønne – ikke bare den grønne farve, som den udbredte fugtighed i forår og sommer har ført med sig, men også grønne set med energiregnskabsmæssige øjne. Her er den største omlægning måske i virkeligheden i den måde, vi tænker på, for ofte er det forholdsvis små indgreb og forandringer, der skal til for at skabe store forandringer for fremtiden. Og det kan vi jo godt lide – både det med de beskedne midler og de store fremskridt...!

Kirkelige aktiviteter

Men det er jo ikke kun bygninger, vi forvalter – ikke mindst i reformationsjubilæet er det vigtigt at huske på, at det handler om Ordet, om evangeliet! Vi er ikke kirke for at være kustoder eller museer eller bygningsforvaltere, nej, vi er kirke,

fordi der skal holdes gudstjeneste på søndag. Og fordi Ordet skal forkyndes vidt og bredt og højt og lavt til enhver, som har øre at høre med – også selv om ikke alle lytter...!

Det gør vi så på mange måder – netop i år er der naturligt nok rigtig mange arrangementer i forbindelse med Luther og Reformationen – fælles reformationsgudstjenester, rollespil på Børglum Kloster for alle kommunens 7. klasser, foredrag og koncerter og meget andet godt.

Og det gælder så ikke kun Luther, for netop koncerter er noget af det, der også tiltrækker de mange turister, vi er beriget med det meste af året. Det er også grunden til, at der ikke bare holdes tyske gudstjenester om sommeren, men også til jul, både i Hune/Rødhus og Hjortdal.!

Samtidig har om ikke hvert sogn, så i hvert fald hvert område med respekt for sig selv babysalmesang og flere steder endda børnebongo som overbygning på babysalmesangen – andre steder tager kirke- og kulturmedarbejder imod vuggestuer og børnehaver og skolelever i stor stil, både i konfirmandstuer og sognegårde og ikke mindst på kirkebesøg. Der kommer mange flere mennesker i vores kirker, end pressen går rundt og tror – ikke bare om søndagen, hvor de fleste gudstjenester ellers er rimelig godt besøgt, men især i hverdage, hvor der ofte er ”run” på kirkerne – heldigvis!

Der har også vist sig et nyt tiltag på aktivitetsområdet: ”Salmestafet” – en turné rundt til otte forskellige kirker fordelt hen over året, hvert sted tages en bestemt periode i salmebogen og med salmer og ind imellem en sammenknyttende fortælling om perioden og dens salmedigtere – noget af et tilløbsstykke og en idé, som varmt kan anbefales!

Endelig skal Folkekirkens Familiestøtte nævnes som en af de store succeshistorier i Jammerbugt provsti: der er mange frivillige engageret og mange familier har fået en hjælp, som måske er

svær at måle i konkrete tal og resultater, men som ikke desto mindre giver sig udtryk i væsentlig forbedrede livsforhold for både familier og frivillige, tør jeg godt sige: det er godt at kunne få hjælp til selv ganske små hverdagsproblemer – og det er godt at kunne give hjælp til andre. Det er måske i virkeligheden svært at finde noget, der giver mere mening end netop den at få lov at give og modtage hjælp uden bagtanker og uden hensyn til farve, tro og status, men alene ud fra det standpunkt, at vi alle er mennesker skabt i Guds billede!

Struktur og fremtidsperspektiver:

Der blev i 2016 oprettet en stilling som sognepræst i Aaby pastorat (50%) med bistandsforpligtelse til provsten, ligeledes på 50%. Begrundelsen herfor var og er, at der i Aabybro sker en stadig befolkningstilvækst af unge børnefamilier, hvilket medfører et stort pres på konfirmand- og minikonfirmandarbejdet og naturligvis (heldigvis!) også på behovet for opsøgende arbejde, f.eks. i forbindelse med dåb o. lign.

Samarbejdet mellem Gjol og Biersted er også inde i en rigtig god gænge, hvor der både deles kordegn og sognemedhjælper og præst(er), og den slags tiltag er med til at slå fast, at samarbejde er vejen frem for os alle, for fælles står vi stærkere end hver for sig, og hvis netop kirken ikke skulle handle om fællesskab, hvad skulle så?

Derfor er det godt at kunne berette, at i 9690-Fjerritslev området er samarbejdet mellem de fem pastorater godt i gang, og selv om der stadig er en tilvænningsproces i gang, hvor balancen mellem de enkelte pastorater/sogne og fællesskabet hele tiden skal afvejes, er der mange gode ting i gang som fælles sogneaftener, konfirmandsamarbejde, fælles morgensang i Fjerritslev Kirkecenter og da også her i det sidste års tid godt og vel også et spændende samarbejde mellem kirkemusikerne med fælles afløsning mm.

PERSONALIA Tilgang

Frans Rossing Andersson udnævnt som sognepræst i Aaby sogn (50%) samt bistandspræst for provsten over Jammerbugt provsti (50%) fra 1. oktober 2016. Frans Andersson har tidligere været sognepræst på Djursland, men flyttede for nogle år siden tilbage til Nordjylland med sin familie og har siden da haft diverse vikariater. Der er ikke knyttet embedsbolig til stillingen, og familien bor derfor i eget hus i Aalborg.

I den nordlige del af provstiet fortsætter samarbejdet mellem de fire sogne og præster, men der er stadig behov for justeringer og tilpasninger til nye situationer, for nogle steder er der befolkningstilvækst, andre steder fraflytning – det gælder ikke kun fra oplandet til Aalborg, men også indenfor provstiet, hvor de større byer naturligt nok tiltrækker flere og flere, mens der jo også meget gerne må være plads til tilbud til de tusindvis af turister, der hvert år gæster ”Vandkantsdanmark”.

I Brovst flyder samarbejdet mellem kirkemusikerne rigtig godt, og hele området nyder stor glæde af deres forskellige interesser og kvalifikationer, ligesom det er blevet betydeligt lettere at få dækket ferier og fridage – selv om det kræver, at især præsterne husker at kigge i kalenderen, før der laves aftaler!

Vi er på vej!

At være kirke er at være på vej – det er jo ikke for ingenting, at der i rigtig mange kirker hænger et eller måske endda flere kirkeskibe – livet er i sig selv en rejse og den rejse bliver da ikke mindre spændende af at blive foretaget sammen med Gud!

”På vandring med Mesteren” hed en bog, jeg kan huske fra min barndom – det er det, vi er i kirken.

Måske er det en af grundene til, at pilgrimsvandringer vinder frem og også passerer igennem Jammerbugt, hvor der er flere stationer på turen, f.eks. Gjol, Øland og Hune for blot at nævne nogle. En vandring, hvor der ikke er noget, der haster og ikke er noget pres for at præstere – og hvor der endda er tid til at tænke, hvad der ofte kan være en mangelvare i en presset hverdag.

Vi ved ikke altid, hvor vi er på vej hen – men måske er vandringen i sig selv lige så vigtig som målet, for når man går med Gud, kan det vel ikke være helt galt!

Gør kirken så det? Vi vil i hvert fald gerne og vi vil gerne være på vej – ikke på må og få, men på vej til dig og mig, på vej med det glade budskab om verdens frelser, Jesus Kristus!

En flok glade børn har spillet kirkemusical om de hellige tre konger.

Rebild Provsti

Af provst Holger Lyngberg

PERSONALIA

Omdirigering

Cand. theol. Jonas Langdahl Gormsen blev ordineret den 26. januar i Aalborg Domkirke og indsat 5. februar som sognepræst 50% i Gerding – Blenstrup (kbj.) og 50 % i Skørping-Fræer.

Omdannelse af embede

Pastor Thomas Bro Wormslev Jacobsen var konstitueret i Gerding-Blenstrup og Skørping-Fræer sogne til og med den 31.12.2016. Fra 1. september 2017 varetager Thomas det nyoprettede embede i det nye pastorat Lyngby-Terndrup, indtil ny ansættelse kan finde sted. Pastor Finn Carpentier har varetaget embedet i Skibsted-Lyngby-Terndrup pastorat til 31. august 2017.

Dette års bidrag til stiftsbogen er blevet til på en lidt anderledes måde, idet jeg har haft 3 måneders studieorlov juni, juli og august. Derfor var jeg meget afhængig af god hjælp fra anden side til at beskrive nogle af de tiltag, vi har kunnet være vidner til i provstiet. Denne hjælp har jeg så rigeligt fået. Derfor stor tak til provstisekretær Lone Juncher, sognepræsterne Laura Håkansson, Sanne Birkely Sørensen, sognepræst Sophie Nordentoft. Også tak til alle, som i sognene og provstiet har bidraget positivt til at skabe et godt kirkeliv, det være sig menighedsrådene, sognepræsterne samt de mange ansatte ved kirkerne.

TEEN-KLUB I SKØRPING

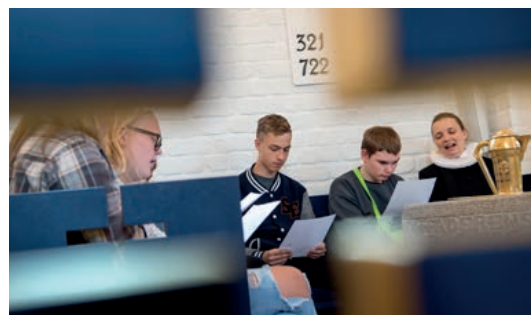
Af sognepræst Laura Håkansson

Det kan være ensomt at være ung på landet, særligt hvis man ikke kan deltage i de ungdomstilbud, der ellers findes. På opfordring af Marianne Bech Olesen, der i dag er frivillig hjælper i klubben og mor til Jakob, der kommer i klubben, så Teen-klubben dagens lys i august 2016. Første gang samledes vi i Skørping-Fræer sognegård, hvor vi lavede aftensmad sammen, fik besøg af kirkens graver, der lod de unge sidde bag på sin motorcykel, hvorefter vi sluttede af i Skørping Nykirke med en andagt. Siden er vi mødtes en gang om måneden og foruden mad og andagt som fast aktivitet har vi været i Aalborg Teater og set Ronja Røverdatter, været i Fun Center i Aalborg, haft bræt-spille-aften i sognegården, fejret jul sammen med dans om juletræ og mandelgave, holdt picnic ved St. Øk-

Alexandrine tænder lys i Skørping Nykirke.

Foto: Henrik Bo.

Hyggelig aftenssang i Teenklubben.

Foto: Henrik Bo.

sø i Rold Skov og meget andet. Der er ikke noget krav til, hvad ens særlige behov skal gå ud på for at være i klubben. Det kan være fysiske eller psykiske handicaps, adfærdsdiagnoser eller blot en følelse af "anderledes hed" f.eks. knyttet til at man bor i plejefamilie eller på børnehjem. Det eneste krav for at være med er, at man ikke er krænkende over for de andre. Til gengæld kan man selv forvente at blive holdt af for den, man er. I teen-klubben prøver vi at videregive evangeliet igennem fællesskab og oplevelser, der styrker selvværdsfølelsen og igennem fortællinger, der lukker livet op i lyset af Kristus og placerer de unge i et rum og en fortælling, hvor de er holdt af som dem, de er.

Jonas Langdahl Gormsen prædiker over dagens tekst.
Foto: Andreas Falck.

Stemmingsbilleder fra fællesgudstjeneste i Rebild bakker.
Foto: Andreas Falck.

REFORMATIONSGUDSTJENESTE I REBILD BAKKER

Af Sanne Birkely Sørensen,
sognepræst Skørping-Fræer pastorat

Præster og menighedsråd i Rebild provsti var i år gået sammen om at arrangere og afholde en fælles gudstjeneste for alle indbyggere og sogne i Rebild kommune på søndagen efter Kristi Himmelfartsdag.

Valget af placeringen for den fælles gudstjeneste faldt naturligt på bakkerne cirka midt i kommunen af samme navn – og knap 300 deltagere strømmede til fra alle hjørner af Rebild! Solen og vejret var med os, da færene brægede os velkomne i bakkerne og Zenobia ledsagede salmesangen

og spillede undervejs noget af deres musik. Den fælles gudstjeneste var et led i provstiets reformationsfejring, og blev en anledning til for første gang at samle hele provstiet. Gudstjenestens opbygning og valget af tekster og indhold var inspireret af Luthers syn på gudstjeneste og teologi. Bl.a. sang vi en trosbekendelsessalme fra den nye udgivelse "Lutherrosen", i stedet for den trosbekendelse vi kender. Undervejs var flere præster og lægpersoner i aktion, og provstiets kirkesangere og kor var indkaldt til at synge for og lede fællessangen, som bød på såvel nye som kendte salmer – og selvfølgelig salmer af Martin Luther selv.

Efter gudstjenesten var der almindelig snak på kryds og tværs og medbragt kaffe.

BÆREDYGTIGHED I KIRKEN PÅ LANDET I REBILD PROVSTI – ET PILOTPROJEKT

Af sognepræst Sophie Nordentoft

Stiftsrådet har givet en bevilling til et pilotprojekt i Rebild Provsti, som løber i 1½ år fra 1.1.2017-30.6.2018. Rebild Provsti er udvalgt blandt stiftets provstier, da Rebild er et typisk landområde med mange små sogne og enkelte centerbyer. Og i øvrigt fordi provst Holger Lyngberg har arbejdet målrettet på at få projektet til Rebild! Projektet i Rebild Provsti kommer til at gå ud på at arbejde med vores tilvante måder at være kirke på og give inspiration til at være kirke på nye måder, der imødekommer de forandringer, vi oplever i provstiets sogne. Det handler konkret om at bruge fantasien og gribe den inspiration, der kommer fra konsulenterne. Og så handler det om at være realistisk, når vi sætter os mål. Hvad vil vi gerne? Hvad kan lade sig gøre hos os? Giver det mening? Hvem kan vi få med? Har vi råd? Kan vi samarbejde os til "mere kirke"? Projektet startede den 20.april med en netværksdag, hvor kirkefondets generalsekretær, Henrik Bundgaard Nielsen sendte os rundt i statistikken – Hvem bor i

PERSONALIA

Sognepræst Bodil Nørager, Sønderup-Suldrup pastorat har fået bevilget forlagt tjeneste til Isenvad-Ikast pastorat i et år fra 1. august at regne.

Pastor Helge Maagaard er konstitueret fra 1. august og indtil videre i Sønderup-Suldrup.

Forslag og ønsker til udvikling og forbedring i de lokale menigheder.
Foto: Sophie Nordentoft.

PERSONALIA Ændringer

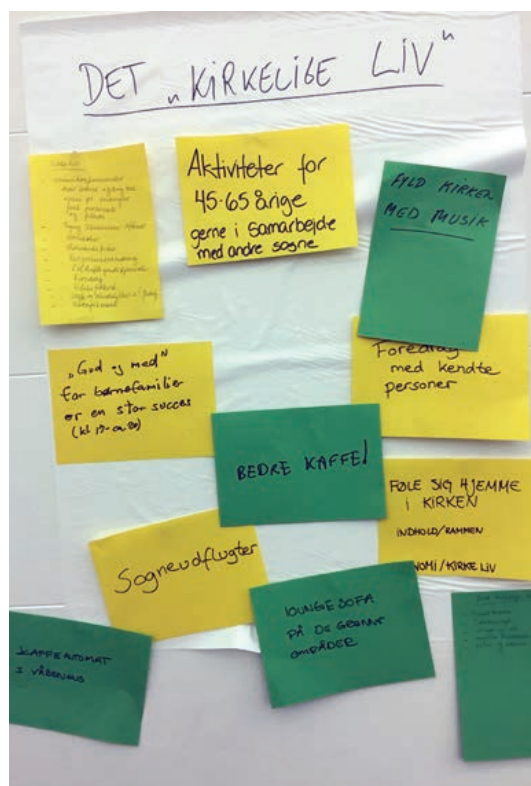

Sognepræst Inger Margrethe Andersen, Bælum-Solbjerg pastorat, er fra 01.09.2017 tillige sognepræst i Skibsted sogn.

Fratrådte

Sognepræst Svend Schultz-Hansen, Aarestrup-Haverslev pastorat, har efter ansøgning fået bevilget afsked med virkning fra 30.06.2017.

vores provsti? Hvor bor de? Hvad laver de? Ud fra sit store talmateriale tegnede Henrik et landkort over provstiets befolkning, som rummede overraskelser for de fleste. Berit Berg fortalte om den moderne generation, der ønsker selv at sætte deres præg på traditionerne, og som efterspørger det autentiske. Vi må som kirke lære at de kirkelige handlinger skal skræddersys frem for at levere standardydelse. Sophie Nordentoft præsenterede kirken på landet og fremlagde nogle forslag til at samarbejde med sognets foreninger og menighedsråd imellem. Aftenen bød også på gruppearbejde. I grupperne blev der bl.a. arbejdet med børn og unge, gudstjeneste, menighedsråd, økonomi og diakoni mm. processen resulterede i

en række konkrete emner, som deltagerne i projektet fremover kan arbejde målrettet med, når der efterfølgende nedsættes arbejdsgrupper. Vi gik hjem med ny energi og inspiration til at være kirke på hvert vores sted.

MUSICAL BOOT CAMP

Af sognepræst Laura Håkansson

Den sidste uge af skolernes sommerferie mødte 24 unge mellem 13-20 år op på Østhimmerlands Ungdomsskole i Bælum for at forvandle lignelsen om den fortabte søn til en musical. De havde meldt sig til en uges musical camp arrangeret i et samarbejde mellem Rebild Provsti, Hadsund Provsti og Vesthimmerlands Provsti. På 5 dage lykkedes det de unge mennesker under vejledning af vores teaterinstruktørpar og en danseinstruktør fra House of Dance i Aalborg at reflektere, samtale, lege og synge og danse sig frem til en sammenhængende dramatisering om de to brødre og deres far. De unges mål var at få en fantastisk uge i selskab med andre unge og skabe en lige så fantastisk musical. Det lykkedes dem. Fra præsteside var målet at de unge fik en fantastisk uge i selskab med hinanden og Folkekirken, hvori de tog livtag med lignelsen, så fortællingen om Gud faders kærlighed til menneskene blev virkelig for dem. Og det blev den. For hvad var det med de to brødre? Hvorfor vil lillebror ud og bruge penge og hvorfor bli'r storebror egentlig vred, da han kommer flad hjem og far holder fest for ham? I de unge menneskers fortolkning tog lillebror afsted, fordi han ikke var god til at arbejde og ikke var populær blandt de andre unge. Han synes ikke, han dur til noget og tror så at penge kan købe ham den berettigelse, han mangler i sig selv. Storebror tror måske omvendt, han kun er noget værd, fordi han er dygtig til alting og hvor må det i dét lys være bittert at se lillebror blive fejret. Er al hans slid intet værd og elsker far ham ikke, når

*De unge deltagere i Musical boot camp havde en dejlig oplevelse.
Foto: Laura Håkansson.*

alt dét han ikke er bliver fejret? Men far elsker dem ikke for det de gør, eller det, de ikke gør. Han elsker dem begge for det de er; hans børn. Forestillingen blev optaget på video og kan tilsendes pr. mail, hvis man ønsker at se nærmere på denne måde at formidle kristendom til ungdommen på.

"DET SIDSTE ORD ER ALDRIG SAGT "

Af provstisekretær Lone Juncher

Reformationsudvalget i Rebild provsti har engageret skuespilleren Lars Bo Andersen til at skrive og opsætte en forestilling om Luthers liv og færd: 'Haglene slog ind fra alle sider! Flere gange var de ved at vælte mig omkuld! Da jeg var på vej mod et træ for at søge ly, slog lynet ned i det! Var det dommedag? Prøvede Gud at straffe mig? Jeg kastede mig til jorden og bad: Hellige Sct. Anna, den hellige jomfrus moder – frels mig fra dette uvejr, så lover jeg at give mit

liv til vor Fader! ' Sådan begyndte det – i et tordenvejr! Reformationen. Bruddet med pavekirken. Bandbullen. En ny kirke. Et andet liv for munken Martin Luther og alle os, der siden har forsøgt at følge i hans fodspor. Med forestillingen om reformatoren følger vi hans liv og færd fra tordenvejret til Wittenberg, til Worms og til Wartburg – og hjem i køkkenet til hans Kätthe. Og forhåbentlig derefter ud i år 2017 igen med en anden forståelse for, hvad der skete dengang i 1517 og i årene, der fulgte. Forestillingen henvender sig primært til konfirmander og andre unge, men forestillingen er også egnet til sogneaften o. lign., fx som udgangspunkt for en diskussion – eller måske en middag med øl og søbmad og oplæsning af nogle af Luthers bordtaler? En rigtig god oplevelse som vi i provstiet er stolte af at kunne udbyde – også uden for provstiets grænser.

PERSONALIA

Tiltrådte

Cand. theol. Kristoffer Garne blev ordineret 22.06.2017 i Aalborg Domkirke og indsat som ny sognepræst (kbf.) i Aastrup-Haverslev pastorat 25.06.2017, Ansat pr. 01.07.2017.

Sydthy Provsti

Af provst Line Skovgaard Pedersen

*Vestervig kirke
en forårsdag.*

"Thisted kommune – følg din natur"

Man behøver blot at køre nogle få kilometer, så lægger man mærke til dem. Gravhøjene. Så er der en, så to, så seks på en mark. Og dernæst kommer langhøjene og oldtidskirkegården. Og tager man en tur på det lokale bibliotek, kan man i brochurere mylderet finde en lille folder med titlen "Sådan passer du på din gravhøj". Man skal ikke bevæge sig særlig meget rundt i Thy før, man meget tydeligt fornemmer, at det her var et in-sted, the place to be, i bronzealderen. Siden er vi i Thy blevet udfordret på dette forhold. Befolkningstallet er i løbet af de sidste 50 år blevet langt mere sparsomt, og det giver naturligvis udfordringer for os som folkekirke. Og det ikke bare på det økonomiske område, men også på vores selvforståelse. Folkekirkens natur er vel netop at være kirke af folket, men for at være det, må der også ske en løbende selvransagelse og refleksion over, hvem folket er.

Mange mennesker er flyttet fra Thy – det er der mange gode grunde til. Uddannelse og karriere, familie og eventyrlyst. Alligevel vælger nogle den modsatte retning og flytter til Thy og nogle eksilthyboere har så kærlige følelser for Thy, at de lægger et stort stykke arbejde her: Alive Festival, Agger Athlon, for bare at nævne nogle af disse gode iværksætterkræfter.

Der er mange gode grunde til at flytte fra Thy – og endnu flere gode til at flytte hertil, synes vi i Thy i hvert fald. Thisted Kommunes slogan er "Følg din natur" og der er ingen tvivl om, at naturen er den måske allervæsentligste grund til, at så mange vælger Thy som helårs- eller deltidsthybo. Naturen, roen, tiden, pladsen til at være. Så hvad betyder dette for os som kirke? Hvem er vi som folkekirke i Sydthy? Når vi som befolkning nu også er surferen, fugleentusiasten, fritidsbeboeren, nationalparkvandreren, nordisk mad-nyderen, whiskybryggeren, asylsøgeren, og alle de andre gode mennesker? Det har sognepræst Claus Ny-

bo og sognepræst og ungdomspræst Ivan Tabrizi gjort sig nogle tanker om.

"EL CAMINO SYDTHY"

Claus Nybo, sognepræst i Vestervig-Agger pastorat
Sydthy er et af de smukkeste steder i dette land – med en varieret og spændende natur, omkranset af det store hav mod vest og den milde Limfjord mod syd og øst. I 1960 boede der i det, der i dag er

"El Camino Sydthy".

Boksetræner og ungdomspræst Ivan Tabrizi.

PERSONALIA

Fratrådte

Dr. Søren Zibrandt von Dosenrode-Lyng
Provst for Sydthy provsti,
sognepræst Hurup-
Gettrup-Helligsø
Fratrådte pr. 31. januar
2017 for at vende tilbage
til sin stilling på
Aalborg Universitet.

Ole Weinkauff Jakobsen
Sognepræst Bedsted-
Grurup pastorat
Fratrådte med pension
pr. 30. juni 2017.

Sydthy provsti, 18.739 indbyggere – i dag bor her kun 13.639, et fald på 27%.

Men vi, der bor her, elsker stedet og den rige natur – og det gør de mange turister, der hvert år gæster os, også. Agger sogn er et voksende stærkt brand med ”Ladywalk”, ”Agger Athlon”, windsurfing i Agger og ”Sange ved havet” mv. Agger menighedsråd er en aktiv medspiller i dette blomstrende foreningsliv.

Pilgrimsvandring er i de senere år blevet yderst populære, hvor man vender det pulserende samfund ryggen for en stund og oplever en enkelhed for en tid under Guds himmel; at bevæge sig med livets hastighed, som digteren Michael Strunge udtrykte det, er velgørende for det moderne menneske.

I de sidste par år har pilgrimsforeninger henvendt sig for at få en andagt i Agger kirke, før de går ud på deres vandring. Vi har derfor i Agger menighedsråd taget udfordringen op og vil i fremtiden tilbyde de forskellige pilgrimsforeninger, at de kan få opfyldt deres åndelige behov for kirkelig betjening i Agger kirke.

Nationalparken begynder i Agger sogn ude ved færgelejet på Agger tange. Sognet er således ’porten’ fra syd ind til Nationalparken. Landsbyklyngen, Agger, Krik og Vestervig har de fornødne faciliteter til kortere eller længere ophold og er dermed oplagt som udgangspunkt for åndeligt søgende.

Vi vil endvidere indbyde til fastlagte pilgrimsvandring, således at vandringen bliver afsluttet med fællesspisning, hvorefter pilgrimene fx deltager i en af de faste særlige kirkelige handlinger i Vestervig kirke: Messe viet til Lysets Fader ved midsommer, ”Natkirke” i samarbejde med Kirkemusikskolen, eller kulturaften i efterårsferien. Ligeledes vil vi foreslå forskellige ture på ”El Camino Sydthy”, som de kan vandre.

”BOKSELEJR FOR FLYGTNINGE”

Ivan Tabrizi, sognepræst i Stenbjerg, Nørhå, Sønderhå og Hørsted sogne, ungdomspræst i Thisted og Sydthy provstier
I den lille by Nørhå blev der i weekenden 19.-21. maj 2017 afholdt bokselejr for flygtninge. Da de

ankom fredag eftermiddag var stemningen ligesom ved første skoledag. Alle var lidt ængstelige, man så hinanden an og ingen vidste helt præcist, hvordan weekenden ville udarte sig. Men allerede under aftensmaden fredag blev der på gebrokkent dansk sagt ”det her er hyggeligt”. Om lørdagen var kommentarerne ”hvornår skal vi gøre det her igen” og ”kan vi ikke blive en hel måned”.

Formålet med lejren var netop at skabe bånd og relationer på tværs af nationaliteter, kulturer og religioner – ud fra de trætte, men smilende ansigter på billederne vil jeg vove den påstand, at målet blev nået. Hvad angår ovennævnte fænomener, så

er sport en neutral zone, i hvert fald for dem, der udøver dem. I kampens hede så at sige sveder og puster man ikke med en muslim, en kristen, eller personer af en hvilken som helst anden overbevisning, man giver derimod alt, hvad man har sammen med et medmenneske.

Derfor var sport temaet for lejren, helt konkret boksning. Man kunne snildt have valgt en anden sportsgren, men på grund af personlige præferencer virkede boksning som det fornuftige valg. Man kan godt komme med indvendinger og sige, at der burde have været en mere udpræget kristen kulis-

se bag lejren, men dertil må det påpeges, at formålet var at nedbryde barrierer og skabe kontakt til sine medmennesker, hvilket må siges at være en kristen dyd. Endvidere kan der nu arbejdes videre på de gode relationer, der er blevet dannet og som højst sandsynligt ikke var blevet dannet, havde man kun tilbudt et "rent" kristent koncept.

I skrivende stund er forberedelserne i gang til næste lejr, der er datasat til slut i august måned 2017. Forhåbentligt kan succesen gentages og nye bånd knyttes samtidig med, at der bygges videre på de allerede skabte bånd.

Bokselejr for flygtninge.

PERSONALIA

Tiltrådte

*Line Skovgaard Pedersen
Provst for Sydthy provsti,
sognepræst Hurup-
Gettrup-Helligsø
pastorat. Tiltrådt pr.
1. februar 2017.*

Thisted Provsti

Af organist Annette Boch Pedersen og provst Mariann Amby

*Sangglæden er stærk i
Thisted provsti.
Syngende munke
i Sennels Kirke.*

Markeringen af 500-året for Reformationen har fundet sted i hele landet og derfor også i Thisted provsti. Bl.a. i Sennels kirke, hvor man havde en festgudstjeneste for børn. 30 børn var klædt ud i munkedragter. De kom syngende ind i kirken

på latin, hvorefter der var en katolsk middelaldermesse med røgelse og messesang. Pludselig brød Luther ud af mængden, gik på prædikestolen og rullede alle sine teser på en lang rulle ned fra prædikestolen. Alle munkene smed kutterne og

begyndte at dele salmebøger ud. Lyset blev tændt i loftet og ”Vor Gud han er så fast en borg” klingede under hvælvingerne.

Sangglæde

2016 startede et maratonløb i Thisted Provsti, og løbet fortsætter i 2017 og 2018. En salmemaraton, hvor man synger sig igennem store dele af den Danske Salmebog.

Det foregår i en række af Thisted Provstis mange kirker.

Yderligere 8 salmesangafstener er planlagt i perioden september 2017 til maj 2018. Hver enkelt aften synges ca. 10 salmer, skrevet af hhv. en ældre og en nyere salmedigter. Salmebogstillægget ”100 salmer” inddrages.

Den stedlige præst introducerer aftenens salmebogsafsnit og salmevalg samt aftenens kirke. Kirkens organist og kirkesanger leder salmesangen.

Der er fri adgang til alle salmesangsaftener, der starter kl. 19.00 og slutter ca. kl. 20.15. Efter salmesangen inviterer det lokale menighedsråd på kaffe i våbenhuset/kirken.

Det er arrangørernes håb, at mange fra menighederne i Thisted Provsti har lyst til at bevæge sig over sognegrænsen for at synge salmer i et større fællesskab – salmer fra verdens bedste salmebog i en af provstiets 32 spændende kirker.

Tilsted kirke er åbnet efter nyrestaurering

Det er onsdag formiddag. De kommer gående tværs over skolegård og P-plads, gennem kirkelågen og op til kirkedøren. Vi har inviteret dem på besøg. For at de kan se og opleve den fint, ny restaurerede kirke i Tilsted. 22 børn og 2-3 voksne. De kan lige klemmes ind i våbenhuset og døren lukkes. 25 mennesker i det lille rum. Men her starter vi.

»Vi skal i dag se Tilsted Kirke, men forinden skal I prøve en nyhed, - til glæde for jeres fødder.

Flittige damer i Tilsted har strikket godt og vel 80 par kirkefutter i fire forskellige størrelser og farver. Stil sko og støvler i våbenhuset, smut i et par lune futter...«

Der mases og skubbes lidt i våbenhuset. Men de er ivrige, børnene, for at slippe de store støvler, til fordel for et par lune, bløde futter, strikket af sognets damer. Smal, medium eller large? Efter få øjeblikke har alle fundet den rette størrelse, og så er de klar.

»Nu går vi stilfærdigt ind i kirken. Ikke råbe, ikke løbe. Så kan vi alle være her. Gå helt op i koret. Der ligger 22 tæpper, foldet sammen en enkelt gang. Et tæppe til hver. Det er jeres sted de næste minutter.«

Andægtige og forventningsfulde bevæger de sig fra våbenhus op gennem skibet og helt op i koret. Alterlysene er tændt. De 23 nye lamper i koret ligeså – dog dæmpet ned i dagens anledning. Hver elev finder et tæppe og sætter sig. Nogle lægger sig og kigger op på »stjernehimlen«. Andre har mere kig på altertavlen. Stilheden er iørefaldende. Nu er det fortælletime.

»Altertavlen er ikke helt ny. Men næsten. Den er lavet af en lokal kunstner for få år siden. Han hedder Erland Knudssøn Madsen. Hvad tror I han har tænkt, da han lavede den og malede den i grønt, rødt og guld? Hvad ser I?« Nu bliver de ivrige. Alle kan se noget. Noget vigtigt og de fleste vil gerne fortælle, hvad de ser og tænker. Et træ. Lys fra solen. Et kors. Vægtige symboler i kristendommen. Gode og kvalificerede bud. Der bliver en rigtig god samtale ud af deres iagttagelser. Da samtalen ebber ud dukker Annette op: »Op at stå. Nu skal vi synge. Ret kroppen op. Syng efter mig... I østen stiger solen op... og alle som en gentager: I østen stiger solen op... og så videre.« Inden længe synger alle 22 første vers af den kendte morgensalme. »Vi skal også have bevægelser på,« fortsætter Annette myndigt, og et øjeblik efter tegner alle 22 børn sole i luften, imens de fylder koret med salmesang.

PERSONALIA Tiltrådte

Julius Sebastian Bang Holst blev ansat i Tømmerby-Lild Pastorat fra 1. februar 2017.

Unna-Pernille Gjørup Jensen blev ansat i Sjørring-Skjoldborg Pastorat fra 1. juli 2017.

Børnene kan godt høre det. Der er en fantastisk akustik i korrummet. Det giver lyst til mere sang.

Og sådan fortsætter timen. På opdagelse i kirkeskibet. »Hvad ser vi her? Og der?«

Til slut synger og danser vi til »Nu falmer skoven«. Så er vore 45 minutter gået. Alt for hurtigt.

Det har været intenst. Børnene har været nærværende og engagerede. En sand fornøjelse.

Og på den måde fik vi præsenteret den ny istandsatte kirke for Tilsted Skoles knapt 200 elever den 11. og 12. oktober.

Tak for besøget.

*Hillerslev byorkester
akkompagnerer
fællessangen til midnats-
gudstjeneste nytårsaften
(2016/17) Byorkesteret
genopstår hvert år
omkring jul, hvor byens
fritidsmusikere sætter sig
sammen for at spille til
gudstjenesten.*

*Minikonfirmander
laver krucifikser af
genbrugsmaterialer.
Hillervslev, Påske 2017.*

Morsø Provsti

Af provst Mette Moesgaard Jørgensen

Folk og Kirke

Fra gammel tid siges det, at folk og kirke hører sammen. Og ja, det forsøger vi året rundt at gøre gældende i Morsø provsti.

Åbner man den lokale avis, Morsø Folkeblad, kan man jævnligt læse om forskellige tiltag, som tager udgangspunkt ved eller omkring kirkerne på Mors. Det kan være de mange organiserede vandreture, som finder sted året rundt. De begynder oftest med et besøg i mødestedets kirke og en fortælling ved den lokale sognepræst.

Det kan også være en af de kirkegårdsvandring, som forår og sommer 2017 har budt på, hvor lokale fortæller om kendte og ukendte, der ligger begravet på kirkegården.

Der arrangeres koncerter, eftermiddage og foredragsaftener for og med lokale deltagere.

I tre år har man indbudt til "Alle kirker synger"; en månedlig sangaften i en af provstiets kirker. Det er blevet en stor succes, hvor mange har deltaget hver gang. Sang- og fortælleglæden har været så stor, at man har nu arbejder på nye, fælles tiltag. Vi vil gerne fortsætte med at synge sammen, fortælle om vores egn og historie, og vi vil gerne fortsætte med at synliggøre båndet mellem folk og kirke.

Kirke på landet og i byen

De sidste år har provstiet været mærket af den tendens, vi møder overalt i Danmark; folk orienterer og bevæger sig fra landet til byen. Som landprovsti giver det mange udfordringer. Men vi aner også en tendens, der nu peger den anden

vej; at unge og ældre får øje for de mange glæder, der findes på landet.

Endnu er det en svag tendens. Strømmen går stadig mest den anden vej. Men vi noterer os den og bestræber os på at være kirke med folket både på landet og i byen.

For sangaftener og vandreture er ikke det eneste kirken byder på, men det er et godt sted at begynde, hvis man ikke er vant til at benytte sig af kirkens tilbud. Her er der mulighed for at få en uformel snak med præst og menighed. Og hver gang bliver dørtærsklen til kirken lavere. Derfor er præster og menighedsråd, den lokale kirkebygning, en vigtig del af lokalsamfundet.

Folkekirke og Landsbyklynger

I marts 2016 blev en arbejdsgruppe nedsat. Med støtte fra Folkekirkens Udviklingsfond har man arbejdet på at afdække, hvordan menighed og kirker (og helt konkret kirkebygningerne) kan tænkes ind i samarbejdet på tværs af sognegrænserne. Der har været afholdt workshops og møder, hvor alle kunne komme med ideer til, hvordan kirkerne kan bruges til samlingssteder, undervisningslokaler, udstillingsrum o.m.a – foruden grundfunktionen; at være mødested for evangeliets forkyndelse ved gudstjenester og kirkelige handlinger.

*Kirkevandring.
Foto: Henny Hansen.*

Der har været mange diskussioner men også megen lydhørhed, så samtalen fortsætter. Første milesten bliver nok, at Agerø kirke også benævnes ”Naturkirke” med udstillinger og aktiviteter, der henviser til det nærliggende naturreservat.

REFORMATIONSFEJRING – LUTHER PÅ MORS

Afsognepræst Astrid Glargaard

Verden over markeres reformationen. Det har sat tankerne i gang: Hvordan var det mon at leve på Mors i år 1517? Året, hvor munken og teologen Martin Luther ifølge legenden slog 95 teser op på slotskirkedøren i Wittenberg, og som hurtigt blev anset for begyndelsen på det, vi i dag kalder reformationen. Hvilken slags mad spiste man i 1517? Hvad lærte børnene i skolen, hvis de overhovedet gik i skole? Hvordan var det at gå til gudstjeneste? Hvordan legede og sang man? Og hvad var menneskene på Mors bekymrede for og begejstrede for i år 1517?

Fredag d. 22. september 2017 vil 500-året for reformationen blive fejret på Mors med en dag, hvor vi ”skruer” tiden 500 år tilbage, så man på fem stationer på en rute gennem Nykøbing Mors kan opleve, smage, lege og sanse sig igennem tiden og levevilkårene, da reformationen begyndte, men også finde spor fra reformationen i vores tid og levevilkår i dag. Vi kalder dagen for ’Luther på Mors’.

Planlægningen af ’Luther på Mors’ er sket i et bredt og vellykket samarbejde mellem kirker, skoler, foreninger og institutioner på Mors samt Morsø Kommune. En arbejdsgruppe bestående af skole-kirke medarbejder Svende Grøn, sognepræst Astrid Glargaard og de to ildsjæle Keld Andersen og Per Bengtson har været tovholder på projektet og har tilrettelagt dagen, så der er aktiviteter for morsingboer i alle aldre.

Dagen bliver delt, så det om formiddagen primært er skoleklasser, der i en rute fra Dueholm

Konsulent Svende Grøn holder ”katolsk messe” for 6.klasser i Vejerslev kirke. Foto: Billedet er fra Skolekirkesamarbejdets Facebookside.

Kloster til Nykøbing Kirke blandt andet kan smage en ’reformationssuppe’; opleve markedsstemning med gøgl og leg; være med til en katolsk messe; skrive med fjer og blæk; høre bibelhistorier på en ny måde; synge og lytte til Luthersalmer tilsat hård rock og ikke mindst købe sig fri fra skærsilden med et afladsbrev. Om eftermiddagen vil der være aktiviteter, koncerter og foredrag for børnefamilier og voksne.

Håbet er, at gennem oplevelser, leg, ord og musik vil alle morsingboer få indblik i både den tid, Luther levede i og reformationen begyndte, men også på de tråde, der strækker sig i vores samfund, levemåde og trosforhold i dag og tilbage til 1517. Forhåbentlig er dagen også med til at skoleklasser vil arbejde videre med reformationen på flere forskellige måder, og at den enkelte bliver nysgerrig på at lære mere om Martin Luther og den reformation af tro, kirke og samfund, han indledte med 95 teser i 1517.

Læs evt. mere om Luther på Mors på hjemmesiden: www.lutherpaamors.dk

PERSONALIA

Fratrådte

Sognepræst
Anne Birthe von Holck
fratrådt pr. 31.okt.2017
efter 25 år i Redsted-
Hvidbjerg-Agerø pastorat
(fra 2013 en del af
Sydvestmors pastorat.

KIRKEBUSSEN VED KULTURMØDET PÅ MORS

Af menighedsrådsmedlem og medl.

af visionsgruppen, Birgitte Landgrebe.

Når kulturmødet for femte gang løber af stablen 24.-26. august 2017, vil Kirkebussen igen være at finde på pladsen bag Musikværket.

Provstiets visionsgruppe

Initiativet med at repræsentere kirkeliv og –kultur på Kulturmødet udspringer af provstiets visionsgruppe, som i sidste valgperiode blev dannet og bestod af præster eller menighedsrådsmedlemmer fra alle øens pastorater. Sidste år formulerede gruppen visionen ”Kirken på Mors vil Fællesskab, Omsorg, Ånd og Kultur”. Vi ønskede med deltagelsen i Kulturmødet at understrege, at kirken også hører med, når gæster fra hele landet mødes på Mors for at udveksle og drøfte erfaringer med og holdninger til kultur.

Kirken som kulturbærer, historisk og folkeligt

I visionsgruppen har vi drøftet kirkens rolle, dvs. både selve bygningerne og menighedsfællesskabet i sognene. Den kultur den enkelte kirke og kirkesogn repræsenterer er udviklet over tid og båret af de mennesker, der har levet og sat deres præg på kirkebygning og fællesskaber i sognet i generationer. Hver enkel af de 33 sognekirker på Mors har deres unikke kulturskatte og hvert sogn har sit særegne fællesskab. Vores ønske er at brede dette ud på kulturmødet og lægge op til erfaringsudveksling og drøftelse deraf samt dele ideer og visioner for kirkens og sognelivets fremtid.

Folkekirke og sognekirker

På Kulturmødet er vores base ”Kirkebussen”, som er en bus indrettet som café og med eget ”biograf-lærred”. Der præsenterer vi emner udsprunget af

temaerne i visionsformuleringen. På den måde ønsker vi at understrege den danske folkekirkes og de mange sognes langvarige indflydelse på og betydning for kulturen i Danmark.

Aktiviteter i og ved kirkebussen

Vi deltog for første gang sidste år og havde 5-800 gæster i og ved bussen, heraf også mange skoleelever som besøgte Kulturmødet. Deltagerne kunne tage del i oplæg om bl.a. kirkeskibe, familiearbejde i kirkeligt regi, kirkekunst, sorgarbejde, nytænkning af kirkegårde, kulturkristne, salmebøger mm. eller skrive sit svar på ”Hvad betyder kirken for dig?” på bussens opslagsvæg. Vi bød også på en kop kaffe og stillede op til dialog med forbipasserende om kirkens betydning i vores sekulariserede samtid.

Kulturmødet 2017

Med økonomisk støtte fra provstiet og stiftet og praktisk hjælp fra øens præster og lokale sognebørn er vores program i år udvidet, så vi udover aktiviteter i og ved bussen også er initiativtagere til og står bag et debat/samtalemøde som del af selve programmet, hvor biskop, provst og ministre m.fl. drøfter og samtaler om ”Kirkernes rolle i en fraflytningstid”. Derudover står vi bag et par musikarrangementer bl.a. med et gospelkor. Vi håber på god opbakning til vores program og at kirken fremover også bliver en del af Kulturmødet.

Kirkebussen.
Foto: Arne Silkjær.

Bibelfortælling og salmesang i Skagen kirke ved
"Sommerkirkens Børnefestival" i skolernes første ferieuge.

Foto: SkagensAvis.dk

ISSN: 0107-5055

ISSN: 2246-6258